

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2022-6-029

(Soruşturma)

Karar Sayısı : 24-30/717-301

Karar Tarihi : 18.07.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Ahmet ALGAN, Şükran KODALAK, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER : Enes YASAN, Merve KIZILYAR TOY, Berat Hilal GÜLER,
Gülşen EREN PEKGÖZ, Enes PAYLAŞAN, Taner ÇAKIR,
Mehmet TUNÇDEMİR, Osman KOÇAK,
Reyhan KARAKOÇ POLATTİMUR

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

- YAPILANLAR** : 1. AGCO Tarım Makineleri Ticaret Ltd. Şti.
Temsilcisi: Fatma Hediye ÜSTÜNDAĞ
Acıbadem Mah. Şeyh Galip Sok. Elysium Elit No: 2/3,
A Blok, 34718, Kadıköy/İSTANBUL
2. Argo Tractors Turkey Traktör San. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: C. Kerem GENCER
Odunluk Mah. Akpınar Cad. No: 15/ A - 16 Efe Towers
A Blok Nilüfer/BURSA
3. Başak Satış Pazarlama ve Yatırım AŞ
Temsilcisi: Koray DEMİR
Büyükdere Cad. 201/87 Şişli/İSTANBUL
4. Erkunt Traktör Sanayii AŞ
Temsilcisi: Coşkun AÇIKGÖZ
Batıhun Cad. No: 2, Sincan OSB Sincan/ANKARA
5. Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ
Temsilcisi: Burak TUNCER
Büyükdere Cad. No:235 Maslak Şişli/İSTANBUL
6. IPSO Tarım AŞ
Temsilcisi: M. Togan TURAN, Gülçin DERE
Orjin Maslak, Eski Büyükdere Cad. No: 27 K:11
Maslak, 34485 Sarıyer/İSTANBUL
7. Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti.
Temsilcisi: İsmail Ünal DOĞAN
Kore Şehitleri Cad. No. 16/1 Istanbul 48,
Zincirlikuyu/İSTANBUL

8. Same Deutz Fahr Traktör San. ve Tic. AŞ
Temsilcisi: Mehmet Haluk ARI
Atatürk Mah. Ataşehir Bulvarı 42 Ada Gardenya 7/1 Blok
Kat:11 Daire:68, 34758 Ataşehir/İSTANBUL
9. Tümosan Motor ve Traktör Sanayi AŞ
Temsilcisi: İlyas AVCI, Can KURDAK
Kuştepe Mah. Leylak-1 Sok. Nursanlar İş Merkezi
No:1/21, Şişli/İSTANBUL
10. Türk Traktör ve Ziraat Makinaları AŞ
Temsilcisi: Av. Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN,
Av. Dilay YEŞİLYAPRAK
Gazi Umur Paşa Sokak, Bimar Plaza,
No:38/8 Balmumcu, Beşiktaş/İSTANBUL

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Traktör üretim ve pazarlama sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin, bayilerin yeniden satış fiyatını tespit etmek, rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişiminde bulunmak ve rekabeti kısıtlayıcı anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 21.06.2022 tarih, 29089 sayılı ile intikal eden ve gizlilik talebi bulunan başvuruda traktör üretim ve pazarlama sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin, bayilerin pasif satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına yer verilerek konu hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Başvuru üzerine hazırlanan 19.07.2022 tarihli ve 2022-6-029/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun (Kurul) 08.09.2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 22-41/591-M sayılı karar ile traktör üretim ve pazarlama sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin, bayilerin pasif satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Yapılan önaraştırma kapsamında düzenlenen 21.12.2022 tarihli ve 2022-6-029/ÖA sayılı önaraştırma raporu Kurulun 05.01.2023 tarihli ve 23-01/17-M sayılı toplantısında görüşülerek, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak;
 - AGCO Tarım Makineleri Ticaret Ltd. Şti. (AGCO)
 - Argo Tractors Turkey Traktör San. ve Tic. Ltd. Şti. (ARGO)
 - Başak Satış Pazarlama ve Yatırım AŞ (BAŞAK)
 - Erkunt Traktör Sanayii AŞ (ERKUNT)
 - Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ (HATTAT)
 - IPSO Tarım AŞ (IPSO)
 - Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti. (KUBOTA)
 - Same Deutz Fahr Traktör San. ve Tic. AŞ (SDF)

- Tümosan Motor ve Traktör Sanayi AŞ (TÜMOSAN)
- Türk Traktör ve Ziraat Makinaları AŞ (TÜRK TRAKTÖR)

hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Daha sonra 07.06.2023 tarih ve 23-23/486-M sayı ile 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca soruşturma süresinin bitiminden itibaren altı ay uzatılmasına karar verilmiştir.

- (5) 11.01.2023 tarih ve 56894 sayılı Başkanlık Oluru ile görevlendirilen raportörlerce yürütülen soruşturma kapsamında 18.01.2023 ve 19.01.2023 tarihlerinde soruşturma tarafı teşebbüslerde yerinde incelemeler gerçekleştirilmiş ve teşebbüslere "Soruşturma Bildirimi ve Savunma Talep Yazısı" tebliğ edilmiştir.
- (6) Bu çerçevede teşebbüslerden gelen birinci yazılı savunmalar; AGCO'dan 20.02.2023 tarih ve 35837 sayı ile, BAŞAK'tan 10.02.2023 tarih ve 35581 sayı ile, ERKUNT'tan 15.02.2023 tarih ve 35718 sayı ile, HATTAT'tan 20.02.2023 tarih ve 35850 sayı ile, IPSO'dan 17.02.2023 tarih ve 35786 sayı ile, KUBOTA'dan 17.02.2023 tarih ve 35779 sayı ile, SDF'den 17.02.2023 tarih ve 35783 sayı ile, TÜMOSAN'dan 14.02.2023 tarih ve 35659 sayı ile, TÜRK TRAKTÖR'den 20.02.2023 tarih ve 35834 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. (.....)¹.
- (7) Soruşturma sürecinde Kurum kayıtlarına 14.02.2023 tarih ve 35655 sayı ile intikal eden dilekçe ile TÜMOSAN tarafından 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Soruşturmalarda Uygulanabilecek Uzlaşma Usulüne İlişkin Yönetmelik (Uzlaşma Yönetmeliği) kapsamında uzlaşma usulünün başlatılması talep edilmiş, Kurulun 23.02.2023 tarihli toplantısında, TÜMOSAN'ın, bilgi değişimi ve/veya rekabeti kısıtlayıcı anlaşma isnadı ile ilgili olarak uzlaşma görüşmelerinin başlamasına 23-10/174-M(1) sayı ile karar verilmiştir. Akabinde TÜMOSAN tarafından yapılan 07.03.2023 tarih ve 36294 sayılı başvuruda, dosya muhteviyatı, uzlaşmadan beklenen menfaat ve uzlaşma sürecinin teşebbüs tarafından yeniden değerlendirildiği belirtilerek uzlaşma görüşmelerinin sona erdirilmesi talep edilmiş ve Kurulun 16.03.2023 tarihli toplantısında, yürütülen uzlaşma görüşmelerinin sonlandırılıp olağan soruşturma usulünün takip edilmesine 23-14/247-M sayı ile karar verilmiştir.
- (8) Soruşturma sürecinde soruşturma tarafı bazı teşebbüsler tarafından, soruşturma konusu iddialar ile bağlantılı endişeleri bertaraf etmek amacıyla taahhüt başvurularında bulunulmuştur. Bu çerçevede sunulan taahhüt başvuruları, AGCO'nun 16.03.2023 tarihli ve 36598 sayılı, BAŞAK'ın 14.03.2023 tarihli ve 36743 sayılı, ERKUNT'un 06.02.2023 tarihli ve 35473 sayılı, HATTAT'ın 13.03.2023 tarihli ve 36432 sayılı, IPSO'nun 05.04.2023 tarihli ve 37245 sayılı, KUBOTA'nın 17.02.2023 tarihli ve 35779 sayılı, SDF'nin 17.03.2023 tarihli ve 36619 sayılı, TÜMOSAN'ın 14.02.2023 tarihli ve 35660 sayılı yazıları ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (9) Teşebbüslerden gelen taahhüt başvuruları neticesinde, Kurulun 06.04.2023 tarihli ve 23-17/309-M sayılı kararı ile AGCO, BAŞAK ve SDF; 13.04.2023 tarihli ve 23-18/349-M sayılı kararı ile IPSO; 23.02.2023 tarihli ve 23-10/174-M(2) sayılı kararı ile ERKUNT, KUBOTA ve TÜMOSAN²; 06.04.2023 tarihli ve 23-17/309-M(1) sayılı kararı ile HATTAT ile taahhüt görüşmelerinin başlatılmasına karar verilmiştir.

¹ (.....).

² Söz konusu kararlar Kurulun 16.03.2023 tarihli ve 23-14/249-M sayılı kararı ile tashih edilmiştir.

- (10) Anılan Kurul kararları üzerine taahhüt görüşmelerine başlanmış olup taahhüt görüşmeleri neticesinde; IPSO'nun nihai taahhüt metni 14.08.2023 tarih ve 41571 sayı, 18.08.2023 tarih ve 41726 sayı ve 25.09.2023 tarih ve 42855 sayı ile, AGCO'nun nihai taahhüt metni 14.08.2023 tarih ve 41580 sayı ile, BAŞAK'ın nihai taahhüt metni 19.09.2023 tarih ve 42630 sayı ile, ERKUNT'un nihai taahhüt metni 19.09.2023 tarih ve 42632 sayı ile, HATTAT'ın nihai taahhüt metni 19.09.2023 tarih ve 42636 sayı ile, TÜMOSAN'ın nihai taahhüt metni 19.09.2023 tarih ve 42626 sayı ile, KUBOTA'nın nihai taahhüt metni 16.10.2023 tarih ve 43588 sayı ile, SDF'nin nihai taahhüt metni 06.11.2023 tarih ve 44259 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (11) Söz konusu taahhüt metinlerine ilişkin Kurul; 26.10.2023 tarihli ve 23-50/963-348 sayılı (AGCO), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/961-346 sayılı (BAŞAK), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/962-347 sayılı (ERKUNT), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/959-344 sayılı (HATTAT), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/960-345 sayılı (IPSO), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/964-349 sayılı (KUBOTA), 26.10.2023 tarihli ve 23-50/958-343 sayılı (TÜMOSAN), 07.12.2023 tarihli ve 23-56/1112-395 sayılı (SDF) kararları ile sunulan taahhütleri kabul ederek özetle;
- AGCO hakkında bayilerin pasif satışlarının kısıtlanması,
 - BAŞAK hakkında bayilere bölge ve müşteri kısıtlaması getirilmesi,
 - ERKUNT hakkında bayilerin pasif satışlarının kısıtlanması ve bayilere rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi,
 - HATTAT hakkında bayilerin aktif ve pasif satışlarının kısıtlanması, bayilere rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi ve seçici dağıtım sistemi uygulanmamasına rağmen yetkisiz dağıtıcıya yapılacak satışların kısıtlanması,
 - IPSO hakkında bayilerin pasif satışlarının ve yetkisiz dağıtıcılara satışlarının kısıtlanması,
 - KUBOTA hakkında bayilerin aktif ve pasif satışlarının kısıtlanması,
 - TÜMOSAN hakkında bayilerin pasif satışlarının kısıtlanması, bayilerin yetkisiz dağıtıcılara yapacağı satışların kısıtlanması ve bayilere belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi,
 - SDF hakkında bayilere bölge ve müşteri kısıtlaması getirilmesi
- iddiaları bakımından soruşturma sürecinin sonlandırılmasına karar vermiştir.
- (12) Yürütülen soruşturma kapsamında soruşturma taraflarından çeşitli tarih ve sayılar ile bilgi ve belge talep edilmiştir. Taraflardan gelen cevabi yazılar; AGCO'dan 10.04.2023 tarih ve 37395 sayı, 06.06.2023 tarih ve 39384 sayı ile; ARGO'dan 05.06.2023 tarih ve 39319 sayı ile; BAŞAK'tan 03.04.2023 tarih ve 37090 sayı, 01.06.2023 tarih ve 39206 sayı ile; ERKUNT'tan 10.04.2023 tarih ve 37421 sayı, 02.06.2023 tarih ve 39299 sayı ile; HATTAT'tan 10.04.2023 tarih ve 37379 sayı, 10.04.2023 tarih ve 37381 sayı, 05.06.2023 tarih ve 39330 sayı, 05.12.2023 tarih ve 45659 sayı, 21.12.2023 tarih ve 46396 sayı ile; IPSO'dan 07.04.2023 tarih ve 37333 sayı, 06.06.2023 tarih ve 39406 sayı ile; KUBOTA'dan 03.04.2023 tarih ve 37126 sayı, 01.06.2023 tarih ve 39202 sayı ile; SDF'den 04.04.2023 tarih ve 37169 sayı, 31.05.2023 tarih ve 39184 sayı ile; TÜMOSAN'dan 31.03.2023 tarih ve 37076 sayı, 02.06.2023 tarih ve 39297 sayı ile; TÜRK TRAKTÖR'den 03.04.2023 tarih ve 37162 sayı, 02.06.2023 tarih ve 39288 sayı, 02.06.2023 tarih ve 39283 sayı ile Kurum kayıtlarına ulaşmıştır.

- (13) Soruşturma kapsamında ayrıca sektörde faaliyet gösteren birtakım teşebbüslerden ve fuar düzenleyicisi teşebbüslerden çeşitli tarih ve sayılar ile bilgi ve belge talep edilmiştir. Sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerden gelen cevabi yazılar; Antonio Carraro Anadolu Traktör Pazarlama Ltd. Şti. (ANTONIO CARRARO) tarafından 20.11.2023 tarih ve 45003 sayı ile, Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Birliği (TARMAKBİR) tarafından 21.11.2023 tarih ve 45086 sayı ile, Yanmar Turkey Makine AŞ (YANMAR) tarafından 21.11.2023 tarih ve 45067 sayı ile, Karataş Traktör Ticaret AŞ (KARATAŞ) tarafından 22.11.2023 tarih ve 45153 sayı ile, Bozok Traktör Üretim Pazarlama San. ve Dış Tic. Ltd. Şti. (BOZOK) tarafından 24.11.2023 tarih ve 45293 sayı ile, Harman Traktör ve Biçerdöver San. ve Tic. AŞ (HARMAN) tarafından 24.11.2023 tarih ve 45291 sayı ile, Kutlucan Biçerdöver Traktör San. Tic. Ltd. Şti. (KUTLUCAN) tarafından 28.11.2023 tarih ve 45386 sayı ile; fuar düzenleyicisi teşebbüslerden gelen cevabi yazılar TÜYAP Tüm Fuarcılık Yapım AŞ (TÜYAP) tarafından 06.04.2023 tarih ve 37273 sayı, 24.11.2023 tarih ve 45292 sayı ile, Orion Fuarcılık ve Tanıtım Hizmetleri AŞ (ORİON) tarafından 20.11.2023 tarih ve 45004 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (14) 4054 sayılı Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılması hususunun görüşülmesi konusu 04.06.2024 tarihli Kurul toplantısında ele alınmış ve 24-24/555-M sayı ile sözlü savunma toplantısının 09.07.2024 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Anılan tarihte sözlü savunma toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- (15) Kurul; yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a, Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı ve sözlü savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre nihai kararı tesis etmiştir.
- (16) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te,
- 1) HATTAT tarafından nihai satış noktalarında yeniden satış fiyatının belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği, bahse konu eylem nedeniyle anılan teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına ilişkin Yönetmelik"nin 5/1(b) ve 5/3(a) hükümleri uyarınca idari para cezası verilebileceği, tayin edilecek idari para cezasının belirlenmesinde Ceza Yönetmeliği'nin 7/1. maddesinin dikkate alınabileceği,
 - 2) Ayrıca AGCO, ARGO, BAŞAK, ERKUNT, HATTAT, IPSO, KUBOTA, SDF, TUMOSAN ve TÜRK TRAKTÖR'ün rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi ve/veya anlaşma içerisinde olduklarının ortaya konulamadığı ve bu kapsamda anılan teşebbüsler hakkında idari para cezası verilmesine yer olmadığı
- sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.1.1. AGCO

- (17) AGCO, Amerika Birleşik Devletleri merkezli bir tarım makineleri üreticisi olup 1990 yılında kurulmuştur. Tarımsal çözümlerin tasarlanmasında, üretiminde ve dağıtımında faaliyet göstermektedir. AGCO, 2008 yılından beri bünyesindeki "Massey Ferguson" markalı traktör, biçerdöver, balya makinesi gibi tarım makine ve ekipmanlarının satış,

dağıtım, yedek parça, servis hizmetlerini ve yedek parça satın alma, satış ve ihracat faaliyetlerini yürütmektedir.

I.1.2. ARGO

- (18) ARGO, 07.08.2020 tarihinde kurulmuş olup bu tarihten itibaren “Landini” markalı traktörlerin Türkiye distribütörlüğünü gerçekleştirmektedir. ARGO, İtalya merkezli Argo Tractors S.P.A.’nın Türkiye’deki iştirakidir.

I.1.3. BAŞAK

- (19) 2017 yılında kurulan BAŞAK, (.....) Asko Grup bünyesinde bulunmaktadır. BAŞAK’ın kuruluşunu müteakiben 2018 yılından itibaren traktör üretim ve satışı faaliyetleri Asko Grup içindeki farklı teşebbüslerce sunulmaya başlanmıştır. Traktör üretimi, Asko Grubu bünyesinde yer alan, bir başka grup şirketi Başak Traktör Tarım Ziraat ve İş Makinaları Sanayi Ticaret AŞ (BAŞAK TRAKTÖR) tarafından, söz konusu traktörlerin satış, dağıtım ve pazarlaması ise BAŞAK tarafından gerçekleştirilmektedir. Yurt dışına satışlar ise doğrudan BAŞAK TRAKTÖR tarafından yapılmaktadır. BAŞAK ile birlikte Asko Grubu bünyesinde faaliyet gösteren Asko İş ve Tarım Makinaları San. ve Tic. AŞ unvanlı bir başka grup şirketi daha bulunmaktadır. Bu şirket, Almanya merkezli “Claas” markalı hasat makinaları üreticisinin Türkiye distribütörlüğünü yapmaktadır.

I.1.4. ERKUNT

- (20) 2003 yılında kurulan ERKUNT; traktör, tarım makineleri ve biçerdöver üretim ve satışı gerçekleştirmektedir. 2019 yılı itibariyle “Erkunt” marka, 2021 yılı itibariyle de “Hisarlar” marka ekipman satışı yapmaya başlamıştır. Şirketin tek hissedarı “Mahindra Overseas Investments Company (Mauritius) Limited” (MAHINDRA)’dır.

I.1.5. HATTAT

- (21) 1973 yılından bu yana otomotiv ve iş makineleri sanayisi alanında faaliyet gösteren Hattat Grubu’nun bir kuruluşu olan HATTAT, 1998 yılında kurulmuştur. Teşebbüs, “Hattat” ve “Valtra” markalı traktörlerin yurt içi ve yurt dışı satışını gerçekleştirmekte, ayrıca bu markalı traktörlere ait yedek parçaların satışı, pazarlanması, garanti ve satış sonrası servis hizmetlerini yürütmektedir.

I.1.6. IPSO

- (22) IPSO, traktör ve hasat makinelerinin ithalatı, pazarlaması, satışı ve satış sonrası hizmetlerin sağlanması konularında faaliyet göstermek üzere 2020 yılında kurulmuştur. Teşebbüs, “John Deere” ve “McCormick” markalı traktör ve hasat makinelerinin Türkiye distribütörlüğünü gerçekleştirmektedir. Satışlarını Manisa ve Söke’de bulunan iki şubesinin yanında bayi ağı ile yapmaktadır. Teşebbüsün kuruluştan bu yana mevcut tek pay sahibi, Fransa’da inşaat, tarım, enerji, istif makineleri alanında faaliyet gösteren Monnoyeur grubunun “M AG Distribution” unvanlı iştirakidir. M AG Distribution, Türkiye (IPSO), Macaristan (AG Logistics Magyarorszag KFT) ve Hırvatistan’da (Novocommerce) iştirakleri eliyle traktör ve hasat makinelerinin ticareti alanında faaliyet göstermektedir.

I.1.7. KUBOTA

- (23) 2015’te kurulan ve merkezi Kocaeli’de bulunan KUBOTA, 1890’da Osaka, Japonya’da dökme demir su boruları üreticisi olarak kurulan Kubota Corporation’ın Türkiye’deki iştirakidir. KUBOTA’nın tüm hisseleri Kubota Corporation’a aittir ve söz konusu şirket tarafından kontrol edilmektedir. KUBOTA, “Kubota” markalı traktörleri ve bu ürünlerin

yedek parçalarını Türkiye pazarına ithal etmekte, monte etmekte ve satışını gerçekleştirmektedir.

I.1.8. SDF

- (24) Teşebbüs, Türkiye’de 2013 yılında faaliyetlerine başlamış ve ilk fabrikasını 2014, ikinci fabrikasını 2017 yılında açmıştır. Türkiye’de üretimini yaptığı “Same” ve “Deutz-Fahr” markalı traktörleri yurt içinde, bunlara ilave olarak “Lamborghini” ve “Hürlimann” markaları dâhil olmak üzere toplam dört markayı yurt dışı pazarlarında ihracat yoluyla satışa sunmaktadır. Türkiye geneline yayılmış bayilik ve yetkili servis ağı ile satışını yaptığı tüm ürünlerin yedek parça ve servis hizmetlerini de yerine getirmektedir.

I.1.9. TÜMOSAN

- (25) TÜMOSAN, 1976 yılında motor tahrik ve aktarma organları ve benzeri teçhizatı üretmek amacıyla kurulmuş, ancak faaliyetlerini dizel motor ve traktör üretiminde yoğunlaştırmıştır. Teşebbüs tarım traktörleri ve zirai ekipmanları, endüstriyel ürünleri, savunma sanayi ve iş makineleri alanlarında faaliyetlerini sürdürmektedir. Teşebbüste %60,87 pay oranı ile Ereğli Tekstil Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ en yüksek paya sahiptir³.
- (26) TÜMOSAN tarafından, teşebbüsün Türkiye genelinde (.....) traktör satış bayi, (.....) yedek parça satış bayi ve (.....) yetkili servisi ile hizmet verdiği belirtilmiştir. İlaven, traktör satışlarının iki kanal üzerinden gerçekleştirildiği, bayi ağı üzerinden gerçekleştirilen satışların yanında ihale usulü ile yapılan alımlarda (.....) kamu kurum ve kuruluşlarına satış gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

I.1.10. TÜRK TRAKTÖR

- (27) 1954 yılında Ankara’da kurulan TÜRK TRAKTÖR; tarımsal traktörlerin ve bunlara bağlı her türlü motor ve parçanın, iş makinelerinin, biçerdöver ve diğer tarım makine ve aletleri ile bunların motor ve parçalarının ve tüm bu ürünlerin yedek parçalarının tasarımı, satın alımı, yurt içinde üretimi, ihtiyaç duyulması halinde yurt dışından ithali ve yurt içinde dağıtımı, yurt dışına ihracatı ve ilgili ürünlerin satış sonrası servis ve yedek parça hizmetlerinin sağlanması işlerini yürütmektedir.
- (28) TÜRK TRAKTÖR hisselerinin %37,5’i Koç Holding AŞ’ye, %37,5’i, CNH Industrial Österreich GmbH’ye ait olup %25’i ise halka açıktır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Pazara İlişkin Genel Bilgiler

- (29) Gıda güvenliğinin sağlanması, tarım alanlarının etkili ve verimli şekilde kullanılması ve tarım politikaların sürdürülebilir olması ülkelerin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Tarımsal üretimini geliştirmeyi hedefleyen ülkeler bakımından tarım makineleri sektöründeki talep, nüfusun hızla artması gibi nedenlerle giderek artış göstermektedir. Türkiye’nin coğrafi bölgeleri dikkate alındığında tarıma elverişli birçok alana sahip olduğu görülmektedir. 2017-2021 yılları arasında Dünya GSYH’sinin ortalama %4,2’si tarımsal üretim kaynaklı iken aynı dönemde Türkiye ortalama GSYH’sinin %6,5’inin tarımsal üretim kaynaklı olduğu hesaplanmaktadır. Geniş bir ürün yelpazesine imkan veren iklim ve ekolojik özellikleriyle tarımsal üretim açısından avantajlı olan Türkiye, 2021 yılı verileriyle tarımsal GSYH’den %6,1 olarak pay alırken,

³ Teşebbüsün %28,69 oranındaki hisseleri halka arz edilmiştir. Geriye kalan hisseler ise her birinin %1,74 pay oranı olmak üzere Muzaffer ALBAYRAK, Bayram ALBAYRAK, Nuri ALBAYRAK, Kazım ALBAYRAK, Mustafa ALBAYRAK ve Ahmet ALBAYRAK’a aittir.

tarımsal ekonomide Avrupa'da birinci ve dünyada sekizinci sırada yer almaktadır⁴. Türk tarım makineleri endüstrisi, Türkiye ekonomisine paralel olarak büyümekte, üretim standartlarının yanında ürün çeşitliliği ve kalitesini de geliştirmektedir⁵. Bu gelişime bağlı olarak sektördeki firma sayısının artmakta olduğu ve sektörün marka değerinin yükseldiği gözlemlenmektedir.

- (30) Tarım makineleri arasında traktörler önemli bir yere sahiptir. Tarihsel olarak değerlendirildiğinde traktörler ve diğer tarım makinelerinin kullanılmaya başlamasıyla birlikte tarımsal üretim yükselmiş, tarımsal faaliyetlere ilişkin süreler kısalmış yani tarımda verimlilik artmıştır. Türkiye, traktör pazarında adetsel anlamda dünyanın en büyük pazarlarından birini oluşturmaktadır. Zira yıllara göre değişiklik göstermekle birlikte Hindistan, Çin, Amerika Birleşik Devletlerinin ardından dördüncü büyük traktör pazarının Türkiye'de olduğu ifade edilmektedir⁶. 2022 yılı sonuçlarına göre Türkiye, Avrupa'da en çok traktörün satıldığı ülke olurken, onu Fransa ve Almanya takip etmektedir. Pazar büyüklüğüne değer bazında bakıldığında ise Avrupa Birliği (AB) ortalamasının Türkiye'nin iki buçuk katı olduğu değerlendirilmektedir⁷.
- (31) Tarım makineleri sektörünün ulaştığı seviye dış ticaret verileri üzerinden değerlendirildiğinde daha ölçülebilir ve karşılaştırılabilir sonuçlara ulaşılmaktadır. 2000'lerin başında kayda değer bir dış ticaret açığı veren sektör, günümüzde dış ticaret fazlası vermeye başlamıştır. Aşağıdaki tabloda, Türkiye'de 2018-2022 yıllarında gerçekleşen traktör imalatı, satışı, ihracatı ve ithalatı verileri yer almaktadır:

Tablo-1: Türkiye'de Toplam Traktör İmalat, Satış, İhracat ve İthalat Verileri

Veri Türü/Yıl		2018	2019	2020	2021	2022
Toplam İmalat	Adet	52.357	34.393	58.710	89.000	82.500
Toplam Satış ⁸	Adet	48.044	25.839	48.268	64.070	67.154
Toplam İhracat	Adet	19.282	23.401	21.762	23.135	26.492
	Değer (₺)	2.262.040.020	2.858.910.120	3.108.221.950	4.381.720.950	9.506.636.640
Toplam İthalat	Adet	8.044	5.770	7.502	12.892	14.960
	Değer (₺)	867.167.940	413.294.640	905.519.820	1.830.728.220	1.861.091.460

Kaynak: TARMAKBİR Tarım Makineleri Endüstrisi Sektör İstatistikleri Raporu, Nisan 2023.

- (32) Ülkemizde her çeşit ve tipte traktör imalatı yapılmaktadır. Bununla birlikte ortalama tarım arazisi ölçeğimizin küçüklüğü nedeniyle daha çok 100 beygir gücüne kadar olan traktörler imal edilmekle birlikte, talebe bağlı olarak, 145 beygir gücünde traktörlerin imalatı da söz konusudur⁹. Aşağıdaki tabloda Türkiye'deki traktörlerin beygir güçlerine göre pazardaki payları verilmiştir:

⁴Türkiye Bankalar Birliği Tarım Sektörü Raporu, s.12, Haziran 2023.

⁵ 2003 yılından itibaren tarımsal alet ve makine istatistikleri incelendiğinde 20 yıl içinde traktör, römork ve toprak elleçleme makinelerinin %50'lik paya sahip olduğu izlenmektedir. 2003 – 2022 yılları arasında kullanımı en çok azalan alet grubunun döven, karasaban, pulluk gibi motorize olmayan aletler olduğu gözlenirken sulama sistemlerinin en fazla yaygınlaşan makine grubu olduğu hesaplanmaktadır.

⁶ Tarım ve Makine Sanayi Etkileşimi Raporu, Makine İhracatçıları Birliği, Eylül 2022.

⁷ <https://tarmakbir.org/turkiye-traktor-pazari-2022-yilinda-bir-onceki-yila-gore-45-buyudu/> (Erişim Tarihi: 31.10.2023)

⁸ İç satış adetlerini içermektedir.

⁹ Tarım ve Makine Sanayi Etkileşimi Raporu, Makine İhracatçıları Birliği, Ekim 2022.

Tablo-2: Türkiye’de Traktörlerin Beygir Güçlerine Göre Dağılım Oranları

Yıl	Toplam	Tek Akslı		İki Akslı						Paletli (Tırtıllı)
		Beygir Gücü		Beygir Gücü						
		1-5	5+	1-10	11-24	25-34	35-50	51-70	70+	
2018	1.332.139	1,29%	4,56%	0,49%	1,57%	4,96%	37,02%	37,92%	12,19%	0,01%
2019	1.354.912	1,29%	4,59%	0,49%	1,51%	4,83%	36,56%	37,86%	12,85%	0,01%
2020	1.442.909	1,35%	5,11%	0,48%	1,45%	4,72%	35,89%	37,76%	13,21%	0,01%
2021	1.481.461	1,38%	5,38%	0,46%	1,41%	4,64%	35,35%	37,50%	13,87%	0,01%
2022	1.526.769	1,31%	5,54%	0,42%	1,32%	4,46%	34,87%	37,37%	14,70%	0,01%
Kaynak: TÜİK Verileri.										

Kaynak: TÜİK Verileri.

- (33) Ülkemizde traktör endüstrisinde yaklaşık otuz farklı firmanın, kırka yakın sayıda markayı temsil ettiği bilinmektedir. Esas olarak on üç firma, imalatçı vasfıyla değişik yerli katkı oranlarıyla sektörde yer almaktadır. Bu firmalardan bazıları kendi motorunu Türkiye’de üretirken, bazıları ise montaj ağırlıklı üretim yapmaktadır. Bu firmalar, demonte (CKD - *completely knocked down*) ve yarı monte (SKD - *semi knocked down*) aksam ve parça formlarında ürün ithal etmekte ve bunları Türkiye’de kurdukları montaj hatlarında iç piyasadan tedarik ettikleri akü, lastik, kabin gibi parçalarla birleştirmek suretiyle, değişik yerli katkı oranlarıyla pazara sunmaktadır. İthalatçı firmalar ise tamamen monte edilmiş (CBU - *completely build unit*) formda "komple traktör" ithal etmektedir. Yerli katkı oranı %51 ve üzeri olan traktörlerin pazar payının ortalama %75-80 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye’de traktör üretimi yapan tamamen yerli ve yabancı sermayeli şirketler bulunduğu gibi, üretip ithalatını gerçekleştiren ya da sadece ithal traktörlerin satış ve dağıtımını gerçekleştiren yerli ve yabancı sermayeli şirketler de bulunmaktadır.
- (34) Traktörler, tarım işlerinde kullanılan diğer birçok ekipmandan farklı olarak trafiğe çıkan bir araç özelliği taşımaktadır. Keza 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 3. maddesinde “araç” ifadesi kapsamında yer alan traktörlerin, aynı Kanun’un 19. maddesi gereğince, traktör sahipleri tarafından tescil edilmeleri gerekmektedir. Traktörlerin trafiğe çıkabilmesi adına getirilen tescil zorunluluğunun yanı sıra traktörlerin imal edilerek piyasaya sürülmesi için emisyon standartlarının da belirlendiği tip onay belgesi alması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu konuda AB ile uyumluluğu sağlamak adına yasal şartları ortaya koyan ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayımlanan tip onay yönetmelikleri¹⁰ mevcut olup AB’deki güncellemelere paralel olarak yenilenmektedir.
- (35) Yukarıda da ifade edildiği üzere, Türkiye traktör sektöründe birçok yerli ve yabancı teşebbüs bulunmakta, bunlardan bazıları satışını yaptıkları traktörleri Türkiye’de üretirken bazıları ise traktörleri ithal etmek suretiyle piyasaya sunmaktadır. Ancak Türkiye’de üretim yapan teşebbüslerin sayısı giderek artmaktadır. Zira 02.01.2020 tarihli ve 2015 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı¹¹ uyarınca, Türkiye’de üretilen traktörlerin sübvansiyonlu zirai kredilerde daha avantajlı olmasının¹² yanı sıra, ithal traktörlerin AB üyesi ülkelerin onay kuruluşlarından alınmış güncel tip onayı belgesine sahip olması zorunluluğu nedeniyle montaj ağırlıklı da olsa birçok firma son yıllarda Türkiye’de

¹⁰ Tarım ve Orman Araçlarının ve Motorlarının Çevresel ve Tahrik Ünitesi Performansına Yönelik Şartlar Hakkında Tip Onayı Yönetmeliği (AB 2018/985), Tarım ve Orman Araçlarının Tip Onayı ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik (AB/167/2013) gibi.

¹¹ T.C. Ziraat bankası AŞ ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar.

¹² İthal traktörlerin satışında zirai kredi faiz sübvansiyonu en fazla %25 olabileceken yerli traktörlerde bu oran en fazla %50 olarak uygulanmaktadır.

üretim yapmaya başlamıştır. Türkiye’de belirli bir ölçeğin üzerinde traktör sektöründe faaliyet gösteren oyuncular ve markaları aşağıdaki gibidir:

Tablo-3: Türkiye’de Traktör Sektöründe Yer Alan Markalar

Üretici Firmalar ve Markaları ¹³	İthalatçı Firmalar ve Markaları
AGCO (<i>Massey Ferguson</i>)	ANTONIO CARRARO (<i>Antonio Carraro</i>)
BAŞAK TRAKTÖR (<i>Başak</i>)	ARGO (<i>Landini</i>)
BOZOK (<i>Bozok</i>)	Asko İş ve Tarım Mak. San. Tic. AŞ (<i>Claas</i>)
ERKUNT (<i>Erkunt</i>)	HARMAN (<i>New Holland</i>)
HATTAT (<i>Hattat, Valtra</i>)	IPSO (<i>John Deere, Mc Cormick</i>)
KARATAŞ (<i>Karataş</i>)	KUTLUCAN (<i>Fendt</i>)
KUBOTA (<i>Kubota</i>)	
SDF (<i>Same, Deutz, Fahr, Lamborghini</i>)	
Tafe International Traktör ve Tarım Ekipmanı San. ve Tic. Ltd.Şti. (<i>Massey Ferguson</i>)	
TÜMOSAN (<i>Tümosan</i>)	
TÜRK TRAKTÖR (<i>New Holland, Case</i>)	
YANMAR (<i>Yanmar, Solis</i>)	
Kaynak: TARMAKBİR’den gelen cevabi yazı.	

- (36) TARMAKBİR verilerine göre traktör sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin 2020-2023 yıllarında gerçekleşen satış adedi bazında pazar payı sıralaması aşağıdaki gibidir:

Tablo-4: Traktör Pazarında Yer Alan Teşebbüslerin Pazar Payları (%)

Teşebbüs/Yıl	2020	2021	2022	2023 ¹⁵
TÜRK TRAKTÖR	(....)	(....)	(....)	(....)
SDF	(....)	(....)	(....)	(....)
TÜMOSAN	(....)	(....)	(....)	(....)
AGCO	(....)	(....)	(....)	(....)
ERKUNT	(....)	(....)	(....)	(....)
BAŞAK	(....)	(....)	(....)	(....)
HATTAT	(....)	(....)	(....)	(....)
KUBOTA	(....)	(....)	(....)	(....)
YANMAR	(....)	(....)	(....)	(....)
IPSO	(....)	(....)	(....)	(....)
ARGO	(....)	(....)	(....)	(....)
Kaynak: TARMAKBİR’den gelen cevabi yazı.				

- (37) Traktörlerin nihai tüketiciye satışı ve satış sonrası hizmetleri genellikle bayilik ağı yapılanması ile gerçekleştirilmektedir. Sağlayıcı teşebbüsler tarafından, dağıtım faaliyetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi adına atanacak bayiler ile ilgili birtakım kriterler aranmakta, belirlenen bayiler ile münhasırlık içeren veya içermeyen sözleşmeler akdedilmektedir. Bayi atamalarında gözetilen kriterler arasında, başka bir bayiye tahsis edilmemiş serbest bölgelerdeki talep yoğunluğu ve pazar ihtiyacı, bayilik başvurusu yapan kişi ya da teşebbüsün talebi karşılamaya yeterli finansal yapıya sahip olup olmadığı, hizmet verebileceği tesisin büyüklüğü, satış ve satış sonrası ekibinin yetkinliği, varsa geçmiş dönemde yürüttüğü traktör sektörü veya benzeri bir iş alanındaki tecrübesi gibi hususlar yer almaktadır.
- (38) Öte yandan firmaların tercihinine göre oluşturulan farklı ağı yapılanmaları mevcuttur. Sektörde; traktör satışı, yedek parça satışı ve servis hizmetlerinin birlikte sunulduğu 3S (*sales, service, spare parts*) olarak adlandırılan bayilerin yanı sıra, traktör satışı ile

¹³ AGCO, HATTAT, KUBOTA, SDF, TÜRK TRAKTÖR ve YANMAR aynı zamanda ithalat da gerçekleştirmektedir.

¹⁵ Teşebbüslerin ilk dokuz aylık satış adetleri baz alınmıştır.

birlikte yedek parça veya servis hizmetlerinden birinin sunulduğu 2S (*sales, service - sales, spare parts*) noktalar veya sadece traktör satışı gerçekleştiren noktalar bulunmaktadır. Satışlar genelde çiftçilere, büyük tarım şirketlerine ve müteahhitlik hizmetleri veren kişilere veya firmalara bayiler kanalı ile gerçekleştirilmektedir. Müşterilerin büyük bir bölümü küçük ve orta ölçekli tarımsal faaliyet gösteren çiftçiler olduğu için sektör yaygın bayi ve servis ağı ile son kullanıcıya ulaşabilmektedir.

- (39) Traktör satışlarında ürünün teknik özellikleri, yeterliliği, fiyatı ve kalitesinin yanında en önemli unsurlardan biri de satış sonrası hizmetlerdir. Traktör satın alan müşteriler, arıza oranının düşük, yedek parça bulunabilirliğinin ve sipariş süreçlerinin hızlı olmasına önem vermekte, herhangi bir arıza halinde yetkili servislerden güvenilir hizmet almayı ve problemin ivedilikle çözülmesini istemektedir. Satış sonrası hizmetler, tarımsal makineler bakımından mevsimselliğin söz konusu olması sebebiyle özellikle büyük önem taşımaktadır. Zira tek bir bölgedeki çiftçilerin makine ihtiyacının, neredeyse her yıl aynı döneme denk geldiği ifade edilmektedir. Özellikle ekim, ilaçlama, hasat benzeri faaliyetlerin hava koşullarına bağlı olarak belirli tarihlerde ve kısa süreler içinde yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu nedenle, onarım gerektiren bir hasar veya arıza durumunda, ihtiyacı olan bir çiftçinin geçici de olsa bir traktörü ödünç alması veya edinmesi oldukça zordur. Dolayısıyla satış sonrası sağlanan destekler müşteri gözünde büyük önem arz etmektedir.
- (40) Bir traktörün ortalama kullanım ömrü, ilgili traktörün kullanım yoğunluğu, kullanıldığı saat, kullanılan alet ve ekipmanlar, traktörün kullanılmakta olduğu arazi koşulları, bölgenin iklim yapısı, müşterinin kullanım alışkanlıkları, traktöre yapılan bakım ve onarımların zamanında ve düzenli yapılması gibi pek çok faktörden etkilenmektedir. Bu nedenle sektörde traktörlerin kullanım ömrü için uzlaşılan bir süre bulunmamakla birlikte, traktörlerin mekanik ömrünün 24 yıl¹⁴, ekonomik kullanım ömürlerinin ise yaklaşık 10 yıl olduğu değerlendirilmektedir.
- (41) Traktörlere sağlanan garanti süresi, bakımlarının yetkili servislerde yapılması kaydıyla garanti süresinin başlangıcından itibaren çeşitli markalar için 2 yıl - 3000 saat veya 2 yıl - 2000 saattir. Bu ölçütlerden ilk tamamlananı garanti süresinin hesaplanmasında referans alınmaktadır. Bunun dışında, tüketiciye sadece iki veya üç yıl garanti süresi sunan markalar da bulunmaktadır. Ayrıca garanti süresi sonlandığında müşterilere bir veya iki yıl süreyle ücret karşılığında uzatılmış garanti hizmeti de sunulabilmektedir.
- (42) Traktörlerin fiyatlandırılmasında üretim ve işletme maliyeti, ithal edilen ana bileşenlerin maliyeti, işçilik maliyeti, hammadde maliyeti, yurt dışı ve yurt içi nakliye, liman ve antrepo maliyetleri, lojistik ve tedarik zinciri maliyetleri, gümrükleme ve bazı ilave gümrük vergisi gibi ana maliyet kalemlerinin yanı sıra kur değişimleri, güncel faiz oranları, enflasyon verileri ve tarımsal kredilerde yaşanan değişiklikler göz önünde bulundurulmaktadır.

1.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (43) Traktör sektörüne ilişkin Kurul içtihamı incelendiğinde, ilgili ürün pazarının “tarımsal traktörler pazarı ve bunlara ait servis pazarları¹⁵”, “tarımsal traktörler pazarı¹⁶” ve “tarımsal traktörlerin satışı¹⁷” olarak belirlendiği kararlar bulunduğu görülmektedir.

¹⁴ ÜNSAL, Yalçın, 2021. Türkiye’de Tarımsal Mekanizasyon Düzeyi, Sorunları ve Çözüm Önerileri, s.2, Ankara: Tarım ve Orman Bakanlığı.

¹⁵ 18.03.2010 tarih ve 10-24/328-116 sayılı Kurul kararı.

¹⁶ 05.08.2010 tarih ve 10-52/1051-389 sayılı, 09.06.2011 tarih ve 11-36/757-234 sayılı Kurul kararları.

¹⁷ 09.01.2020 tarih ve 20-03/21-11 sayılı Kurul kararı.

Avrupa Komisyonunun (Komisyon) New Holland/Case kararında ise standart traktörler (tarla traktörleri) ile bağ-bahçe traktörlerinin¹⁸ farklı uygulamalarda kullanıldığı, farklı müşteri türlerine hitap ettiği ve genellikle farklı üreticiler tarafından üretildiği belirtilerek ayrı ilgili ürün pazarları teşkil ettiği değerlendirilmektedir¹⁹.

- (44) İşbu dosya bakımından ilgili ürün pazarının “traktör satışı” olarak veya “tarımsal traktörlerin satışı”, “bağ-bahçe traktörlerinin satışı” olarak ayrı ayrı tanımlanabilmesi mümkündür. Öte yandan ulaşılabilecek sonucu etkilemeyeceğinden İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz’un 20. maddesindeki “...*İnceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir*” ifadesinde de belirtildiği gibi ilgili ürün pazarı tanımı yapılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (45) İlgili ürün pazarını oluşturan ürünlerin ülke içinde rekabet şartlarının bölgesel olarak farklılaşmasına neden olacak bir unsurun bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazarın “Türkiye” olarak tanımlanabilmesi mümkündür. Öte yandan, ulaşılabilecek sonucu etkilemeyeceğinden ilgili coğrafi pazar tanımı yapılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I.3. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler²⁰

I.3.1. AGCO’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 1:

- (46) AGCO (.....) bayisi (.....) yetkilisi (.....) tarafından AGCO Bölge Satış Müdürü (.....)’e gönderilen, daha sonra AGCO çalışanları (.....) ve (.....)’e gönderilen, bilgi kısmında AGCO (.....)’in bulunduğu 08.08.2016 tarihli ve “İLT: fiyat rekabeti” konulu e-posta iletisinde şu ifadelerle yer verilmektedir:

(.....):

“SAYIN MÜDÜRÜM

2600 SERİSİ VE 4700 SERİSİ TRAKTÖRLERDE EN BÜYÜK RAKİBİMİZ NEW HOLLAND’IN SON ZAMANLARDA UYGULADIĞI MANİPÜLE FİYAT POLİTİKASI İLE REKABET EDEMEZ DURUMA GELDİK.

NH ZAM YAPIYORMUŞ GİBİ GÖSTERİP PEŞİNDEN BİR TAKIM RUHSAT PRİMLERİ VEREREK ÇOK DÜŞÜK FİYATA ÜRÜN SATABİLİYOR.

BİZİMDE YAPTIĞIMIZ BU SON ZAMLARLA BİRLİKTE REKABET YAPABİLME VE MAL SATABİLME ŞANSIMIZ ÇOK ZORA GİRİYOR.

ŞAHİT OLDUĞUMUZ BAZI KONULARI SİZLERLE PAYLAŞMAK İSTİYORUZ.

1 - HATTAT BAYİSİ (.....) VE NH (.....) OTURURLAR İKEN YANLARINA GİTTİM.BU KONULAR AÇILDI (.....) KENDİ AĞZINDAN SÖYLEMİ : NH TD 100 D BAYİ ALIŞ : (.....) TL EKSİ (.....) PRİM

2 - (.....) MF 288 G 2008 MODEL KABİN KLİMA 4X4 PİYASA DEĞERİ

¹⁸ Kararda; “orchard, vineyard, narrow and speciality (O, V&N)” şeklinde ifade edilmektedir.

¹⁹ Case No COMP/M.1571, New Holland/Case, 28.10.1999.

²⁰ Tespitlerin içeriklerine yer verilirken ilgili raporda yer alan tespit numaralandırmasına sadık kalınmıştır.

(.....) TL ARALIĞI , + (.....) TL ÜSTE BANKA MASRAFLARI VE ANAHTAR TESLİM YANI TD 110 D FULL SATIŞ (.....) TL CİVARI LÜTFEN BİZİ 2635 SERİMİZ VE 4700 SERİMİZ İLE KIYASLAMA YAPABİLİRMİSİNİZ.

3 - (.....) NH BAYİİ 1997 MODEL 55-56 4X2 TAKMA KABİNLİ PİYASA DEĞERİ

(.....) TL - (.....) TL ARASI OLAN TRAKTÖR + (.....) ÜSTE İLE 65-56 S 4X4 KABİNLİ FULL OLANI YUVARLAK HESAP (.....) TL VERİYORLAR.BİZİM 2630 SERİSİ TRAKTÖRÜMÜZÜN BİZE MALİYETİ İLE LÜTFEN KARŞILAŞTIRIRMISINIZ.

4 - TT 55 4X4 ORJ KABİNLİ TRAKTÖRLERİNİ KAMPANYA DAHİLİNDE (.....) TL FİYAT İLE VERSİYONLAR LİFT-OTOMATİK (.....) ARTI (.....) KABİN FARKI (.....) TL ÇIKINCA (.....) TL RAKAM ÇIKIYOR.LÜTFEN 2620 4X4 TRAKTÖRÜMÜZ İLE KIYASLARMISINIZ.

5- TT 50 (.....) NH BAYİİ SATIŞ (.....) TL LİFT OTOMATİK TURBO INTERCOLLER EKSI (.....) TL BİZİM STANDARTLARIMIZDA TT 50 (.....) TL ETMEKTEDİR.LÜTFEN 2615 YANDAN VİTES 4X2 İLE KIYASLARMISINIZ.

(...)

BUGÜNKÜ FİYAT KOŞULLARI İLE PAZAR PAYI VE HEDEFLERİN TUTTURULUP, MF BAYİLERİNİN PARA KAZANMASI HAYAL OLUR.

ÜLKEMİZİN BUGÜNKÜ YAŞADIĞI OLAYLAR VE ŞARTLAR GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK YUKARDAKİ DURUMDA İNCELENİLEREK İVEDİLİKLE BİRŞEYLER YAPILMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUZ.GEREĞİNİ ARZ EDİYORUZ.

SAYGILARIMLA
İYİ ÇALIŞMALAR
(.....)"

(.....):

"fyi

İyi Çalışmalar"

Tespit 2:

- (47) ERKUNT çalışanı (.....) tarafından AGCO (.....)'a gönderilen 13.09.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"NH yıl sonuna kadar üretimi durdurmuş? Bayi ve şirket stoğu (.....)yaklaşmış?(biraz abartma var sanki) sadece yurtdışı haftada (.....) adet üretim yapacakmış! Nisan ayına kadar bu stokla gidilecekmış"

Tespit 3:

- (48) ERKUNT çalışanı (.....) tarafından AGCO (.....)'a gönderilen 19.12.2018 ve 21.12.2018 tarihli WhatsApp yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (19.12.2018):

"Nh- 1 ocak dan geçerli-2018 model stok traktörleri için %(.....)- 2019 model üretimler için Ocak ayı ortadından geçerli ek %(.....) zam yapacağı bilgisi gelmiştir. NH -2019 stratejisi olarak (.....) izleyeceğini söylemiştir"

(.....) (21.12.2018):

"Bugün itibarıyla Erkunt Traktör de ki işimi sonlandırmış bulunmaktayım."

Tespit 4:

- (49) AGCO (.....) ile AGCO çalışanı "(.....)" isimli kişi arasında gerçekleştirilen 30.12.2021 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"2021.12.22 - IPSO TR Traktör Fiyat Listesi - Perakende.pdf

2021.12.22 - IPSO TR Traktör Fiyat Listesi - Bayi Alış.pdf

(.....):

"Lazım olur sakla :)"

I.3.2. BAŞAK'tan'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler**Tespit 5:**

- (50) TÜRK TRAKTÖR çalışanı (.....) tarafından BAŞAK çalışanı (.....)'a gönderilen 27.05.2021 tarihli, "Fwd: buyrun" konulu e-postanın ekinde yer alan dosya içerikleri aşağıdaki gibidir:

2021 MODEL YILINA SAHİP CASE IH MARKA İTHAL TRAKTÖR SİPARİŞLERİNİZ İÇİN GEÇERLİ BAYİ ALIŞ FİYAT LİSTESİ*			
			
SAP No	MODEL	KDV HARİÇ Bayi Alış Liste Fiyatı	KDV DAHİL Bayi Alış Liste Fiyatı
TT13303990	FARMALL 115C 13.6R38 T4A.TMR2 1(X3990)		
TT13303995	FARMALL 115C 16.9R34 T4A.TMR2 1(X3995)		
TT13304970	MAXXUM 125 17x16 KABIN SUSP.ST5.TMR2 2(X4970)		
TT13304975	MAXXUM 125 17x16 ON AKS SUSP.&KABIN SUSP.ST5.TMR2 2(X4975)		
TT13304980	MAXXUM 125 17x16 ON HID.PTO&ON AKS SUSP.ST5.TMR2 2(X4980)		
TT13304985	MAXXUM 135 17x16 KABIN SUSP.ST5.TMR2 2(X4985)		
TT13304990	MAXXUM 135 17x16 ON AKS SUSP.&KABIN SUSP.ST5.TMR2 2(X4990)		
TT13304995	MAXXUM 135 17x16 ON HID.PTO&ON AKS SUSP.ST5.TMR2 2(X4995)		
TT13304561	MAXXUM 135 CVX ON AKS SUSP.ST5.TMR2 2(X4561)		
TT13304571	MAXXUM 135 CVX ON AKS SUSP.AFS COMP.ST5.TMR2 2(X4571)		
TT13304591	MAXXUM 145 CVX ON AKS SUSP.ST5.TMR2 2(X4591)		
TT13304606	MAXXUM 145 CVX ON HID.PTO&ON AKS SUSP.ST5.TMR2 2(X4606)		
TT13304601	MAXXUM 145 CVX ON AKS SUSP.&AFS COMP.ST5.TMR2 2(X4601)		

2021 MODEL YILINA SAHİP NEW HOLLAND MARKA İTHAL TRAKTÖR SİPARİŞLERİNİZ İÇİN GEÇERLİ BAYİ ALIŞ FİYAT LİSTESİ*			
			
SAP No	MODEL	KDV HARİÇ Bayi Alış Liste Fiyatı	KDV DAHİL Bayi Alış Liste Fiyatı
TT11304095	T6.145 AC ON AKS SUSP ST5.TMR2 2(W4095)		
TT11304100	T6.145 AC ON AKS SUSP &GPS READY ST5.TMR2 2(W4100)		
TT11304105	T6.145 AC ON AKS SUSP &GPS COMP ST5.TMR2 2(W4105)		
TT11304110	T6.145 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP ST5.TMR2 2(W4110)		
TT11304115	T6.145 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP &GPS READY ST5.TMR2 2(W4115)		
TT11304120	T6.145 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP &GPS COMP ST5.TMR2 2(W4120)		
TT11304125	T6.155 AC ON AKS SUSP ST5.TMR2 2(W4125)		
TT11304130	T6.155 AC ON AKS SUSP &GPS READY ST5.TMR2 2(W4130)		
TT11304135	T6.155 AC ON AKS SUSP &GPS COMP ST5.TMR2 2(W4135)		
TT11304140	T6.155 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP ST5.TMR2 2(W4140)		
TT11304145	T6.155 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP &GPS READY ST5.TMR2 2(W4145)		
TT11304150	T6.155 AC ON HID PTO&ON AKS SUSP &GPS COMP ST5.TMR2 2(W4150)		
TT11304155	T6.165 AC ON AKS SUSP ST5.TMR2 2(W4155)		
TT11304160	T6.165 AC ON AKS SUSP &GPS READY ST5.TMR2 2(W4160)		
TT11304165	T6.165 AC ON AKS SUSP &GPS COMP ST5.TMR2 2(W4165)		

Tespit 6:

- (51) BAŞAK (.....) tarafından BAŞAK çalışanı (.....)'e gönderilen 20.05.2022 tarihli ve "Erkunt Traktör Fiyat Listesi" konulu e-posta iletilisinin ekinde yer alan "01-06-2022 Erkunt Fiyat Listesi.pdf" isimli dosyanın içeriğine aşağıda yer verilmektedir:

SATIŞ FİYAT LİSTESİ

01.06.2022 tarihli itibarıyla güncellenmiş fiyat listesidir.

ERKUNT

ÇİFTÇİNİN GÜCÜ

M SERİSİ

Tavsiye Edilen Müş. Satış Fiyatı	Standart M Serisi (Mekanik - Önden Römpe)	Bayırlık Fiyatı	Tavsiye Edilen Müş. Satış Fiyatı	Güneşliktli M Serisi (Mekanik - Arkadan Römpe)	Bayırlık Fiyatı
	65/m 2WD			70/m 4WD	
	65/m 4WD			80.3/m 4WD	
	70/m 2WD			80.4/m 4WD	
	70/m 4WD				
	80.3/m 2WD			Kabinli M Serisi (Mekanik - Arkadan Römpe)	
	80.3/m 4WD			65/m 4WD	
	80.4/m 2WD			70/m 4WD	
	80.4/m 4WD			80.3/m 4WD	
	95/m Lüks 4WD			80.4/m 4WD	

I.3.3. ERKUNT'tan'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 7:

- (52) ERKUNT (.....), ERKUNT (.....) ve ERKUNT çalışanları arasında gerçekleştirilen, 14-15.05.2018 tarihli ve “Önemli: Stok Azaltma Planı & Rakiplerin Üretim Planlamaları Hakkında Bilgi” konulu e-posta yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(....) (14.05.2018):

"Mutlaka cozum yollari ariyorsunuzdur ama sezon artik durmak uzere iken bu stok bizim boyumuzu cok aşiyor, bunu bir kez da ben hatirlatmak istedim.

Gordugum kadari ile pazar yavasliyor ve sonuc olarak küçülüyor.

Rakiplerin üretim temposunu Erkunt Dokum ve (.....) bey vasıtası ile diğer önemli tedarikçilerden öğrendiniz mi? Onların yol haritasını bilmek bizim için önemli bir veriye ulaşmak demektir.

Stok azaltmak adına üretimi azaltmak çözümü de dahil olmak üzere, üzerinde çalışılmış planlarınızı benimle 16 mayıs saat 11'de (yk toplantısı öncesi) yapacağımız toplantıda paylaşmanızı rica ediyorum.”

(....) (14.05.2018):

“(.....) Bey Merhaba

Tedarikçiler vasıtası ile rakiplerin durumuna yönelik alabileceğiniz istihbaratları toplayabilir misiniz ? Öncelikli olarak New Holland, Tümosan, Başak ve Hattat'ın durumunu öğrenmek istiyoruz.

(....) bey,

Senden ricam toplayabildiğin kadar New Holland, Tümosan, Başak ve Hattat ile ilgili bilgileri acilen toplamaya çalışır mısın ?

(....) bayimiz (....) beyden Başak ile ilgili bir görüşme yapmasını isteyebilir misin ?

(.....) beyin istihbarat toplama konusunda desteği olacaktır. Yarın birlikte değerlendirmenizi rica ediyorum.

Yarın akşam saat 17:00 gibi sunacağımız raporun özetini oluşturmak adına kendi aramızda toplanalım.

Sevgilerimle”

(.....) (15.05.2018):

“(.....) bey,

BAŞAK,

Haftalık üretimleri (.....), dün eleman çıkartma olmuş. Bahçe ve bayi stoğu toplam (.....) adet civarında.

TTF,

Haftalık üretimleri (.....). Cumartesi üretimleri iptal edilmiş. Geçici kadrolar ile sözleşme uzatmamışlar. Bahçe ve bayi stoğu (.....) adetmiş.

TUMOSAN,

Haftalık üretimleri (.....). (.....) adet bahçelerinde stok var. İlk 3 aylık satış adetleri (.....) adet. 15-Nisan dan itibaren (.....) i skonto yapmaya başlamışlar.

HATTAT,

Günlük üretimleri (.....) adet olarak öğrendik.

Bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla”

(.....) (15.05.2018):

“(.....) Bey,

(.....) Bey’in aldığı bilgiler ile benim aldıklarım örtüşüyor.

Bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla”

Tespit 8:

- (53) ERKUNT (.....) tarafından ERKUNT (.....)’a gönderilen, bilgi kısmında (.....)’ın yer aldığı 06.12.2018 tarihli ve “Rakip Marka Fabrika Satış Adetleri Hk.” konulu e-posta yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

“(.....) Hanım,

Rakip firmalarda çalışan tanıdıklarımızdan aldığımız ay bazında fabrika satış adetlerini aşağıda bilgilerinize sunarım.

RAKİP MARKA FABRİKA SATIŞ ADETLERİ 2018													
MARKALAR	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AGUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YIL SONU
CNH	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TÜMOSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HATTAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MF	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SDF	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ERKUNT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BAŞAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LANDİNİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

(...)

(.....):

"İnsallah pazarda da 6.liga dusememisizdir..ekim sonuclari ne zaman gelecek? Gelmis olmalı. Geldiyse bana acil bilgi verin pazar payimiz ve kacinci sirada oldugumuz hakkında."

Tespit 9:

- (54) ERKUNT (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 30.01.2020 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Kubota bay
Kubota bayilerini bugün bilgi vermiş
gelecek hafta %(.....) oranında zam yapacakmış"

(.....):

"Yok artıkkk"

Tespit 10:

- (55) ERKUNT (.....) ile ERKUNT (.....) arasında gerçekleştirilen, 11.02.2020 tarihli ve "Rakip firma 2019 - 2020 geçişi stok adetleri hk." konulu e-posta yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (11.02.2020):

"(.....) bey,
2019 yılından 2020 yılına geçerken firmaların stok adetleri aşağıdaki gibidir.

Tümosan: (.....) adet

Ana regalasyon öncesi en az (.....) adet stok yapacaklarını toplantıda görüşmüşler.

NH: (.....) adet

Ana regalasyon öncesi en az (.....) adet stok yapmayı planlıyorlar.

Başak: 2020 yılına girerken (.....) model ağırlıklı (.....) adet ((.....)adeti (.....)) stok ile devretmişler.

Ana regalasyon öncesi (.....) adet aralığında stok yapmayı düşünüyorlar.

Kubota: (.....).

Temmuz ayına kadar (.....) adet traktör geleceği bilgisi alındı, Ana regalasyon öncesi gelecek traktör adeti belli değil.

MF: (.....) adet

Ana regalasyon öncesi stok yapma konusunu yeni görüşüyorlarmış, şu an Antalya da bayi toplantısında bayilerin fikirlerini alıp ona göre adet belirleyeceklermiş.

Saygılarımla."

Tespit 11:

- (56) ERKUNT çalışanlarının katılımcı olduğu "BM²¹" isimli WhatsApp grubunda gerçekleştirilen 01.04.2022 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Hattat normalde bu aya %(.....) yapacakmış fakat bugün sabah daha fazla yapmaya karar vermişler hesaplayacaklarmış daha bu nedenle netleşmemiş öğleden sonraya netleşir herhalde, %(.....) civarı olacak gibi"

²¹ "Bölge müdürleri" ifadesinin kısaltması olduğu değerlendirilmektedir.

Tespit 12:

- (57) ERKUNT çalışanlarının katılımcı olduğu "BM" isimli WhatsApp grubunda gerçekleştirilen 03.11.2022 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır²²:

(.....):

"Kasım rakip fiyatları toplamanızı rica ederim."

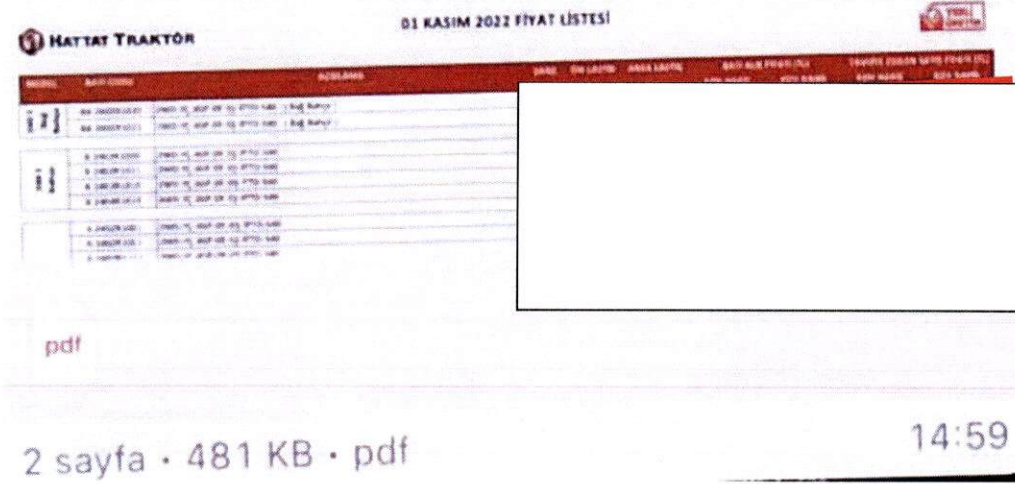
(.....):

"Hattat %(.....)"

Sdf %(.....)"

Listeler gelecek"

iletildi

I.3.4. HATTAT'tan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 13:

- (58) HATTAT (.....) tarafından HATTAT çalışanı (.....)'ya gönderilen 16.05.2017 tarihli ve "FW: fiyat listesi" konulu, "22.02.2017 BAŞAK FİYAT LİSTESİ ((.....)) (2).xlsx" ve "22.02.2017 BAŞAK FİYAT LİSTESİ ((.....)) (3).xlsx" isimli ekleri bulunan e-posta iletisinde şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"(.....) Bey,

Bugün resmi olarak bayimiz olan (.....) aynı zamanda Başak bayisi idi. Kendisinden bugün rica ettim, ekli "Başak Fiyat Listesini" paylaştı.

İzin dönüşü Başak ve bugünkü paylaştığım Erkunt listesi dahil İndeksi güncellememiz gerekiyor.

(...)"

Tespit 14:

- (59) HATTAT çalışanlarının katılımcı olduğu "Hattat Traktör" adlı WhatsApp grubunda gerçekleştirilen 28.03.2019 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

²² Yazışma içeriğindeki HATTAT'a ait "01 KASIM 2022 FİYAT LİSTESİ"nin, "BAYİ ALIŞ FİYATI (TL)" ve "TAVSİYE EDİLEN SATIŞ FİYATI (TL)" sütunlarını içerdiği görülmektedir.

"Nh Nisandan geçerli %(.....) zamlı listesini bayilerine bir kaç güne duyurusunu yapacaktı. 2018 modeller için bu oran %(.....) olacak. Ayrıca yeni TR5 modelleri de bu listeye dahil edecekmişler."

...

"Rekabet kurulu baskısı nedeniyle bu kanalı kullanmak daha mantıklı geldi."

(.....):

"Ok, uygun"

Tespit 15:

- (60) HATTAT ile (.....) arasında imzalanan, Kasım 2022 tarihli bayilik sözleşmesi aşağıdaki maddeleri içermektedir:

(.....TİCARİ SIR.....)

Tespit 16:

- (61) HATTAT (.....) ile "(.....)²³" olarak kayıtlı kişi arasında gerçekleştirilen 09.01.2023 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Üstat merhaba.
Same Bayi hedeflerinde ortalama ne artış yaptı
Hiç yapmadı en güzel cevap bence"

(.....):

"Abim merhaba
Dediğin gibi sene arasında hiç yapmadığı için abim hiç yapmamış bile sayabiliriz
Hattat olarak sene içindeki (.....) şık bi artış zaten yapmış
Oldunuz
Karar tabiki senin abim
Ne düşünüyorsunuz yıl artışı için"

(.....):

"Abi sayım bitti yarın bu işe başlayacağım
Piyasayı araştırıyorum"

(.....):

"Abim same (.....)"

(.....):

"Sen ne yaptın
Yine de fazla gibi
Holding yüzde (.....) enflasyon beklentisi var"

(.....):

"Fazla abim en büyük sıkıntı malzeme teslim edebilecekler mi en önemlisi bu
Gerçekleşmiş üzerinden mi göreceksiniz abim hedef artışlarını"

(.....):

"(.....)"

²³ Yapılan yerinde incelemede HATTAT çalışanları tarafından (.....) olduğu ifade edilmiştir.

Yani aslında her Bayi kendi hedefini biraz kendi belirliyor”

(.....):
“(.....)”

(.....):
“(.....)”

(.....):
“O zaman yaparız abim”

(.....):
“Bir taraftan mal çekiyorum tedarikçilerden gelen zamlar ciddi abi”

(.....):
“Abi ilk aylarda fazla yapmak zorunda bile kalabilirsin o zaman”

(.....):
“Hema dahil buna
İlk liste de ne demek istediğimi daha iyi göreceksin abi
Hayırlısı bakalım”

(.....):
“İşallah saha alım gücünede yansıt sıkıntısız atlatırız zor bir sene bizi bekliyor”

(.....):
“Same hedefinde hayırlı olsun başarılar dilerim”

(.....):
“Eyvallah abim teşekkür ederim”

Tespit 17:

- (62) HATTAT (.....)’nın “(.....)²⁴” olarak kayıtlı kişiyle 09.01.2023 tarihinde gerçekleştirdiği WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):
“Başkanım merhaba
(.....) Bayi hedeflerinde ortalama ne artış yaptı”

(.....):
“Müdürüm merhaba
Bu sene artış yapmadı”

(.....):
“Ne kadar güzel bir fabrika
Bayi dostu”

(.....):
“Abi şaka bi yana (.....) yıllık hedef vermedi 2022 de
Her 3 ayda bi 3 aylık hedefler ile yürüdük”

(.....):
“Referans anlamında”

(.....):
“Anladım abi
2023 de de aynı şekilde yürüyecekler”

²⁴ Yapılan yerinde incelemede HATTAT çalışanları tarafından (.....) olduğu ifade edilmiştir.

(.....):

"Bende anladım başkanım
Mantıklı"

(.....):

"Enflasyon dan arındırmak adına böyle gittiler"

(.....):

"Mevcut durum için güzel bir çözüm"

(.....):

"Aynen
Fakat 2022 de bizim hedef genel anlamda %(.....) Büyüdü
2023 de hedefledikleri %(.....) olduğunu söylüyorlar"

(.....):

"Bayiler azaldı
Daha fazla olur bence başkanım"

(.....):

"Tabii onun büyük etkisi var
Büyük ihtimalle abi
Fazlasını bize kar bırakıyorlar
İyi niyetli abiler"

(.....):

"Hayırlısı olsun"

(.....):

"Sizde durum ne abi
Absürt bi artış olmaz demi"

(.....):

"Abi ortalama yüzde (.....) yaptım"

(.....):

"Abi (.....) mı"

(.....):

"Fakat piyasayı araştırıyorum"

(.....):

"(.....) mı"

(.....):

"Henüz sunmadım
(.....)2023 enflasyonu yüzde 60 baz aldı"

(.....):

"Anladım abi"

(.....):

"Mal çekmeye başladım tedarikçilerden zam oranları fazla
Tümodan haber var mı"

(.....):

"Abi onlar farklı yola gitmeye çalışıyor

(.....)"

(.....):

"Anladım başkanım"

(.....):
"(.....)"

(.....):
"(.....) gibi sanırım"

(.....):
"Aynen"

I.3.5. IPSO'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 18:

- (63) IPSO çalışanları (.....) ve (.....)'ın "IPSO Satış" isimli WhatsApp grubunda 07.04.2021 – 04.08.2021 tarihleri arasında gerçekleştirdiği yazışmalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (07.04.2021):
"Sizden ricam piyasayı Landini fiyatları anlamında takip etmeye devam eder misiniz?"

(.....):
"Tamamdir yeni fiyat listesi var mi veya zam var mi diye arastiralim
Yeni gelen Landini bulursak Trakya da

(.....):
"Bu gün Antep'e bayi adayları ile görüşeceğim.
Landini ile ilgili fiyatı araştıracağım

Antep'teyim
Landini bayısı ile görüşüldü.
(.....) zam gelmiş, henüz uygulamamışlar.
80 BG bağ bahçe (.....) perakende satış
100 BG bağ bahçe (.....) perakende satılıyor"

(...)

(.....) (03.08.2021):
"Landini 6-7 serisini getirmiş
Landini 5-100 mekanik şanzıman müşteri fiyatı
(.....) TL"

(.....) (04.08.2021):
"Kaynak (.....): landini (.....) Bayi"

Tespit 19:

- (64) IPSO çalışanları (.....) ve (.....) arasında gerçekleşen, 31.10.2022 tarihli ve "RE: Aylık bilgiler" konulu e-posta yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):
"Günaydın arkadaşlar,
İyi haftalar. Ekim ayı içerisinde rakipler, piyasa, genel tarım durumu ve KA pazarlıkları ile ilgili bilgileri gönderir misiniz*
Teşekkürler."

(.....):
(...)

Rekabet :

Türk Traktör

1. Kasım (.....) zam yapacaklar.
2. Ay kapanışı (.....) NH , (.....) civarı Case IH perakendesi ile olacak.
3. Tier 3 TDD üretimine başladılar.

Hattat

1. Aylık (.....) bandında üretim devam ediyor. Tedarik sıkıntısı sebebi ile istedikleri rakama ulaşamıyorlar.
2. Ekim (.....), Kasım (.....) zam yaptılar

...

Saygılarımla, (.....)”

I.3.6. KUBOTA’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 20:

- (65) KUBOTA (.....) tarafından KUBOTA (.....)’ye gönderilen 31.05.2018 tarihli ve “mayıs ay sonu piyasa raporu” konulu e-postada ve ekinde şu ifadeler yer almaktadır:

“1.RAKİP BİLGİLERİ

...ERKUNT: Bayilerinde tahsilat sıkıntısına girdiği için bayiler üzerindeki satış baskını indirmiş durumdadır. Ayrıca tedarik sürecinde sıkıntılara girmiş durumdadır bu yüzden teslimat sıkıntıları yaşamaktadırlar. Ayrıca bu ay %(.....) lik zamlı listeyi açıklamış bulunmaktadır **bundan sonraki aylarda %(.....) lik zamlar devam edeceklerdir**(algı yönetimi olarak yavaş yavaş zam yapmaya çalışıyorlar)”

I.3.7. SDF’den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 21:

- (66) SDF (.....) ve SDF çalışanı (.....) arasında 27-28.05.2018 tarihlerinde gerçekleştirilen WhatsApp yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (27.05.2018):

“Hattat zam açıklamış

Bilginiz olsun”

(.....):

“Oran ?”

(.....):

“Bayim

250 kişilik iftar verdi

Büyün traktör cüler burada

Hepsinden şimdi öğreneceğim”

(.....) (28.05.2018):

“Hattat (.....) zam yapmış

Sabah fiyat listesi bende olacak size gönderirim”

(.....):

“Harika. JD ne oldu”

Tespit 22:

- (67) SDF (.....) ve SDF çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 02.06.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

“New Holland_Yerli Traktör Fiyat Listesi_01.07.2018.xlsx

Alsana Yen'i NH listesi. İLAVE ZAM geldi şimdi. Kimseye söyleme ve verme. Temmuz listelerini tekrar değiştirdiler"

Tespit 23:

- (68) SDF Satış Koordinatörü (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 20.06.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Abi Tümosanda 2side aynı"

(.....):

*"Başak fiyatı bu
Tumosan temmuzda yapacak"*

(.....):

*"Yok 1 Haziran'dan geçerli olanı göndermişsin ya
2 sayfa geldi ikisi de aynı"*

(.....):

"Hımm yanlış olmuş gelirse gönderirim"

Tespit 24:

- (69) SDF (.....) ve SDF çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 27.06.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

*"Tümosan zam yaptı. Biraz önce.
Listeyi alırsan at"*

(.....):

*"Aradım birazdan fiyat listesini alacağım
Alamazsam sabahleyin gönderecek
PAZARLAMA_BULTENİ_2018-08 01 TEMMUZ 2018 FİYAT LİSTESİ.pdf
Müdürüm fiyat listesi ek tesir"*

Tespit 25:

- (70) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 31.08.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Nh eylül fiyat artışı geldi"

Tespit 26:

- (71) SDF (.....) ve SDF çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 10.09.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

*"Satıcı Fiyat Listesi01-10-2018.pdf
Satıcı Fiyat Listesi01-11-2018.pdf
Satıcı Fiyat Listesi01-12-2018.pdf"*

Erkunt 3 tane fiyat listesi yayınladı
Bu ay
Önümüzdeki ay ve aralık ayında”

Tespit 27:

- (72) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 13.09.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

“NH yıl sonuna kadar üretimi durdurmuş? Bayi ve şirket stoğu (.....) yaklaşmış? (biraz abartma var sanki) sadece yurtdışı haftada (.....) adet üretim yapacaktı! Nisan ayına kadar bu stokla gidilecekti...”

Tespit 28:

- (73) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 28.09.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

Tespit 29:

- (74) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 12.10.2018 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

(.....):

“Teşekkür ederim abi”

Tespit 30:

- (75) SDF (.....) tarafından SDF çalışanları (.....) ve (.....)'e gönderilen, 09.12.2019 tarihli ve “Rakip Takibi ve Zamlar” konulu e-postada şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

“Arkadaşlar

Yılsonu geldi. Rakiplerin neler yaptığını sahadan öğrenmeliyiz. Sizlerden bu konu ile ilgili dönüşlerinizi bekliyoruz.
Herkes kendi sorumluluğunda olanı (.....) ve Bana email atsın.

Bana gelen bilgi : NH (.....) yılsonu zammı yaptı şeklinde..... (Çok inanmadım ama.)”

I.3.8. TÜMOSAN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 31:

- (76) TÜMOSAN (.....) ile TÜMOSAN (.....)²⁵ arasında gerçekleştirilen 18.05.2019 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler bulunmaktadır:

(.....):
“O değil de, 10 haziranda (.....) randevu istiyö
Üst düzey
Ortak işbirliği görüşmeleri için
Napıcam bilmiyorum
(.....) bey karşı”

(.....):
“(.....) Beye ulaşacaksınız (.....) Bey”

(.....):
“Kime nasıl anlaticam bilmiyorum”

(.....):
“Gerisi ikna olmaz”

Tespit 32:

- (77) TÜMOSAN (.....) ile TÜMOSAN (.....) arasında gerçekleştirilen 20.06.2019 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler bulunmaktadır:

(.....):
“...(.....) yarın Kadıköy’de john Deere, massey ferguson, landini, hattat, kubota pazarlama müdürleriyle toplantı ayarladık. Konu fuarlar olacak. Rahatsızlıklarımız ve fiyatları konuşup tek ağızdan hareket edebilir miyiz bunu tartışacağız.
Bu toplantıda dile getirmemi istediğiniz bir konu var mı?”

(.....):
“Konya hariç tüm fuarları kaldıralım

Bunu at bence ortaya”

(.....):
“Tamamdır (.....) bey”

Tespit 33:

- (78) TÜMOSAN (.....) ile TÜMOSAN çalışanı (.....) arasında gerçekleşen 10.02.2020 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler bulunmaktadır:

(.....):
“...ohh abi biz konyaya yola cikicaz birazdan
...
(.....) toplantısından kacip trene yetişmeye calisicaz”

²⁵ Yazışmada “(.....) BEY” olarak kayıtlı kişinin, yazışma tarihindeki TÜMOSAN (.....) olduğu değerlendirilmektedir.

(.....):

"İyi yolculuklar kolay gelsin"

(.....):

"(.....) ilk raunt bitti detaylari yzarim mailde ikinci raunt basliyor:)yarin konyada"

Tespit 34:

- (79) TÜMOSAN (.....) ile TÜMOSAN çalışanı (.....) arasında gerçekleşen 18.02.2020 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler bulunmaktadır:

(.....):

"(.....) abi bi (.....) proje toplantısına girdik"

(.....):

"Ok"

Tespit 35:

- (80) TÜMOSAN (.....) tarafından TÜMOSAN çalışanı (.....)'na gönderilen, 16.02.2022 tarihli ve "01-03-2022 Erkunt Fiyat Listesi" konulu e-postanın ekinde yer alan "01-03-2022 Erkunt Fiyat Listesi.pdf" isimli belgenin içeriği aşağıda yer almaktadır:

SATIŞ FİYAT LİSTESİ
01.03.2022 tarihi itibarıyla güncellenmiş fiyat listesidir.

ERKUNT

ÇİFTÇİNİN GÜCÜ

M SERİSİ

Standart M Serisi (Mekarik - Çırtan Rops)		Çırtanlıklı M Serisi (Mekarik - Arkadan Rops)	
65/m	2WD	70/m	4WD
65/m	4WD	80.3/m	4WD
70/m	2WD	80.4/m	4WD
70/m	4WD		
80.3/m	2WD	Kabirli M Serisi (Mekarik - Arkadan Rops)	
80.3/m	4WD	65/m	4WD
80.4/m	2WD	70/m	4WD
80.4/m	4WD	80.3/m	4WD
95/m Lüks	4WD	80.4/m	4WD

(.....)

Tespit 36:

- (81) TÜMOSAN (.....) tarafından TÜMOSAN çalışanı (.....)'na gönderilen, 11.04.2022 tarihli ve "01-05-2022 Erkunt Fiyat Listesi" konulu e-postanın ekinde yer alan "01-05-2022 Erkunt Fiyat Listesi.pdf" isimli belgenin içeriği aşağıda yer almaktadır:

SATIŞ FİYAT LİSTESİ
01.05.2022 tarihi itibarıyla güncellenmiş fiyat listesidir.

ERKUNT

ÇİFTÇİNİN GÜCÜ

M SERİSİ

Standart M Serisi (Mekanik - Önden Rops)		Güneşli M Serisi (Mekanik - Arkadan Rops)	
65/m	2WD	70/m	4WD
65/m	4WD	80.3/m	4WD
70/m	2WD	80.4/m	4WD
70/m	4WD		
80.3/m	2WD	Kabini M Serisi (Mekanik - Arkadan Rops)	
80.3/m	4WD	65/m	4WD
80.4/m	2WD	70/m	4WD
80.4/m	4WD	80.3/m	4WD
95/m Lüks	4WD	80.4/m	4WD

(...)"

I.3.9. TÜRK TRAKTÖR'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Tespit 37:

- (82) TÜRK TRAKTÖR New Holland (.....) ile TÜRK TRAKTÖR çalışanı (.....)'in, "NH Satış GMY" adlı WhatsApp grubunda gerçekleştirdiği 24.05.2021 tarihli WhatsApp yazışmasında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....):

"Erkunt üretime başladı mı?
Sendin değil mi sorumlu"

(.....):

erkunt üretime başladı (.....) bey geçen hafta
çok hızlı toplanacaklarmış.
Ama bayi stokları az (.....) perakendeyi gecemeyecekler gibi
gene ay sonu belli olur"

I.4. Soruşturma Taraflarının Savunmaları

I.4.1. Usule ilişkin Ortak Savunmalar

Adil Yargılanma ve Savunma Hakkının İhlal Edildiği Savunması

- (83) IPSO, TÜRK TRAKTÖR ve BAŞAK tarafından, savunma hakkının kullanılabilmesi için soruşturmanın temelini oluşturan iddialar ve bu iddialara ilişkin yeterli delillerin soruşturma tarafına açıklanması ve savunma yapma imkânı verilmesi gerektiği, aleyhlerindeki iddialara dayanak olan belgelerin nüshalarının Soruşturma Bildirimi ekinde taraflarla paylaşılmadığı, bu sebeple savunma hakkının etkin şekilde kullanılmasının sınırlandığı ifade edilmiştir.

- (84) Yukarıdakilere ek olarak TÜRK TRAKTÖR, hakkındaki iddiaların içerik, nitelik ve dayanaklarına tam olarak yer verilmemesi ve bu hususların kendileri ile eksiksiz olarak paylaşılmamasının, savunmanın sınırlı bilgiler çerçevesinde hazırlanmasının yanı sıra 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinde düzenlenen taahhüt ile uzlaşma müesseslerine ilişkin değerlendirme yapılması ve başvuruda bulunulması imkânını da kısıtladığını belirtmiştir. IPSO ise, 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesi uyarınca, tarafların bilgilendirilmediği veya taraflara savunma hakkının verilmediği konulara dayanarak karar verilemeyeceğini ifade etmiştir.
- (85) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası, *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."* hükmünü amirdir. Bu hüküm gereği, soruşturmaya konu iddiaların türünü ve niteliğini içeren bilgiler Soruşturma Bildirimi ile birlikte taraflara gönderilmiş olup, taraflar hakkında soruşturma açılmasına sebebiyet veren ve ihlal şüphesi uyandıran delillere yer verilmiştir. Dolayısıyla, IPSO ve TÜRK TRAKTÖR'ün Soruşturma Bildirimi'ndeki bilgi ve belgelerin iddiaların türü ve niteliği hakkında bilgi edinebilmek için yeterli olmadığı, savunma haklarının kısıtlanmasına yol açtığı yönündeki savunmalarına itibar edilmemiştir.
- (86) TÜRK TRAKTÖR tarafından ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasında haklarında soruşturma başlatılan tarafın en kısa zamanda bilgilendirilme yükümlülüğünün düzenlendiği, Kurumun daha önceki uygulamalarında bulguların orijinal metinlerinin gönderildiği, bu yöndeki eksikliklerin giderildiği ve savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılabilmesi adına taraflara yeniden süre verildiği ancak işbu dosya kapsamında iddiaya dayanak belgelerin paylaşılmasına ilişkin yazılı ve sözlü talepte bulunulmasına rağmen Soruşturma Bildirimi'nde tarafa yeterli bilgi sağlandığı gerekçesiyle dosyaya giriş başvurusunda bulunulması halinde söz konusu talebin değerlendirilebileceğinin iletildiği ifade edilmiştir. Yine, yalnızca taraf aleyhinde ihlal isnadında bulunan belgelerin nüshalarının talep edildiği, buna rağmen Kurum tarafından dosyaya giriş başvurusunda bulunulması durumunda talebin değerlendirileceğinin ve Tespit 25 ve Tespit 28'de ekran görüntüsüne yer verilen Excel dosyalarına erişilememesi sebebiyle paylaşılmadığının bildirildiği, içeriği tespit edilemeyen belge üzerinden savunma yapmak durumunda bırakılmanın Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile koruma altına alınan adil yargılanma hakkı ve savunma hakkına ayrılık oluşturduğu ifade edilmiştir.
- (87) 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinin ikinci fıkrası, *"Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerine verilmesini isteyebilir."* şeklindedir. Aynı doğrultuda, 2010/3 sayılı Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ'in (2010/3 sayılı Tebliğ) 8. maddesinin ilk fıkrası, *"Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar, Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerine verilmesini isteyebilir."* hükmünü amirdir. 2010/3 sayılı Tebliğ'e göre dosyaya giriş hakkı, yürütülmekte olan soruşturmalarda tarafların süresi içinde yaptıkları yazılı talepler üzerine tanınır ve yeni deliller elde edilmediği müddetçe bir kez kullandırılır. 2010/3 sayılı Tebliğ'in 8. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince dosyaya

giriş talepleri, 2010/3 sayılı Tebliğ'in ekinde yer alan Dosyaya Giriş Talep Formunun doğru ve eksiksiz olarak doldurulması suretiyle yapılır.

- (88) Konuyla ilgili olarak TÜRK TRAKTÖR tarafından ilk olarak 23.01.2023 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiş olan dilekçede dosyaya giriş hakkının kullanılması talep edilmeksizin Soruşturma Bildirimi'nde TÜRK TRAKTÖR hakkındaki iddialara dayanak teşkil eden delil niteliğindeki belgeler talep edilmiştir. Bunun üzerine TÜRK TRAKTÖR'e, yukarıda zikredilen mevzuat hükümleri gereğince, talep edilen belgelerin erişime açılması için usulüne uygun olarak dosyaya giriş hakkının kullanılmasının talep edilmesi halinde bu talebin değerlendirileceği bildirilmiştir. Bu bildirimde müteakip, teşebbüs tarafından aynı talep 30.01.2023 tarihinde gönderilen e-posta ile yinelenmiştir. Bu e-postaya cevaben teşebbüse BAŞAK'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen Tespit 5 ve TÜRK TRAKTÖR'de yapılan yerinde incelemede elde edilen Tespit 37 iletilmiştir. Bunun yanı sıra talep edilen diğer belgelerin paylaşılabilmesi için dosyaya giriş hakkının kullanılması gerektiği, bu yönde bir talepte bulunulması halinde talebin dosyaya giriş hakkı kapsamında değerlendirilebileceği hatırlatılmıştır. Ayrıca teşebbüs tarafından talep edilen Tespit 25 ile Tespit 28'de görselleri yer alan Excel tablolarının doküman halinin yerinde incelemelerde elde edilememesi nedeniyle tarafla paylaşılmasının mümkün olmadığı açıklanmıştır. Devam eden süreçte TÜRK TRAKTÖR'ün dosyaya giriş talebi, 28.04.2023 tarihli ve 38165 sayılı yazı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiş olup söz konusu talep Soruşturma Heyeti tarafından değerlendirilerek kabul edilmiş ve Soruşturma Bildirimi'nde yer alan tespitlerin asılları taraf ile paylaşılmıştır. Ayrıca soruşturma safhasında gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen, Soruşturma Raporu'nda içeriklerine yer verilen, taraf bakımından aklayıcı veya suçlayıcı nitelik arz edebilecek birtakım delillerin taraf ile paylaşılmadığı tespit edilmiş olup söz konusu belgelerin asılları bilahare taraf ile paylaşılmıştır. Dolayısıyla TÜRK TRAKTÖR'ün dosyaya giriş hakkı kapsamında talep ettiği tüm belgeler de taraf ile paylaşılmış olup tarafın savunma hakkını zedeleyici bir durumun söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak TÜRK TRAKTÖR'ün talebine istinaden yürütülen sürecin mevzuat hükümlerine uygun olduğu, TÜRK TRAKTÖR'ün konuya ilişkin savunmalarının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (89) TÜRK TRAKTÖR'ün savunma hakkının kısıtlandığına yönelik bir diğer iddiası ise Tespit 1, 9, 13, 16, 17, 18, 21 ve 30 kapsamında yazışma taraflarına ilişkin bir bilginin yer almadığı, Tespit 13, 16, 18 ve 21 özelinde ise yazışmaların içeriğinden dahi bu belgelerin TÜRK TRAKTÖR lehine ve aleyhine bir sonuç doğurup doğurmayacağını anlaşılamadığı, bu belgelerin "rakip teşebbüslere ait fiyat, zam oranı, bayi hedefleri gibi çeşitli bilgilerin çok markalı çalışan bayilerden" elde edilebileceğini ortaya koymak adına kullanıldığı, soruşturma kapsamında yer verilen belgelerin TÜRK TRAKTÖR ile paylaşılmaması ve tarafların ticari sır gerekçesi ile kapatılmış olmasının belgeye dair değerlendirmelerin varsayıma dayalı olarak gerçekleşmesine yol açtığı, bu belgelere ilişkin olarak TÜRK TRAKTÖR'ün savunma imkânı bulunmadığından bu belgelerin anılan madde uyarınca TÜRK TRAKTÖR aleyhine karara esas alınamayacağı yönünde olmuştur.
- (90) TÜRK TRAKTÖR tarafından yazışma taraflarına dair bilgi içermediği ifade edilen ve Soruşturma Raporu'nda yer alan Tespit 1, 9, 13, 16, 17, 18, 21 ve 30; rakip teşebbüslere ait fiyat, zam oranı, bayi hedefleri gibi çeşitli bilgilerin, çok markalı çalışan bayilerden, bayi adaylığı için görüşülen rakip teşebbüs bayilerinden, rakip bayilerden edildiği bilgileri sağlayıcı ile paylaşan bayilerden elde edilebileceğini ortaya koyan lehe belgelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla TÜRK TRAKTÖR aleyhine ihlal isnadında

bulunulmayan söz konusu belgelerde yer alan üçüncü tarafların isim ve unvanlarının kapatılmasının savunma hakkını zedelediği gibi söz konusu belgelerin asıllarının TÜRK TRAKTÖR ile dosyaya giriş başvurusuna istinaden paylaşılmış olduğu anlaşılmaktadır.

- (91) BAŞAK, savunma hakkının kısıtlanması bağlamında teşebbüsün soruşturma süresince sadece Tespit 5 ve Tespit 29'dan haberdar edildiği, kendisini yalnızca bu iki tespit bakımından savunabildiği, Soruşturma Raporu'nda yer alan diğer tespitlerden önceden haberdar edilmemesinin savunma hakkının ağır ihlali olduğu ve hukuka aykırı olduğu savunmasında bulunmuştur. 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasında *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."* hükmü yer almaktadır. Kurulun 05.01.2023 tarihli toplantısında alınan BAŞAK hakkında soruşturma açılmasına yönelik 23-01/17-M sayılı karar tarafa 19.01.2023 tarihinde yasal süresi içinde tebliğ edilmiştir. Tespit 5 ve Tespit 29, tarafa tebliğ edilen Soruşturma Bildirimi'nde yer alan, soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden belgelerdir. Sürecin devamında BAŞAK tarafından, Soruşturma Bildirimi'nde yer verilen tespit ve değerlendirmelere yönelik ilk yazılı savunması kendisine tanınan 30 günlük süre içerisinde 10.02.2023 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal ettirilmiştir.
- (92) Mezkûr Kanun'un 45. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Soruşturma safhası sonunda hazırlanan rapor, tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunur."*, *"Bu Kanunu ihlal ettiği belirlenenlere yazılı savunmalarını 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir. Tarafların gönderecekleri savunmalarına karşı soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler 15 gün içinde ek yazılı görüş bildirir ve bu da tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirilir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilirler. Haklı gerekçeler sunulması halinde bu süreler bir kereye mahsus olmak üzere ve en çok bir katına kadar uzatılabilir."* denilmektedir.
- (93) BAŞAK'ın, soruşturma sürecinde haberdar olmadığı ve bu sebeple savunma hakkının kısıtlandığını belirttiği tespitler (Tespit 1, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 16, 17, 18, 21 ve 30), soruşturma safhasında gerçekleştirilen yerinde incelemeler kapsamında elde edilmiştir. Soruşturma sürecinde elde edilen tespitler ve bu tespitlerin değerlendirmelerini içerir Soruşturma Raporu, BAŞAK tarafından 15.01.2024 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Bu aşamada, tarafın ikinci yazılı savunmasının, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası gereğince Soruşturma Raporu ve eklerinin tebellüğ tarihinden itibaren 30 gün içinde Kurum kayıtlarına intikal edecek şekilde gönderilmesi gerektiği BAŞAK'a iletilmiştir. Söz konusu ikinci yazılı savunma BAŞAK tarafından 26.01.2024 tarihinde süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal ettirilmiştir.
- (94) Soruşturma sürecinde elde edilen ve Soruşturma Raporu'nda ulaşılan sonuçlara dayanak oluşturan tüm tespitlerin Soruşturma Raporu ile birlikte BAŞAK'a bildirildiği, tarafın söz konusu tespitlere yönelik savunmalarını ikinci ve üçüncü yazılı savunma hakkı kapsamında yapabileceği, nitekim ikinci yazılı savunmasında söz konusu tespitlere yönelik savunmaların iletildiği, dolayısıyla yürütülen sürecin 4054 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık teşkil etmediği ve BAŞAK'ın savunmasının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (95) Son olarak TÜRK TRAKTÖR tarafından, Tespit 28'de yer verilen ekran görüntüsündeki parmak ucu görselinden, elde edilen belgenin adli bilişim cihazı kullanmak suretiyle

alınmamış ve dolayısıyla yetki aşımı yöntemi ile temin edilmiş olabileceği izleniminin doğduğu, dolayısıyla yerinde incelemede alınan belgelerin 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi ve Yerinde İncelemelerde Dijital Verilerin İncelenmesine İlişkin Kılavuz (Yerinde İnceleme Kılavuzu) kapsamında düzenlenen usuli yükümlülüklerle uygun elde edilip edilmediğinin anlaşılamadığı ve bu konudaki savunma hakkının kısıtlandığı ifade edilmiştir.

- (96) Yerinde İnceleme Kılavuzu'nun 3. paragrafında, *"Görevli Meslek Personeli, teşebbüse ait sistemlerdeki anahtar kelime arama araçlarından ya da dijital verilerde nitelikli arama yapılmasına imkân tanıyan adli bilişim yazılım ve donanımlarından faydalanabilir."* açıklaması yer almaktadır. Ayrıca yine aynı Kılavuz'un 4. paragrafı, *"Teşebbüse ait veri içerdiği tespit edilen taşınabilir iletişim cihazları ise adli bilişim araçları vasıtasıyla incelenir."* ifadesini içermektedir.
- (97) Savunmaya konu Tespit 28, 23.11.2022 tarihinde SDF'de usule uygun şekilde gerçekleştirilen yerinde incelemede, adli bilişim cihazı kullanılarak elde edilmiştir. Bu husus, yerinde inceleme sonucunda düzenlenen ve görevli meslek personeli ile teşebbüs yetkililerince imzalanan yerinde inceleme tutanağında da yer almaktadır. Dolayısıyla ilgili yerinde incelemedeki veri elde etme işlemi 4054 sayılı Kanun ile Yerinde İnceleme Kılavuzu'na uygun olarak gerçekleşmiştir. TÜRK TRAKTÖR'ün; yerinde incelemede elde edilen belgelerin Yerinde İnceleme Kılavuzu kapsamındaki usuli düzenlemelere uygun elde edilip edilmediğinin anlaşılamadığı ve bu konudaki savunma hakkının kısıtlandığı yönündeki savunmalarının yersiz olduğu değerlendirilmektedir.
- (98) Savunma hakkının kısıtlanması kapsamında AGCO tarafından ileri sürülen bir diğer savunma ise Tespit 3'teki yazışmanın taraflarından birinin AGCO olmasına rağmen Soruşturma Bildirimi'nde bu belgeye yer verilmediği olmuştur. Soruşturma Bildirimi'nde bu belgeye yer verilmemesinin, söz konusu tespitin Soruşturma Bildirimi'nin tarafa tebliğ edildiği gün gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilmiş olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Yerinde İnceleme Yetkisinin Hukuka Aykırı Bir Biçimde Kullanıldığı Savunması

- (99) BAŞAK ve IPSO tarafından Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) Ford Otomotiv kararında²⁶ (Ford Kararı) yerinde incelemelerin hâkim kararı olmaksızın gerçekleştirilmesinin bir hak ihlali olarak görüldüğü, 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinin AYM tarafından iptal edilmese de söz konusu kararın yerinde incelemede elde edilen bulguları hukuka aykırı hale getirdiği savunmasında bulunulmuştur.

- (100) 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi;

"Kurul, bu Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü hallerde, teşebbüs ve teşebbüs birliklerinde incelemelerde bulunabilir. Bu amaçla teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin:

- a) Defterlerini, fiziki ve elektronik ortam ile bilişim sistemlerinde tutulan her türlü verilerini ve belgelerini inceleyebilir, bunların kopyalarını ve fiziki örneklerini alabilir,*
- b) Belirli konularda yazılı veya sözlü açıklama isteyebilir,*
- c) Teşebbüslerin her türlü mal varlığına ilişkin mahallinde incelemeler yapabilir.*

²⁶ Anayasa Mahkemesi, Ford Otomotiv Sanayi AŞ, Başvuru No: 2019/40991, Karar Tarihi: 23.03.2023.

İnceleme, Kurul emrinde çalışan uzmanlar tarafından yapılır. Uzmanlar incelemeye giderken yanlarında incelemenin konusunu, amacını ve yanlış bilgi verilmesi halinde idarî para cezası uygulanacağını gösteren bir yetki belgesi bulundururlar.

İlgililer istenen bilgi, belge, defter ve sair vasıtaların suretlerini vermekle yükümlüdür. Yerinde incelemenin engellenmesi veya engellenme olasılığının bulunması durumunda sulh ceza hâkimi kararı ile yerinde inceleme yapılır.”

hükmünü haizdir.

- (101) Soruşturma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde de 4054 sayılı Kanun'un amir hükmü çerçevesinde öncelikle görevli meslek personeli tarafından usulüne uygun olarak düzenlenmiş yetki belgeleri ile Rekabet Kurumu kimlik kartları teşebbüslere ibraz edilmiş, önaraştırma/soruşturmanın konusu ve gerçekleştirilecek incelemeye ilişkin bilgilendirilme sağlanmıştır. Akabinde önaraştırma/soruşturma çerçevesinde tespit edilen teşebbüs çalışanlarının fiziki ve elektronik ortam ile bilişim sistemlerinde tutulan verileri ve belgeleri üzerinde yine önaraştırma/soruşturma kapsamında ilgili çalışanların refakatleri eşliğinde incelemeler gerçekleştirilmiştir. Nihayetinde dosya konusu ihlal iddialarıyla ilgili olabileceği değerlendirilen belgelerin Kurum merkezinde daha detaylı bir şekilde incelenmek üzere birer kopyaları alınmıştır. Alınan belgelerin bir örneği de teşebbüslerde bırakılmıştır. Yerinde inceleme sürecini özetleyen ve iki nüsha şeklinde düzenlenen yerinde inceleme tutanağı taraflarca okunup kabul edildikten sonra imzalanmış ve bir nüshası kopyaları alınan belgelerin bir suretiyle birlikte teşebbüste bırakılmıştır. Dolayısıyla yerinde incelemeler 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile Kurula verilen yetki çerçevesinde ve Kanuna uygun biçimde gerçekleştirilmiştir.
- (102) Diğer taraftan, AYM Genel Kurulu'nun, 20.06.2023 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 23.03.2023 tarihli Ford Otomotiv Sanayi Anonim Şirketi'nin 2019/40991 sayılı bireysel başvurusuna yönelik verdiği Ford Kararı'nda, yerinde inceleme ile konut dokunulmazlığının ihlal edildiğine ilişkin karar verilmekle birlikte inceleme sonunda elde edilen belgelere ilişkin herhangi bir değerlendirilmeye yer verilmediği görülmektedir. Öte yandan kararda, yerinde incelemelerde elde edilen delil ışığında ulaşılan ihlal sonucunda verilen idari para cezasına ilişkin olarak mülkiyet hakkının ihlal edilmediği sonucuna da ulaşılmıştır. Nihayetinde yapısal sorunun çözümü için keyfiyetin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) bildirilmesine karar verilmiştir.
- (103) Öncelikle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un (6216 sayılı Kanun) Bireysel Başvuru başlıklı 45. maddesinin üçüncü fıkrası;

“Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz.”

hükmünü amirdir. Bu itibarla AYM tarafından anılan Kanun'un 45. maddesi uyarınca yapılan bireysel bir başvuru neticesinde, Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla bir kanun hükmünün iptal edilmesi mümkün olmadığı gibi Ford kararında da var olan bir Kanun hükmünün yürürlüğünü ortadan kaldırması mümkün değildir. Dolayısıyla Ford Kararı ile söz konusu Kanun hükmünün zımnen ilga edildiğinin iddia edilmesi, ilgili mevzuat ve Ford kararının gerekçesinden de açıkça görüldüğü üzere hukuki dayanaktan yoksundur.

- (104) Bir diğer ifadeyle; Ford Kararı bireysel başvuru üzerine verilmiş bir karar olup 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinde düzenlenen yerinde inceleme yetkisinin iptali söz konusu değildir. Bu itibarla 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi halen mer'î olup idareler var olan yasal düzenlemelere uymakla yükümlüdür. Öte yandan AYM'nin kararında da vurgulandığı üzere; Kurumun var olan Kanun maddesini Anayasaya aykırı biçimde yorumlamasından kaynaklanan bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Ford kararında da kararın bilgi ve takdiri için TBMM'ye gönderilmesi ve ilgili Kanun hükmünün gözden geçirilmesi gerektiğinin belirtilmesinin ötesinde bir tespiti yer verilmemiştir. Bir diğer ifadeyle; Ford Kararı bireysel başvuru üzerine verilmiş bir karar olup 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinde düzenlenen yerinde inceleme yetkisinin iptali söz konusu değildir. Bu itibarla 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi halen mer'î olup idareler var olan yasal düzenlemelere uymakla yükümlüdür. Öte yandan AYM'nin ihlal kararında da vurgulandığı üzere; Kurumun var olan Kanun maddesini Anayasaya aykırı biçimde yorumlamasından kaynaklanan bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Ford kararında da kararın bilgi ve takdiri için TBMM'ye gönderilmesi ve ilgili Kanun hükmünün gözden geçirilmesi gerektiğinin belirtilmesinin ötesinde bir tespiti yer verilmemiştir.

- (105) Bununla birlikte 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin dördüncü fıkrası;

“Mahkeme, bir kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.”

hükmünü haizdir. Bu itibarla AYM bir Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi veya TBMM İçtüzüğü'nün tamamını veya bir hükmünü iptal ederken dahi yerine yeni bir uygulama getirecek şekilde hüküm tesis edemezken; idarenin halen mer'î olan ve uymakla yükümlü olduğu bir Kanun hükmünün aksine hareket etmesi ya da yorum yolu ile yasanın öngördüğünden farklı bir uygulama benimsemesi hukuken mümkün değildir.

- (106) Başak tarafından ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinin ikinci fıkrasında yerinde incelemenin Kurul emrinde çalışan “uzmanlar” tarafından yapılacağı belirtildiği, fakat BAŞAK'ta gerçekleştirilen ilk yerinde incelemede yalnızca bir uzman bulunduğ, ikinci incelemenin ise tamamen uzman yardımcılar tarafından yürütüldüğü, bu doğrultuda söz konusu yerinde incelemelerde elde edilen bulguların hukuka aykırı delil hükmünde olduğu ileri sürülmüştür.

- (107) Öncelikle belirtmek gerekir ki BAŞAK'ın ikinci yazılı savunmasında öne sürüldüğünün aksine dosya kapsamında yapılan her iki yerinde inceleme de görevli rekabet uzmanlarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber tarafın savunmasında belirtildiği gibi yerinde incelemenin yalnızca rekabet uzman yardımcılar tarafından gerçekleştirildiği varsayımında dahi bu durum herhangi bir hukuka aykırılık teşkil etmemektedir. 4054 sayılı Kanun'un 36. maddesinin ikinci fıkrasında *“Rekabet başuzman, uzman ve yardımcılar meslek personeli sıfat ve yetkisini taşır.”* hükmü yer almaktadır. İlgili hüküm doğrultusunda uzman yardımcılarının da meslek personeli sıfatını haiz olduğu ve bu yetkileri kullanabileceği açıktır. İlâveten, Kurulun 15.04.2021 tarihli ve 21-22/267-117 sayılı kararında söz konusu hususa ilişkin *“Kurulun 28.01.2010 tarih ve 10-10/90-40 sayılı Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. kararının iptali istemiyle açılan davada da davacı tarafından benzer savunmalar getirilmiş, ancak Danıştay 13. Dairesi 28.01.2014 tarih ve E. 2010/2491 sayılı kararı ile meslek personeli açısından uzman ve uzman yardımcısı ayrımı yapılmaması kanaatine ulaşmıştır.”* ifadelerine yer verilmektedir. Danıştay ve Kurul içtihadında belirtildiği üzere; 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinde geçen “uzman” ibaresinin “meslek personeli” olarak

anlaşılması gerektiği ve “meslek personeli” tarafından mezkûr Kanunda yüklenen görevlerin yerine getirilmesi ile yetkilerin kullanılması hususlarının hukuka aykırı olmadığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun’un 15. maddesinde yer alan “uzman” ibaresinin “meslek personeli” olarak anlaşılması gerektiği değerlendirilmekte ve uzman yardımcıları tarafından yapılan yerinde incelemede elde edilen delillerin hukuka aykırı olmadığı kanaatine varılmaktadır. Sonuç olarak BAŞAK’ta yapılan yerinde incelemelerin rekabet uzmanlarınca gerçekleştirilmiş olması, aksini kabul halinde dahi yukarıda açıklanan nedenlerle işlemde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmaması nedenleriyle BAŞAK’ın savunmasına katılmak mümkün değildir.

I.4.2. Esasa İlişkin Ortak Savunmalar

Delillerin Yeterli İspat Gücünün Olmadığı Savunması

- (108) AGCO, IPSO, TÜMOSAN ve TÜRK TRAKTÖR tarafından, rekabet hukuku çerçevesinde bir ihlalden bahsedebilmek için, öncelikle bu ihlalin taraflarını, kapsamını ortaya koyabilecek nitelikteki birincil delillere ihtiyaç duyulduğu, fakat Soruşturma Bildirimi kapsamında yer verilen belgelerin birincil delil teşkil etmediği gibi bir rekabet ihlalinin ortaya koyabilecek nitelikte de olmadığı öne sürülmüştür.
- (109) İlâveten TÜRK TRAKTÖR, Soruşturma Bildirimi’nde yer alan delillerin, bilgi kaynağı ile karar mercii arasındaki vasıta sayısının fazla olması nedeniyle ispat gücünün azaldığı, Kurulun üçüncü şahıslar tarafından oluşturulan belgeler ile sözlü beyanlara ilişkin yaklaşımının, bahse konu delillerin tek başına ihlali ispat için yeterli kabul etmeyeceği yönünde olduğu, anılan sebepler doğrultusunda Soruşturma Bildirimi’nde yer alan tespitlerin rekabeti kısıtlayıcı bir uygulamanın varlığı şüphesi doğurmaktan uzak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca IPSO, ispat yükünün Kurumun üzerinde olduğunu, ihlalin varlığının makul şüphelerin ötesinde kesin delillerle ortaya koyulması gerektiğini, söz konusu bulguların üçüncü taraf iç yazışmalarından oluşan, sadece kulaktan dolma bilgileri içeren yazışmalar olduğunu, somut ve kesin delillerle desteklenmeyen iddiaların gerekli ispat standardının karşılanamadığını öne sürmüştür.
- (110) ERKUNT ve TÜMOSAN tarafından ise 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi anlamında bir anlaşmadan bahsedebilmek için teşebbüsler arasında aynı yönde bir irade uyuşmasının bulunmasının gerektiği, irade uyuşmasının ortaya konulabilmesi için ispat eşiğinin oldukça yüksek olduğu, önaraştırma sürecinde ihlal şüphesi ortaya çıkaran emarelerin şüpheye mahal bırakmayacak deliller eklenmedikçe soruşturma sonunda ihlal tespitine delalet olarak kullanılmayacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, ERKUNT tarafından Kurulun *Sahibinden* kararını iptal eden İdare Mahkemesi kararı²⁷, ERKUNT ve TÜMOSAN tarafından ise Kurulun *OPET Petrolcülük AŞ* kararını durduran İdare Mahkemesi Kararının²⁸ oldukça yüksek ispat eşiği arandığına örnek olabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla Soruşturma Bildirimi’nde yer verilen bulguların böyle bir anlaşmanın varlığına, ispat eşiğinin düşük tutulduğu durumda dahi işaret edemediğinin açık olduğu savunulmuştur.
- (111) 4054 sayılı Kanun’un 59. maddesinin ikinci fıkrası, “*Rekabeti sınırlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaların varlığı her türlü delille ispatlanabilir.*” hükmünü haizdir. Kurulun 24.02.2022 tarih ve 22-10/152-62 sayılı kararında da söz konusu Kanun hükmünün delil serbestisine atıf niteliğinde olduğu vurgulanmıştır. Kurul yine aynı kararında 4054 sayılı Kanun uyarınca uzlaşmanın tespitinde delil serbestisi ilkesinin önem arz ettiğini,

²⁷ Ankara 6 İdare Mahkemesinin 18.12.2019 tarih ve 2019/946 (E) sayılı kararı.

²⁸ Ankara 7. İdare Mahkemesinin 14.01.2021 tarih ve 2021/60 (E) sayılı kararı.

zira 4054 sayılı Kanun'un 40. ve 44. maddeleri uyarınca rekabet hukukunda resen araştırma ve resen harekete geçme ilkelerinin benimsendiğini, mezkûr düzenlemeler kapsamında Kurulun, ihbar veya şikâyet üzerine yahut resen belirli bir ihlal iddiasına yönelik işlem başlatma, Kurul tarafından yetkilendirilen raportörlerin ise Kanun'un 14. ve 15. maddelerine dayanarak her türlü evrakı ve bilgiyi talep edebilme yetkisini haiz olduğu ve Kanun'un 40. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca her türlü delili Kurula bildirebildiği ifade edilmiştir. Yine Kurulun bir başka kararında²⁹; "...delillerin bütüncül değerlendirilmesi ilkesi gereği rekabet ihlallerine ilişkin her bir teşebbüsten ihlale ilişkin delil elde edilmesi zorunlu değildir. Zira her bir teşebbüsten ihlale ilişkin delil elde edilmesinin zorunlu olduğu yönündeki bir kabul, Kurulun 01.02.2002 tarih ve 02-06/51-24 sayılı kararında da ifade edildiği üzere, delilleri yok etmede en başarılı olan teşebbüslerin ödüllendirilmesine yol açacaktır. Ayrıca delil serbestisi ilkesinin geçerli olduğunun kabul edildiği Türk rekabet hukukunda, bir teşebbüse ilişkin yapılan ihlal tespitinde kullanılan delilin o teşebbüsçe düzenlenmesi gerektiği yönünde bir delil standardı bulunmamaktadır..." ifadeleri yer almaktadır. Bu çerçevede Kurulun rekabete aykırı uygulamaların ispatında birincil delillerin yanı sıra ikincil delillerin de kullanılabileceği yönündeki görüşünün yerleşik içtihat niteliğinde olduğu söylenebilecektir. Dolayısıyla Türk rekabet hukukunda, delillerin doğrudan teşebbüsün kendisinden elde edilmesi gerekmekte, üçüncü taraflarda yapılan incelemelerde teşebbüsü ilgilendiren bulgu elde edilmesi halinde bu bulgular delil olarak kullanılabilmektedir. Bunun yanı sıra, ispat standardının sağlanamadığına dair savunmalara ilişkin değerlendirmeler, ileride "Değerlendirme" başlıklı bölümde ele alınmıştır.

Pazar Yapısının Rekabetçi Olduğu Savunması

- (112) AGCO ve BAŞAK tarafından, soruşturma konusu traktör satışı pazarı değerlendirildiğinde çok sayıda teşebbüsün pazarda faaliyet gösterdiği, son yıllarda pazara yeni teşebbüslerin giriş yapabildiği, pazar paylarında yıldan yıla büyük dalgalanmalar meydana geldiği, bu bilgiler ışığında traktör pazarının rekabetçi bir pazar olduğu ve bilgi değişimi bakımından dar oligopol pazarlar için duyulan endişelerin bu pazar için geçerli olmayacağı vurgulanmaktadır.
- (113) IPSO tarafından, pazarın genel olarak istikrarlı büyüyen bir pazar olduğu, müşteri tarafında genel olarak küçük ve orta ölçekli çiftçiler olduğundan sektörde yaygın bir bayi ve servis ağı yapılması gerektiği, TÜİK yayınlarına göre IPSO'nun, pazarda faaliyet gösterdiği iki marka ile toplamda %(.....)'lik bir pazar payıyla 10. sırada yer aldığı, pazar lideri olan TÜRK TRAKTÖR'ün iki markayla %(.....)'ye yakın bir payı olduğu, ikinci ve üçüncü teşebbüslerin de %(.....) arasında paylarının olduğu düşünüldüğünde pazarın kalanında çok yoğun bir rekabet olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca IPSO'nun sunduğu traktörlerin nispeten daha pahalı seçenekler olması nedeniyle, müşteri çekmek için daha fazla rekabet etmek zorunda olduğuna değinilmiş ve dosya kapsamındaki bulgu ve belgelerin de bu durum gözetilerek değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- (114) TÜRK TRAKTÖR tarafından ise traktör pazarında farklı distribütörler tarafından genellikle bayilik ağı aracılığıyla dağıtım yapıldığı, markaların bir kısmının payının yüksekliği nedeniyle ilk etapta yoğunlaşma seviyesinin yüksek olduğunun düşünülebileceği ancak pazar paylarındaki değişimlerin bu payların istikrarlı olmadığını işaret ettiği belirtilmiştir. Pazarda yasal veya fiili giriş engeli bulunmamasının pazardaki oyuncu sayısını ve dolayısıyla rekabeti arttırdığını böylece

²⁹ 18.04.2019 tarih ve 19-16/229-101 sayılı Kurul kararı.

müşterilerin çok sayıda markaya erişim imkânı bulunduğunu, keza Türkiye traktör piyasasının çok oyunculu bir yapı arz ettiği ifade edilmiştir. Pazara yatırım maliyetleri açısından bakıldığında ise pazara girmek isteyen firmaların yapacakları yatırım miktarlarına karşın yatırımın geri dönüş süresinin çok uzun olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca traktör piyasasında tüm dünyada genel geçer bir sınıflandırma yöntemi olmadığı, her çiftçinin, her arazinin, iklim koşullarının ve her mahsulün ihtiyaçları doğrultusunda ürünlerin çeşitlendiği ve bu ihtiyaçlara göre traktör üretimlerine ağırlık verildiği, bu durumun traktörlerin segmentasyonunda otomotiv sektöründe olduğu gibi klasik bir sınıflandırma yapılmasını engellediği, dolayısıyla traktör piyasasının oldukça karmaşık bir yapı arz ettiği belirtilmiştir. İlaveten pazarda müşterilerin traktör seçiminde yüksek kalitenin de önem arz ettiği ve marka algısının da tüketici seçimlerinde belirleyici etkilerinin olduğu ifade edilmiştir. Piyasada 1300'ün üzerinde traktör çeşidi bulunduğu, yalnızca TÜRK TRAKTÖR'ün markaları olan New Holland ve Case markalarında dahi toplam 400'e yakın varyantının bulunduğu ve bu açıklamalar ışığında traktör pazarında ürün farklılaştırmasının önem arz ettiği belirtilmiştir.

- (115) Burada yer verilen savunmalara ilişkin değerlendirmeler ileride "Değerlendirme" başlıklı bölümde ele alınmıştır.

Bilgilerin Kamuya Açık Kaynaklardan Elde Edilebileceği Savunması

- (116) BAŞAK, SDF, TÜMOSAN ve TÜRK TRAKTÖR tarafından rakip teşebbüsler hakkındaki bilgilerin kamuya açık kaynaklardan ve bayilerden elde edildiği belirtilmiştir.
- (117) SDF ve TÜRK TRAKTÖR, konuya ilişkin özellikle rakip sağlayıcıların bayileri arasındaki ilişkilere ve müşterilerin pazardaki bilgi akışına sağladıkları katkıya değinmişlerdir. SDF, bayiler arasındaki ilişkilere yönelik olarak; rakip bayi ziyaretlerinin, bayiler arasındaki çalışan geçişlerinin, bayilerin kendilerinin zamanla farklı sağlayıcının bayisi haline gelmesinin piyasadaki bilgi alışverişini kolaylaştırdığını ifade ederken; TÜRK TRAKTÖR de benzer hususlara değinerek özellikle bayiler arasındaki akraba ilişkilerinin, kırsal kesimde bayilerin yakın yerleşkelere kurulmalarının bayiler arasındaki bilgi geçişkenliğini artırdığını vurgulamıştır. Bunun yanı sıra SDF ve TÜRK TRAKTÖR, tarım fuarlarında bayilerin etkileşimleri, pazarda gizli müşteri uygulamasının yaygın olması ve fiyat listelerinin sağlayıcı internet sitelerinde yayımlanmasının yanı sıra bazı durumlarda yayımlanmadan kısa süre önce listelerin bayilere iletilmesi ve bu listelerin hızla pazarda dolaşması nedeniyle piyasadaki şeffaflığın arttığını belirtmişlerdir.
- (118) TÜMOSAN da benzer şekilde fiyat listelerinin ilanından kısa süre önce bayilerle paylaşılmasının traktör piyasasının genel uygulama ve teamülü olduğu, söz konusu fiyat listelerinin sektördeki çok markalı bayilerden, bayi adaylığı için görüşülen rakip teşebbüs bayilerinden, bir şekilde elde ettiği bilgileri sağlayıcısıyla paylaşan bayilerden ve pazar araştırmalarında edinilmesinin mümkün olduğu, rakip teşebbüslerin doğrudan TÜMOSAN üzerinden değil bayiler ve pazar araştırmaları vasıtasıyla bazı bilgilere erişebileceği, bu bakımdan doğrudan ve/veya dolaylı rekabete duyarlı bilgi paylaşımının varlığından söz edilemeyeceğini ifade etmiştir.
- (119) SDF, fiyat listelerinin sağlayıcıların internet sitelerinde yayınlanmasının yanında, sigorta bedelleri için Türkiye Sigortalar Birliği ve tarıma yönelik krediler nedeniyle Ziraat Bankası ile paylaşıldığını bu nedenle de fiyat listelerinde tavsiye edilen azami perakende satış fiyatlarının kamuya açık hale geldiğini öne sürmüştür. Ayrıca, 2020 yılından önce güncel fiyat listelerinin, uygulamaya konulmadan beş ya da on gün önce bayilere duyurulduğunu ve internet sitesinde her ayın başında paylaşıldığını; bu uygulamadan, fiyat listelerinin bayiler aracılığıyla rakipler tarafından elde edilmesi, bazı

bayilerin satış yapmayarak stoklarını bekletmeleri nedeniyle vazgeçildiğini ve şifreleme ve barkod gibi uygulamayla bu riskin önemli ölçüde önlenmeye çalışıldığını belirtmiştir.

- (120) Pazardaki şeffaflığa değinmek adına TÜRK TRAKTÖR, internet üzerinde ziraat ve tarım alanında faaliyet gösteren kişilerin mensup olduğu çok sayıda forum ve sosyal medya platformunun olduğunu ve kimi zaman da bayilerin bu forum siteleri üzerinden yeni satışa sunulacak ürünlerini ve fiyat listelerini paylaştıklarını da belirtmiştir.
- (121) Konuya ilişkin son olarak SDF ve TÜRK TRAKTÖR, müşterilerin traktör satın alırken farklı sağlayıcı bayilerine kolaylıkla ulaşarak bu bayilerden fiyat teklifleri aldığını ve bu teklifleri bir diğer sağlayıcı bayisinde pazarlık etmek amacıyla kullandığını, bu durumun da pazardaki şeffaflığı arttırmasının yanı sıra nihai tüketiciler olan traktör müşterileri açısından faydalı olduğunu vurgulamışlardır. Söz konusu savunmalara ilişkin değerlendirmeler ileride “Değerlendirme” başlıklı bölümde ele alınmıştır.

Bilgi Değişiminin Rekabeti Kısıtlama Amacı ve Etkisi Olmadığı Savunması

- (122) BAŞAK ve TÜRK TRAKTÖR tarafından geçmişe dönük bilgi paylaşımının rekabete zararı olmayacağı, güncel verinin ve geleceğe ilişkin planların paylaşılmasının koordinasyonu kolaylaştırabileceği, piyasanın hâlihazırda bilgi bakımından şeffaf olması durumunda da bilgi paylaşımının salt kendi başına bir önemi bulunmayacağı ifade edilmiştir.
- (123) Konuyla ilgili BAŞAK tarafından, bilgi paylaşımının tehlikeli olabilmesi için fiyat listesi paylaşımının ötesine geçilerek fiyat politikasının kestirilebilir hale getirilmiş olması gerektiği, bu kapsamda bilgi değişiminin düzenli ve sık iletişime dayalı olmasının beklendiği, münferit ve/veya düzensiz bilgi paylaşımının tehlike arz etmeyeceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra rekabet hukukunda hassas bilgi paylaşımının per se yasak olmadığı, rekabete hassas bilginin paylaşılmasında amacın önemli olduğu, bilgi paylaşımının her piyasa türünde değil, sadece dar oligopol piyasalarda bozucu etkiye sahip olma potansiyelini gösterdiği, rekabete hassas bilgi paylaşımının rekabet düşmanı bir potansiyel gösterebilmesi için pazara girişin zor olması, ilgili pazarda ithalatın olmaması talebin stabil ve ürünlerin homojen olması gerektiği ifade edilmiştir.
- (124) SDF tarafından, değişime konu olan bilginin öncelikle rekabetçi kararlara etki edebilecek nitelikte olması, bilgi değişimi ile pazardaki belirsizliğin azalması ve rekabeti kısıtlayıcı işbirliğinin kolaylaşması gerektiği; bilgi değişiminin rekabeti kısıtlama etkisinin bulunması için, fiyat, üretim miktarı, ürün kalitesi, ürün çeşitliliği ya da inovasyon gibi rekabet parametrelerinden en az biri üzerinde olumsuz etki doğurabilecek nitelikte olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede, teşebbüse yönelik isnat edilen belgelerden sadece birinde geleceğe ilişkin olarak nitelendirilebilecek bir ifadenin yer aldığı, bunun dışında tüm bilgilerin güncel ve uygulanan fiyat listelerinin paylaşılmasından ibaret olduğu, söz konusu bilgilerin pazarda belirsizliği artıracak, şeffaflık sağlayacak nitelikte olmadığı belirtilmiştir.
- (125) ERKUNT tarafından, Soruşturma Bildirimi’nde yer verilen deliller bakımından rekabet hukuku zemininde tartışılacak tek hususun bilgi değişimi olduğu, buradan hareketle rekabet hukuku kapsamında bilgi değişimi ihlalden söz edilebilmesi için bilgi paylaşımının rakip teşebbüsler arasında gerçekleşmesi ve piyasadaki rekabetçi davranışlar üzerinde etki doğurabilecek nitelikte olması gerektiğine değinilmiştir. Rakip teşebbüsler arasında ticari ve stratejik değer atfedilemeyecek bilgilerin değişiminin rekabet hukuku kapsamında değerlendirilemeyeceği, hatta bazen bu tarz bilgilerin rekabetçi piyasalarda etkinlik kazanımlarının ortaya çıkmasına imkân sağladığı, ayrıca bilgi değişiminin, şeffaflığın söz konusu olduğu pazarlarda kimi durumlarda potansiyel

rakiplerin piyasaya girişinde karşılaşabilecekleri riskleri azalttığı, söz konusu şeffaflık sayesinde arama maliyetlerinin düşmesinin de tüketici tercihlerinin artmasına ve tüketicilerin belirli teşebbüslere bağlı kalmasını önlemesine yol açtığı, dolayısıyla bilgi değişimin pazardaki etkisi değerlendirilirken pazarın yapısı, şeffaflık seviyesi, paylaşılan bilgilerin niteliği, teşebbüslerin niyet ve açıklamaları doğrultusunda amaçsal bir değerlendirme yapılmasının gerektiği ifade edilmiştir.

- (126) ERKUNT tarafından ayrıca, Soruşturma Bildirimi'nde yer verilen tespitlerin önemli bir kısmının ERKUNT çalışanlarının piyasadan topladıkları piyasa istihbaratı niteliğindeki bilgileri kendi aralarında paylaştıklarını göstermekte olduğu, rekabet hukuku bağlamında çok taraflı bir rekabeti kısıtlayıcı davranışa işaret etmediği belirtilmiştir. Bununla birlikte ERKUNT tarafından piyasa ve rakiplerin bu kadar yakından takip edilmesinin rekabetin bizzat kendisini gösterdiği, SDF'den elde edilerek Soruşturma Bildirimi'nde yer verilen tespitlerin de yine aynı sektörde faaliyet gösteren meslektaşlar arasındaki piyasa istihbaratı ve gündelik konuşmaları barındırdığı vurgulanmıştır. Teşebbüs çalışanlarının bu yazışmalarda kendi çalıştıkları teşebbüslere ait bilgileri değil, piyasadan elde ettikleri doğrulamaya muhtaç bilgileri birbirlerine ilettikleri, bu iletişimin hiçbir surette amacı veya etkisi bakımından rekabeti kısıtlayıcı olmadığı belirterek bildirimde yer verilen tespitlerin bir anlaşmaya işaret etmediği ve iletişimlerin anlaşmanın kendisini de oluşturmadığı ifade edilmiştir. Söz konusu savunmalara ilişkin değerlendirmeler ileride "Değerlendirme" başlıklı bölümde ele alınacağından bu kısımda ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

1.4.3. Esasa İlişkin Ayrık Savunmalar

- (127) Bu bölümde soruşturma taraflarının yerinde incelemede elde edilen tespitlere yönelik savunmalarına yer verilecek olup savunmaların değerlendirmeleri ileride "Değerlendirme" başlıklı bölümde ele alındığından burada ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

1.4.3.1. AGCO

Tespit 4'e İlişkin Savunma

- AGCO çalışanları arasında paylaşılmış ilgili fiyat listelerinin kaynağının bayiler olduğu, rakipler olmadığı,
- Bayilerin çoğu zaman rakip markaların fiyat listelerini AGCO'ya göndererek pazarda rekabeti karşılayamadıkları hususunda şikâyet ettikleri,
- Rekabete hassas olduğu ifade edilen rakip fiyat listelerinin hiçbir ilave maliyete katlanılmadan bayiler aracılığıyla rahatlıkla ulaşabilir olduğu, dolayısıyla kamuya açık ve rahatlıkla ulaşılacak bilginin stratejik nitelik taşımayacağı,
- Sektörde bayilerin uyguladıkları ortalama kar marjlarının bilindiği, dolayısıyla bir markanın tavsiye edilen perakende fiyat listesini yayımlaması halinde, sektörde uygulanan ortalama kar marjı ile (%(.....)) bayilerin alış fiyatlarının rahatlıkla tahmin edilebileceği, bu nedenle belgedeki iki liste arasında rekabete duyarlılık seviyesi bakımından bir fark bulunmadığı,
- Kurulun *Çiğ Köfteciler*³⁰ kararında açık bir yatay ihlal tespiti olmasına rağmen amacın ortaya konması bakımından anlaşmanın piyasaya etkilerinin değerlendirildiği, benzer şekilde, Kurulun *Yumurta Üreticileri*³¹ kararında iddia

³⁰ 10.01.2019 tarih ve 19-03/13-5 sayılı Kurul kararı.

³¹ 13.06.2019 tarih ve 19-21/306-132 sayılı Kurul kararı.

olunan kartel anlaşmasına taraf olan teşebbüslerden birinin açık itirafına karşın, iradede karşılıklılık unsurunun tespiti bakımından tek bir irade beyanının yeterli görülmediği, kartel kurma amacının tespitinde varsayımsal olarak bir anlaşmanın olduğunun kabul edildiği halde pazarda beklenen iktisadi etkilerin mevcut durumda var olup olmadığının değerlendirildiği; sonuç olarak, kartel iradesine ilişkin teşebbüsün açık ifadesine rağmen Kurulun isabetli bir şekilde piyasadaki fiyatlama davranışlarının kartelden beklenen şekilde tezahür etmediğini ve piyasada bir kartel etkisinin doğmadığını ortaya koymak suretiyle ihlalin varlığının tespit edilemediğine yönelik karar verdiği,

- AGCO'nun fiyatları konusunda bir kıyaslama yapmak istenmesi durumunda dikkate alınacak teşebbüsün, pazar lideri olan New Holland markası olduğu,
- AGCO'nun (.....), bu durumun AGCO'nun rakipleri ile bir koordinasyon halinde olmadığını gösterdiği

ifade edilmiştir.

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- Toplantının konusunun, rakip teşebbüs ürünlerinin fiyatları olmayıp, 08.10.2019-12.10.2019 tarihlerinde gerçekleştirilen Bursa Tarım ve Hayvancılık Fuarı için TÜYAP'tan kiralanacak olan alanın kiralama bedeli olduğu, kiralama bedellerinin TÜYAP Tüm Fuarcılık Yapım AŞ (TÜYAP) tarafından tek taraflı olarak belirlendiği ve belgede yer alan teşebbüsler ile ortak bir fiyat belirlenmesinin söz konusu olmadığı dolayısıyla rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma içinde olunduğunun ortaya konulamadığı,
- Tarım makinesi fuarlarında fiili olarak satış yapılmadığı ancak fuar sonrası görüşmeler için bayiler tarafından müşteri kayıtlarının alındığı,
- Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz (Yatay Kılavuz)'da, ortak alım anlaşmalarının düzenlendiği; bu anlaşmaların alıcı gücü yaratmayı hedefleyerek genellikle tüketiciler için daha düşük fiyat ya da daha kaliteli ürün ve hizmetler sağlayabileceği; ortak alım anlaşmalarının birden çok teşebbüsün ortak kontrol ettiği veya kontrol hakkı olmaksızın sadece hissedarı olduğu şirketlerin, sözleşmeye dayalı bir düzenleme ya da daha gevşek biçimdeki işbirlikleri ile yürütülebileceğinin ifade edildiği fakat tespitin dayandığı belgede bir ortak alım anlaşması hatta bu yönde bir uzlaşmanın dahi olmadığı ancak uzlaşma olsaydı dahi bu yönde bir işbirliğinin, özellikle TÜYAP'ın yüksek sağlayıcı gücü de dikkate alındığında, rekabetçi bir inisiyatif olarak görülebileceği,
- Türkiye'de fuar düzenleme yetki belgesine sahip şirketlerin sayısının incelenen dönemde yıllar itibarıyla artış eğiliminde olduğu; 2015-2017 döneminde fuar düzenleyen teşebbüslerin pazar payları yıllar itibarıyla incelendiğinde, fuar sayısı, katılımcı sayısı ve katılımcılara kiralanmış stant alanı esas alınarak yapılan hesaplamalar çerçevesinde istikrarlı olarak %10'luk pazar payını aşan tek bir teşebbüsün olduğu ve bunun da 2017 yılı itibarıyla altı şehirde aynı zamanda fuar alanı işletmecisi olarak faaliyet gösteren TÜYAP olduğu; fuar düzenleyiciliği faaliyetleri bakımından pazar payı olarak ilk sırada yer alan teşebbüs ile diğer teşebbüsler arasında önemli pazar payı farklılıkları bulunduğu, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin önemli bir kısmının %1'in altında pazar paylarıyla faaliyetlerini sürdürdüğü,

- Pazar gücü böylesine yüksek bir sağlayıcıya karşı gerçekleştirilmek istenen pazarlık faaliyetlerinin, dengeleyici faaliyet olarak nitelendirilebileceği; bu yönde bir işbirliğinin etkinlik kazanımı yönünden, düşük alım fiyatları ile maliyette tasarruf sağlayarak ölçek ekonomisi oluşturacağı,
- Yoğun tarım olarak bilinen intansif tarım yöntemine geçiş yolunda önemli girişimlerde bulunan teşebbüsler için inovatif çözümlerini sergileme olanaklarının bu tip fuarlardan geçtiği,
- Düşük alım fiyatlarının sağlanmasıyla fuarlarda son kullanıcıya yönelik son model traktörlerin sergilenmesinin, tarım faaliyetlerinde gelişmeyi ve rekabeti sağlayacağı,
- Rakip teşebbüsler arasındaki ortak alım iş birliklerine bireysel muafiyet tanınabildiği

ifade edilmiştir.

(128) Ayrıca AGCO'dan elde edilen belgelere dayandırılan Tespit 1, Tespit 2, Tespit 3 ve Tespit 4'te yer alan bilgilerin piyasadan toplanabilecek, stratejik değeri olmayan veri niteliğinde olduğu, rekabete hassas nitelikte olmadığı ifade edilmiştir. Son olarak, Tespit 8 ve Tespit 10'un AGCO dışındaki kaynaklardan elde edildiği, AGCO'nun yazışmalara doğrudan veya dolaylı olarak taraf olmadığı, belgelerde yer alan verilerin gerçeği yansıtmadığı, verilerin ERKUNT çalışanlarının Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri ile kendi tahminlerini birleştirmek suretiyle elde edilmiş olabileceği, dolayısıyla kaynağı AGCO olmayan, duyuma dayalı ve hatalı bilgilerin piyasadan edinilerek ERKUNT iç yazışmalarında paylaşıldığı belirtilmiştir.

I.4.3.2. ARGO

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- Tespite ilişkin belgede ARGO'nun Türkiye distribütörlüğünü yaptığı Landini markasının isminin geçmesi nedeniyle kendisinin soruşturmaya dâhil edildiği, fakat ARGO'nun 07.08.2020 tarihinde kurulduğu, dolayısıyla yazışma tarihi olan 20.06.2019'da henüz kurulmamış olduğu,
- İlgili dönemde Landini markasının Türkiye yetkilisinin Anadolu Landini Traktör Üretim ve Pazarlama AŞ (ANADOLU LANDİNİ) olduğu,
- Landini markasının sahibi ve İtalya'da yerleşik olan Argo Tractors S.P.A. (ARGO SPA)'nın ANADOLU LANDİNİ'de pay sahibi olduğu fakat ANADOLU LANDİNİ'nin Türkiye'deki yerel yönetimine doğrudan müdahalesinin olmadığı,
- Türkiye'de alınan kararlar bakımından ANADOLU LANDİNİ'nin diğer pay sahibi olan Anadolu Motor Üretim ve Pazarlama AŞ (ANADOLU MOTOR) grubuna bağlı olduğu,
- İddia konusu ihlale ilişkin ARGO SPA veya ARGO'nun herhangi bir talimatının olmadığı,
- İlerleyen süreçte ARGO SPA'nın hisselerini devrederek ANADOLU LANDİNİ'den ayrıldığı,
- Tespitte, 4054 sayılı Kanun'un aradığı şartları taşıyan türden bir anlaşma yapıldığını, karar alındığını, eyleme geçildiğini veya varsa dahi kimlerin iştirak ettiğini gösterir nitelikte bir verinin yer almadığı,

- Soruşturmanın ARGO bakımından sonlandırılması ve şikâyetin reddedilmesinin talep edildiği

ifade edilmiştir.

I.4.3.3. BAŞAK

Tespit 5'e İlişkin Savunma

- Tespit 5'te yer alan fiyat listesinin bir ay öncesine ait olduğu, dolayısıyla verinin güncel olmadığı,
- İlgili fiyat listesinin, BAŞAK ürün gamında yer almayan yüksek beygir gücüne sahip ithal ürün segmentine ait olduğu,
- Yatay Kılavuz'un 62. paragrafında bilgi paylaşımının rekabet açısından tehlikeli olabilmesi için ürünün homojen olması gerektiğinin tespit edildiği, ilgili pazarda ise ürünlerin heterojen olduğu; BAŞAK'ın rakip teşebbüslerin ürünleri ile tek ortak noktası beygir gücü iken vites seçenekleri, şanzıman, ağırlık kullanımı, vites hızı ve azami hız konularında rakiplerin ürünlerinden farklılaştığı,
- İddia edilen bilgi değişimleri gerçekleşmiş olsa dahi ürün gamlarında olmayan bir ürünün fiyatını bilmenin teşebbüse faydasının olmayacağı,
- Soruşturma dosyasına giren belgelerin sadece fiyat listeleri olduğunun anlaşıldığı ve koordinasyondan bahsedebilmek için salt fiyat listelerinin değil, fiyat politikasının, bu kapsamda fiyat düzeyi, indirim, iskonto, fiyat değişikliği dönemi bilgilerinin de paylaşılması gerektiği belirtilerek BAŞAK hakkında oluşan şüphenin yersiz olduğu,
- Bu Tespit'te yer alan Case IH ve New Holland markalarının bayi alış fiyat listelerinin bulunduğu e-postanın rakip teşebbüs çalışanından BAŞAK'a gönderilmiş olsa da söz konusu belgenin paylaşımında rekabeti engelleyici bir maksadın olamayacağı; zira yazışmada yer alan (.....)'un BAŞAK'ın fiyatlandırma stratejilerinde dâhili olamayacak alt-orta pozisyonda bir çalışan sıfatına sahip olduğu ve öğrenim durumu itibarıyla de teşebbüsün tamamen bağımsız bir biçimde ve karmaşık maliyet hesapları üzerinden fiyat tespit ettiği, ayrıca bu şahsın sektörün çiftçilik, bayilik, satıcılık gibi çok çeşitli basamaklarında birçok teşebbüste çalışmış olduğu tecrübesi ile ihtiyaca en uygun traktörü öngörebildiği, bu nedenle de traktör almak isteyen birçok kişinin kendisine danıştığı, nitekim söz konusu belgeyi de özel hayatında traktör almak isteyen bir tanıdığına yardımcı olmak amacıyla talep ettiği ve belgenin kendisinin özel e-posta adresine gönderildiği, daha önce de denildiği üzere BAŞAK'ın söz konusu belgede yer alan traktör modellerinin üretimini dahi gerçekleştirmediği, bu bilginin edinilmesinde BAŞAK'ın menfaatinin bulunmadığı, kaldı ki belgede yer alan fiyat listesinin güncel olmadığı ve bu hususların Soruşturma Heyeti tarafından Soruşturma Raporu'nda teyit edildiği

ifade edilmiştir.

Tespit 6'ya İlişkin Savunma

- Bu Tespit'te yer alan belge için Soruşturma Raporu'nda "*Erkunt'un 11 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listesi*" ibaresinin kullanıldığı, bu sürenin e-postanın tarihi ile ekli fiyat listesinin üzerinde yazılı tarih arasındaki süreden Soruşturma Heyeti tarafından yapılan bir çıkarım olabileceği, Tespit 6'nın içeriğinde "11 gün" önceden gönderildiğini belirten bir ifade bulunmadığı, pazarda bir ayın fiyat

listesinin o ayın başından önce bayilerle paylaşıldığı, anılan belgede yer alan fiyat listesinin güncel bir veri olmadığı, ayrıca BAŞAK'ın rakip teşebbüslerin satış fiyatları ile ilgili bilgi toplamaya dönük bir politikasının olmadığı, çoklu marka bayilerinin ya da bayi adaylarının bu türden listeleri şirket çalışanları ile paylaştığı ve rekabet hukukunda “*shopping around*” diye de tabir olunan bir uygulama üzerinden daha iyi koşullarda sözleşme imzalamaya gayret ettiği, bu uygulamanın hem Kurul kararlarında hem de Kurulun konuyla ilgili yayımlarında rekabet dostu olarak tasvir edildiği

ifade edilmiştir.

Tespit 29'a İlişkin Savunma

- BAŞAK'a ait fiyat listesinin iki teşebbüs arasında paylaşıldığı belgenin Excel formatında olması ve teşebbüs nezdinde oluşturulan bayi satış fiyatı listelerinin hiçbir zaman Excel formatında hazırlanmaması nedeniyle belgenin kaynağının BAŞAK olmadığına düşünüldüğü,
- Yazışmanın SDF ve ERKUNT arasında geçmesi nedeniyle de BAŞAK'a izafe edilemeyeceği,
- BAŞAK, TÜRK TRAKTÖR, SDF ve ERKUNT arasında fiyat bilgisinin paylaşıldığı çıkarımına katılmadıkları

ifade edilmiştir.

(129) Ayrıca BAŞAK tarafından

- Soruşturma Raporu'nda Karayolları Trafik Kanunu'na (KTK) göre traktörlerin araç sayıldığına ifade edildiği, bu ifadenin Kurulun yerleşik içtihi ile çeliştiği, Kurulun önceki pek çok kararında traktörün kullanım amacı doğrultusunda bir tarım aleti olarak nitelendirildiği ve bu nedenle 2017/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirilemeyeceği,
- BAŞAK'ın tarafı olmadığı Tespit 7, 8, 10 ve 13'de yer alan belge içerikleri hakkında bilgisinin bulunmadığı, BAŞAK'a ilişkin bilgilerin pazardan, eski bayilerden toplandığı veya motor bloku tedarikçisi sıfatıyla ERKUNT'un kendi üretim planlaması için sorduğu sorular olabileceğinin anlaşıldığı belirtilerek aynı hususun Tespit 29 için de geçerli olduğu,
- Son olarak, rekabet hukukunda rekabete hassas bilgi paylaşımının *per se* yasak olmadığı, bilgi paylaşımının yeri geldiğinde verimlilik doğurabildiği, bilgi değişimine rağmen rekabetçi kalan piyasalarda bilgi değişiminin cezalandırılmaması gerektiği, rekabete hassas bilgi paylaşımının yalnızca dar oligopol piyasalarda bozucu etkiye sahip olma potansiyeli bulunduğu, bilgi paylaşımının rekabet karşıtı potansiyel barındırması için pazara girişin zor, talebin durağan, ithalatın düşük, ürünün homojen ve teşebbüsler arasında simetrisinin olduğu bir piyasa olması gerektiği, traktör piyasasının sayılan özelliklere sahip olmadığı, geçmişe dönük bilginin paylaşılmasının rekabete zararı olmadığı ve BAŞAK'a izafe edilmeye çalışılan belgelerin hiçbirinin güncel veri içermediği, “*fiyat politikası*” kavramının fiyat düzeyi, indirim, iskonto, fiyat değişikliği dönemi ile fiyat listelerini kapsadığı, bilgi paylaşımının tehlikeli olabilmesi için basit fiyat listesi paylaşımının ötesine geçilerek fiyat politikasının kestirilebilir hale getirilmiş, düzenli ve sık iletişime dayalı olması gerektiği

ifade edilmiştir.

I.4.3.4. ERKUNT

Tespit 9'a İlişkin Savunma

- Yazışmanın teşebbüs içi bir yazışma olduğu,
- Yazışmada yer alan bilginin KUBOTA bayilerinden alındığının açıkça anlaşıldığı,
- Sağlayıcı tarafından bayilere aktarılan fiyat ve/veya fiyat değişimi tarihi bilgilerinin stratejik niteliğini kaybettiği, rakiplerin bu türden bilgileri kolaylıkla pazardan toplayabildiği, toplanan bilgilerin pazar istihbaratı olarak bilindiği ve rekabeti kısıtlamanın aksine artırıcı özelliğe sahip olduğu

ifade edilmiştir.

Tespit 11'e İlişkin Savunma

- Tespit 11'de yer alan yazışmaların, HATTAT'ın hâlihazırda yapacağı bilinen indirim oranında değişikliğe gideceğine dair piyasa dedikodusundan ibaret olduğu,
- Konuşulan bu bilginin rakip teşebbüslerden aktarıldığına yahut bilginin kullanıldığına ya da kullanılabileceğine dair bir tespitin bulunmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 12'ye İlişkin Savunma

- Tespit 12'de yer alan piyasa istihbaratı toplamaya yönelik yazışmadan, teşebbüsler arasında fiyat tespiti olmadığının anlaşıldığı zira böyle bir durumun olması halinde bölge çalışanlarına söz konusu talimatın verilmesine ihtiyaç olmayacağı,
- Excel dosyasında yer alan ve HATTAT bayilerinin alış fiyatını içeren listenin kamuya açık kaynaklardan elde edilmediği düşünülse dahi bunun rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmaya delalet etmeyeceği, zira pazardaki teşebbüslerin bayilere fiyat geçişlerini bayi alış fiyatı listeleriyle bildirdiği, böylelikle listelerin kamu nezdinde alenileştiği, birden çok marka ile çalışan bayilerden kolaylıkla elde edilebilecek bu listenin paylaşılmasının rekabet hukuku açısından bir sakıncasının olmadığı

ifade edilmiştir.

(130) ERKUNT tarafından ayrıca bu üç Tespit'te yer alan rakiplere ilişkin fiyat listelerinin bayiler vasıtasıyla toplandığı, Tespit 9'daki "*Kubota bayilerine bugün bilgi vermiş, gelecek hafta %(.....) oranında zam yapacakmış*" ifadesi ile Tespit 11'deki duyuma dayalı söylemlerin bu durumu doğrular nitelikte olduğu, Tespit 12'deki HATTAT'ın fiyat listesinin ilgili yazışmadan iki gün öncesine ait olduğu yönünde savunmada bulunulmuştur.

Tespit 20'ye İlişkin Savunma

- KUBOTA'dan elde edilen ve istihbari bilgi niteliğinde olduğu ifade edilen Tespit 20'nin teşebbüsler arası bir yazışma olmadığı,
- Tespit'in tek taraflı, doğruluğu şüpheli, teyide muhtaç olması sebebiyle çok taraflı bir anlaşmanın delili olamayacağı,

- Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlalden bahsetmenin mümkün olmayacağı

ifade edilmiştir.

Tespit 23'e İlişkin Savunma

- SDF'den elde edilen yazışmanın içeriğinden, piyasadaki aleni bilgilerin paylaşıldığının açıkça anlaşıldığı, "TÜMOSAN Temmuz'da zam yapacak" ifadesinin sahadan ve bayilerden kolayca öğrenilebilecek stratejik niteliği bulunmayan bir veri olduğu,
- Söz konusu yazışmanın ERKUNT çalışanı (.....)'in eski iş arkadaşı ile ERKUNT'un bilgisi ve isteği dışında gerçekleştirdiği, yazışmaların (.....)'in görev alanına girmeyen gündelik konuşmalardan oluştuğu, ayrıca (.....)'in ERKUNT'ta yalnızca sekiz ay süreyle Biçerdöver Geliştirme Müdürlüğü'nde çalıştığı,
- Paylaşılan bilgilerin hem piyasa bilgisi olması hem de ERKUNT'un bilgisi ve haberi olmaksızın paylaşılması nedeniyle rekabete duyarlı bilginin rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma çerçevesinde teşebbüs lehine paylaşılmasından tamamen farklı olduğu
- Ayrıca bu Tespit'te yer alan fiyat listesinin en az 20 gün önce yürürlüğe girdiği,

ifade edilmiştir.

Tespit 25'e İlişkin Savunma

- SDF çalışanı (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında geçen yazışmada yer alan bilgilerin piyasadaki rahatlıkla elde edilebileceği, bu Tespit'te yer alan fiyat listelerinin TÜRK TRAKTÖR tarafından yazışma tarihinden çok önce bayilerine duyurulduğunun Soruşturma Raporu'nda belirtildiği,
- 31 Ağustos tarihinde eylül ayı fiyatlarının paylaşılmasının geleceğe dair fiyat bilgilerinin paylaşılması olarak yorumlanamayacağı zira sektörde ticaretin olağan akışına uygun olarak bir sonraki aya ait fiyat listelerinin ilgili aydan önce bayilere ulaştığı ve bu listelerin rakip teşebbüslerce rahatlıkla elde edilebileceği,
- Yazışma taraflarının eski tanışıklıklarının olduğu,
- Yazışmadaki paylaşımların ERKUNT'un bilgisi haricinde gerçekleştiği

ifade edilmiştir.

Tespit 27'ye İlişkin Savunma

- Yazışmanın ERKUNT'un bilgisi ve isteği olmaksızın, iki eski iş arkadaşının piyasa duyumlarını birbirleriyle paylaştığı gündelik konuşma niteliğinde olduğu, iki meslektaşın elde ettikleri dedikodu niteliğindeki piyasa bilgisini aralarında paylaşımlarının bir anlaşmaya işaret edebilecek şekilde yorumlanamayacağı,
- Tespit içeriğinde yazışma taraflarınca yapılan bilgi aktarımının TÜRK TRAKTÖR'e ait stratejik bilgilerin ERKUNT tarafından elde edilerek SDF ile paylaşılması şeklinde yorumlanıp rekabet ihlali olarak öne sürülemeyeceği, zira teşebbüs verilerinin kaynak teşebbüsün bilgisi olmaksızın diğer teşebbüsler tarafından elde edilerek aralarında paylaşılmasının rekabeti kısıtlayıcı anlaşma olarak nitelenmenin mümkün olmadığı, bu eylemin olsa olsa sınıai casusluk olarak nitelenebileceği,

- Tespit 27 ve Tespit 2’de yer alan yazışma içeriklerinin ERKUNT’a ait bilgilerden oluşmadığı, (.....)’in ERKUNT’ta 2018 yılının Nisan ve Aralık ayları arasında, traktör üretimi, satışı veya pazarlaması ile ilgili doğrudan ya da dolaylı görev ve yetkisinin olmadığı, Biçerdöver Geliştirme Müdürlüğü’nde sekiz ay çalıştığı³², söz konusu kişinin profesyonel sosyal medya hesabı incelendiğinde uzun süredir benzer sektörlerde pazar araştırmacısı olarak çalıştığının görülebildiği, yazışmaların sektörel duyum olarak eski tanıdıklarına iletilmesinden ibaret olduğu, yazışmaların duyuma dayalı olduğunun yazışmalardaki “*biraz abartma var sanki*” gibi ifadelerden anlaşıldığı

ifade edilmiştir.

Tespit 28’e İlişkin Savunma

- Sektörde ticaretin olağan akışı içinde fiyat listelerinin bayilere fiyat değişikliği tarihinden bir hafta kadar önce iletildiği,
- Bu Tespit’te yer alan fiyat listelerinin TÜRK TRAKTÖR tarafından yazışma tarihinden çok önce bayilerine duyurulduğunun Soruşturma Raporu’nda belirtildiği,
- Rakiplerin fiyatlarına ilişkin piyasa istihbaratı kapsamında elde edilen ve paylaşılan bilginin aleni olduğu,
- Bu bilginin hem amacı hem etkisi bakımından rekabeti kısıtlama kabiliyetinin olmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 29’a İlişkin Savunma

- BAŞAK’a ait 01.10.2018 tarihli fiyat listesinin 12.10.2018 tarihinde paylaşıldığının göz önünde bulundurulması halinde bu verinin soruşturma bildirimine dahi konu edilemeyecek derecede sorunsuz olduğu,
- Bu Tespit’teki BAŞAK’a ait fiyat listelerinin güncel aya ilişkin olduğu, bu şekilde kamuya açık hale gelen verilerin stratejik niteliğini kaybettiği ve firma yönetiminin söz konusu yazışmaların yapıldığına dair hiçbir bilgisi ve dahlinin olmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 37’ye İlişkin Savunma

- Yazışmanın, TÜRK TRAKTÖR bünyesinde bir teşebbüs içi yazışma olduğu,
- Yazışmanın içeriğinden bu bilgilerin ERKUNT’tan alındığını gösteren veya bu yönde şüphe doğuran bir ifadenin olmadığı,
- ERKUNT’un haberi olmaksızın TÜRK TRAKTÖR tarafından istihbarat faaliyetleriyle elde edilen, kesinliği teyide muhtaç verinin ERKUNT aleyhinde ihlal isnadına dayanak yapılmasının mümkün olmadığı

ifade edilmiştir.

(131) Ayrıca ERKUNT tarafından

³² ERKUNT tarafından ikinci yazılı savunmanın ekinde, ilgili kişinin çalıştığı unvanın görev ve sorumluluklarını içeren belge sunulmuştur.

- Tespit 6, Tespit 26, Tespit 35 ve Tespit 36'da yer alan ERKUNT fiyat listelerinin, söz konusu yazışmaların tarihlerinden 4 ila 10 gün öncesinde ERKUNT tarafından bayilere duyurulduğu³³ ve ilgili teşebbüslerin de fiyat listelerini bayilerden topladığının anlaşıldığı, ERKUNT'un da piyasa bilgilerini kendi çabasıyla sahadan almaya çalıştığı,
- Tespit 7, Tespit 8 ve Tespit 10'da ERKUNT çalışanları arasında geçen yazışmalarda yer alan ifadelerin de bu hususu doğruladığı ve ERKUNT'un hiçbir stratejik verisini doğrudan rakiple paylaştığına dair bulgu bulunmadığı,
- Tespit 3'te piyasadan toplanan ve stratejik niteliği kalmayan üçüncü tarafa ait bilgilerin paylaşıldığı,
- Belgelerdeki yazışmaların hiçbirinin doğrudan firma yönetiminin bilgisi dâhilinde gerçekleştirilmediği, firmanın iradesinin rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalarda bulunmaktan uzak olduğu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nin kararında³⁴ *"Arçelik'ten Vestel'e bir bilgi akışının açık olduğu fakat bu durumdan iki teşebbüsün de her türlü planlama ve strateji belirleme konusunda görev ve yetkisi bulunan birim görevlilerinin haberdar olup olmadığının, söz konusu bilgi akışının ve e-posta yazışmalarının teşebbüs yönetimlerinin bilgi ve kontrolü dahilinde gerçekleşip gerçekleşmediğinin veya bu duruma zımnen de olsa onay verilip verilmediğinin ve bu bilgiler kullanılarak Vestel ve Arçelik arasında uyumlu eylemin varlığının ortaya konulmasının yanında rekabet içerisinde olup olmadıklarının hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde tespit edilmesinin gerektiği"* denilerek istinaf başvurusunun kabulüne karar verildiği; ERKUNT'un rakipleri ile iletişim kurduğu şüphesini oluşturan tüm belgelerin (.....) tarafından yazıldığı, (.....)'in halihazırda ERKUNT'ta görev yapmadığı, incelemeye konu dönemde ERKUNT'un rakipleriyle doğrudan iletişim kurarak rekabeti ihlal ettiğine dair en ufak bir yazışmanın dahi bulunmadığı

ifade edilmiştir.

I.4.3.5. HATTAT

Tespit 12'ye İlişkin Savunma

- Rakiplerle paylaşıldığı iddia edilen bilgilerin rakip firmalara gönderilmesinin mümkün olmadığı, bu bilgilerin HATTAT'a ait gizli bilgiler olduğu,
- Fiiliyatta da traktör fiyatları konusunda rekabetin ortadan kalkmadığının görüleceği zira rakip traktör üreticileri ile traktör fiyatlarının ve yapılan zam oranlarının aynı olmadığı,
- HATTAT'ın bu verileri ilgili mercilerde yayınlanana kadar gizli, rekabete hassas bilgi ve şirket sırrı olarak değerlendirdiği, herhangi bir paylaşımı ya da paylaşma çabası bulunmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 14'e İlişkin Savunma

- HATTAT çalışanları arasında gerçekleşen konuşmanın somut bir delile ve paylaşma dayanmayan kulaktan dolma bilgiler olduğu,

³³ ERKUNT tarafından ikinci yazılı savunmanın ekinde, ilgili fiyat listelerinin bayilere duyurulduğuna ilişkin sirkülerlere yer verilmiştir.

³⁴ Ankara Bölge İdare Mahkemesi, 8. İdare Dava Dairesi, E. 2023/412, K. 2023/623, 10.05.2023.

- HATTAT'ın şirket çalışanlarından böyle bir istek ve talebinin olmadığı,
- İlgili eski çalışan tarafından da somut bir olgu paylaşılmayıp grupta yer alan diğer çalışanlar tarafından da herhangi bir ilave yorum yapılmadığı veya talep iletilmediği

ifade edilmiştir.

Tespit 15'e İlişkin Savunma

- Yeniden satış fiyatlarında sadece azami sınırın kontrol edildiği

ifade edilmiştir.

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- HATTAT çalışanlarınca herhangi bir şekilde traktör veya yedek parça fiyatlandırmasına yönelik rekabete hassas bilgi paylaşımında bulunulmadığı,
- Belgede yer alan rahatsızlıklar ve fiyatlarla ilgili tek ağız olunmak istenen hususların fuar alanlarında uygulanan haksızlıklara ve fuar alanlarında yapılan fahiş fiyatlandırmalara yönelik olduğu, bu kapsamda tarafların bir araya gelmek ve konuşmak istediği, hiçbir şekilde rekabete hassas şirket özel bilgilerinin paylaşımı için toplanılmadığı

ifade edilmiştir.

- (132) HATTAT tarafından ayrıca yeniden satış fiyatlarında sadece azami sınırın kontrol edildiği, Bayilik Sözleşmesi'nde yer alan hüküm ile uygulamanın farklılık arz ettiği, Soruşturma Raporu'nda Bayilik Sözleşmesi'nde yer alan hüküm dışında somut tespit bulunmadığı, savunma ekinde sunulan faturalardan da görüleceği üzere aynı model traktörün aynı bayi tarafından 19.12.2023, 22.12.2023 ve 28.12.2023 tarihlerinde farklı fiyatlardan satıldığı, bu kapsamda uygulaması olmayan hükmün rekabeti ihlal etmesinin mümkün olmayacağı yönünde savunmada bulunulmuştur.

I.4.3.6. IPSO

Tespit 4'e İlişkin Savunma

- IPSO'ya ait fiyat listelerinin paylaşıldığı AGCO çalışanları arasında gerçekleşen yazışmaya IPSO'nun taraf olmadığı gibi IPSO'nun bu yazışmayı anlayıp yorum yapabilecek kabiliyetinin de olmadığı,
- Soruşturma Bildirimi'nde hangi tür bilginin hangi araçlarla elde edildiği, IPSO'nun rakibinin bu bilgiyi elde etmesini nasıl kolaylaştırdığı ve rakipler arası iletişim gerçekleşip gerçekleşmediğinin ortaya konulamadığı,
- Belgelerin sadece söylentiler ve üçüncü tarafların iç yazışmalarından ibaret olduğu, IPSO'nun fiyat listelerinin elde edilmesine yardımcı olduğunu veya bu sürece dâhil olduğunu gösteren illiyet bağının kurulamadığı, AGCO çalışanlarının ilgili fiyat listesini IPSO'dan elde ettiklerinin kanıtlanamadığı ve ispat standardının karşılanmadığı,
- IPSO'ya ait fiyat listelerine kamuya açık kaynaklardan ve müşterilerden ulaşılabileceği,
- Rekabete aykırı bir bilgi değişiminde bulunulmadığı,
- Soruşturma Bildirimi'nde iddia edilen davranış ile pazardaki fiyat, çıktı, kalite, ürün çeşitliliği veya yenilik gibi rekabet parametreleri üzerinde oluşan olumsuz

etki arasında bir nedensellik bağı kurulamadığı, Yatay Kılavuz'da bazı bilgi değişimlerinin; taraflar arasında bilgi asimetrisinin kalkması, pazardaki oyuncuların kıyaslama yapabilmesi (*benchmark*), stokların azaltılabilmesi, ürünlerin tüketiciye daha hızlı ulaştırabilmesi, talep istikrarsızlığından kaynaklanan maliyetlerin düşmesi ve arama maliyetlerinin azalması yoluyla doğrudan tüketici üzerinde muhtelif faydaların gerçekleşmesi gibi etkinlik kazanımları yaratabileceğinin kabul edildiği,

- Kurulun Otomotiv Sanayii Derneği kararında³⁵, tarımsal traktörler pazarında gerçekleştirilecek ve geleceğe yönelik pazar büyüklüğü tahminlerini içeren bilgi paylaşımlarının, sektörün durumunu öngörmeyi ve teşebbüslerin buna göre planlarını daha rasyonel bir biçimde oluşturmalarını amaçladığına ve rekabeti sınırlayıcı olmadığına yer verdiği ve traktör pazarının çok oyunculu olduğunu ve pazarda yoğun rekabetin varlığını kabul ettiği,
- Söz konusu bilgilerin kamuya açık olmadığı varsayımında dahi, iddia edilen davranışın rekabet üzerinde rekabeti artırıcı etkisinin olup olmadığına yönelik bir pazar analizinin yapılması gerektiği, şayet bu analiz yapılırsa iddia konusu bilginin bu pazarda müşteri ziyaretleri sırasında yalnızca daha rekabetçi bir ortamın tesisi için veya kamuya açık kaynaklar aracılığıyla edinilmiş olabileceğinin görülebileceği

ifade edilmiştir.

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- Herhangi bir anlaşmadan bahsedilemeyeceği, anlaşmaya yönelmiş herhangi bir iradenin bulunmadığı ve bir anlaşmaya taraf olunmadığı,
- IPSO'nun bu iddiaların tarafı olamayacağı, zira Tespit 32'de yer alan yazışmalarının tarihinin 20.06.2019 olduğu fakat IPSO'nun 22.07.2020 tarihinde kurulduğu, bu nedenle henüz kurulmadığı ve faaliyet göstermediği, başka bir deyişle anılan tarihte hukuken sorumluluk atfedilebilir bir kişiliğinin olmadığı,
- Yazışmanın, TUMOSAN çalışanlarının iç yazışmalarından ve söylentilerden ibaret olduğu, mahkeme kararlarına göre³⁶ üçüncü taraf iç yazışmalarının bir rekabet ihlali bakımından makul şüphenin ötesinde ispat standardını karşılamadığı,
- Kurulun, *Zincir Marketler* kararında³⁷, ihlal iddialarının üçüncü taraf teşebbüslerin iç yazışmalarına dayanması nedeniyle açık olmadığı ve ihlalin varlığını "makul şüphenin ötesine taşıyacak" başkaca delillerle desteklenmediği dikkate alındığında, delillerin iddia konusu ihlalin varlığını ispatlamak bakımından yetersiz olduğuna karar verdiği ve bu dosya bakımından da bu kararların kendilerine kıyasen uygulanabilir olduğu, uygulanması gerektiği ve yeterli ispat standardına ulaşılamadığı

ifade edilmiştir.

(133) IPSO tarafından yapılan diğer savunma ise esasen yukarıda Tespit 4'e ilişkin yapılan savunmalara ek olarak

³⁵ 20.09.2012 tarih ve 12-44/1350-455 sayılı Kurul kararı.

³⁶ Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin 30.05.2022 tarihli ve E. 2021/2670 K. 2022/1193 T. sayılı, 15.06.2022 tarihli ve E. 2021/1567 K. 2022/1318 T. sayılı kararları.

³⁷ 28.10.2021 tarih ve 21-53/747-360 sayılı Kurul kararı, para. 510.

- Tespit 18'in IPSO'nun iç yazışması olduğu, IPSO'nun potansiyel bayi adaylarını tanıma amacı güttüğü, rekabete duyarlı bilgi edinme veya bu tür bir girişimde bulunma niyeti bulunmadığı gibi bu çerçevede sağlanan bilgilerin müşterilerden, olası bayi görüşmelerinde veya saha ziyaretleri çerçevesinde yalnızca piyasadan alınan duyumlarla ilgili olduğu ve genel piyasa tahmininin ötesine geçmediği,
- Tespit 19'da yer alan bilgilerin sahadan elde edilebileceği ve aksini gösteren bir delilin bulunmadığı, söz konusu yazışmaların tahmini ve yaklaşık rakamlara dayalı olduğu, bilgilerin TÜİK'ten düzenli olarak elde edebilme imkânları bulunması sebebiyle satış adedi bilgisinin rekabetçi bir parametre olmadığı

yönünde olmuştur.

I.4.3.7. KUBOTA

Tespit 9'a İlişkin Savunma

- ERKUNT'un KUBOTA fiyatları ile ilgili bilgileri KUBOTA'dan değil, bayilerden topladığı,
- Yazışmalarda belirtilen bilgilerin bayiler arasında yapılan basit bir söylenti gibi görüldüğü,
- O dönemde KUBOTA'nın fiyatlarında %(.....) arasında bir artış yapmadığı, yazışma tarihinden sonra liste fiyatlarını %(.....) civarında artırdığı

ifade edilmiştir.

Tespit 20'ye İlişkin Savunma

- ERKUNT hakkındaki bilgilerin pazar bilgilerine ve/veya söylentilere dayandığı; bu tür pazar bilgilerinin genellikle teşebbüsler tarafından bayiler, kendilerini rakip bayilere müşteri olarak gösteren sağlayıcı çalışanları veya pazarlık güçlerini artırmak için rakip bayilerden teklif aldıktan sonra bu tür bilgileri rakiplere taşıyabilen müşteriler aracılığıyla edinilebildiği

ifade edilmiştir.

Tespit 31, 33 ve 34'e İlişkin Savunma

(.....TİCARİ SIR.....)

ifade edilmiştir.

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- Fuar işletmecilerinin hâkim konumda olması ve olağan koşullarda ilgili bölgede rakip işletmecinin olmaması dolayısıyla metrekare fiyatlarının son yıllarda hızlı bir şekilde artış göstermekte olduğu,
- Bu nedenle KUBOTA'nın fuarların artan fiyatlarını kendi içinde ve tek taraflı olarak değerlendirdiği ve sadece ulusal fuarlara katılmayı tercih ettiği,
- KUBOTA'nın, yerel fuarlara kendisi katılmayı seçmese de, katılmayı seçtikleri takdirde bayilerini desteklediği,

- Traktör üreticilerinin, fuar işletmecilerinin müşterisi konumunda olduğu; fuar işletmecilerine karşı düşük bir pazarlık gücünün olduğu, bu nedenle alıcılar ve işletmeciler arasında daha düşük fuar metrekafe fiyatlarının müzakere edilmesine yönelik herhangi bir olası anlaşmanın, son kullanıcılar ve genel olarak rekabet için de faydalı ve etkinlik yaratması mümkün olduğu için muafiyetten yararlanması gerektiği,
- KUBOTA çalışanlarının Tespit 32'de belirtilen rakiplerle yapılan toplantıya katılmadığı,
- Traktör üreticileri arasında daha düşük metrekafe fiyatları için anlaşma yapıldığı iddia edilse dahi, bu eylemin teşebbüsler arasında bir ortak satın alım anlaşması olarak kabul edilmesi gerektiği ve tarım sektörü ile ilgili fuar metrekaferlerinin satın alınması pazarında kümülatif pazar payı %15'i geçmeyen rakipler arasındaki herhangi bir ortak satın alma anlaşmasının ciddi bir pazar gücüne yol açmayacağı ve bu sebeple bu tür ortak satın alma anlaşmalarının muafiyetten yararlanma ihtimalinin yüksek olduğu,
- Traktör üreticilerinin ve bayilerinin katılmayı düşünecekleri fuarların traktörlere değil tarım sektörünün oyuncularına ve son kullanıcılarına özgü olduğu, yani tarım sektöründe faaliyet gösteren herhangi bir girişimin, fuar işletmecilerinden fuar alanında metrekafe alıcısı olabileceği

ifade edilmiştir.

(134) KUBOTA tarafından ileri sürülen diğer savunmalar ise belgelerde yer alan ERKUNT ve KUBOTA bilgilerinin doğrudan rakipten değil üçüncü taraflardan elde edildiği, pazarda en yakın rakibinin bile çok üstünde bir pazar payı olan TÜRK TRAKTÖR gibi çok güçlü oyuncuların olduğu, pazar payı itibarıyla TUMOSAN gibi diğer pek çok oyuncunun da KUBOTA'nın çok üstünde olduğu, ilk yedi teşebbüsün toplam pazar payının %91'e tekabül ettiği ve pazarın başta TÜRK TRAKTÖR olmak üzere bu oyuncuların dominasyonu altında olduğu, %(.....) civarında bir pazar payı olan KUBOTA'nın bu teşebbüslerle rekabet etmek dışında bir çaresinin olmadığı ve bu itibarla rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmadan da herhangi bir menfaatinin olamayacağı belirtilerek Soruşturma Raporu'nun bu savunmaları doğrular nitelikteki kısımlarının kabul edildiği ve idari para cezasına karar verilmeksizin soruşturmanın sonlandırılması gerektiği yönünde olmuştur.

I.4.3.8. SDF

Tespit 23'e İlişkin Savunma

- TUMOSAN'ın zam yapacağına dair bilginin ERKUNT tarafından TUMOSAN'dan öğrenildiğine dair doğrudan iletişim gösteren bir belgenin bulunmadığı, bu nedenle varsayıma dayalı bir ihlal iddiasında bulunulamayacağı,
- Ayrıca TUMOSAN ile SDF arasında doğrudan hiçbir iletişimin bulunmadığı, bilgi değişiminin olması halinde ihlal iddiasının bilgiyi doğrudan paylaşan taraflar olan ERKUNT ile TUMOSAN hakkında olması ve SDF'nin bu ihlale taraf olarak kabul edilmemesi gerektiği,
- ERKUNT çalışanının söz konusu yazışmada kendi şirketine ait fiyatları paylaşmadığı, bu nedenle rekabete aykırı bir durumda ERKUNT'un kendi fiyatlarını da paylaşmasının bekleneyeceği,

- Söz konusu bilgilerin piyasadan elde edilen veya edilebilecek bilgiler olduğu, satış tarafında çalışan kişilerin bu tür bilgileri kendilerine bağlı bayilerden veya yakın ilişkide oldukları TUMOSAN bayilerinden öğrenebilecekleri,
- Belgelerin, yazışma tarihi olan 20.06.2018 itibarıyla, teşebbüslerin 01.06.2018'den itibaren uyguladıkları fiyat listeleri olduğu, “*hımm yanlış olmuş gelirse gönderirim*” ifadesinin de söz konusu bilginin piyasadan elde edilebilecek bilgi olduğunu gösterdiği,
- Bu bilgileri SDF'nin fiyat stratejisinde dikkate aldığını ve bu bilgilerin pazardaki belirsizliği azaltacağını ileri sürülmesinin mümkün olmayacağı,
- “*Tumosan temmuzda yapacak*” ifadesinin muğlak olduğu ve bu bilgiye istinaden herhangi bir teşebbüsün kendi fiyat stratejisini belirlemesinin rasyonel olmayacağı, ilgili bilgilerin SDF tarafından rekabete duyarlı bilgi olarak görülmediği ve ticari kararlarında dikkate alınmadığı,
- Yazışmalarda geçen fiyata dair bilgilerin geleceğe dönük olmadığı, güncel ve geçmişe ilişkin bilgiler olması nedeniyle rekabete duyarlı bilgi olarak kabul edilmemesi gerektiği,
- SDF çalışanı (.....)'un ERKUNT dışında başka bir teşebbüsteki bir çalışanla iletişiminin tespit edilmediği

ifade edilmiştir.

Tespit 25 ve 28'e İlişkin Savunma

- Pazarda söz konusu dönemde teşebbüslerin fiyat listelerini yürürlüğe girmeden beş veya on gün önce bayileriyle paylaştığı, söz konusu dönemde pazardaki yaygın uygulamanın bu şekilde olduğu, bu nedenle ilgili tespite konu olan TÜRK TRAKTÖR fiyat listelerinin bu şekilde bayileriyle paylaşılmış ve dolayısıyla piyasadan öğrenilebilecek bilgiler olduğu,
- Bayilerden ve piyasadan kolaylıkla öğrenilebilecek bu bilgilerin açık bir tespit ve delil ortaya konulmaksızın doğrudan TÜRK TRAKTÖR'den elde edildiğinin varsayılamayacağı,
- Piyasadan kolaylıkla elde edilebilecek nitelikteki bilgilerin rekabete duyarlı bilgi niteliği taşımayacağı, bu nedenle söz konusu fiyat listelerinin salt rakipler arasında paylaşılmış olmasının rekabet ihlali teşkil etmeyeceği

ifade edilmiştir.

Tespit 27'ye İlişkin Savunma

- Yazışmada paylaşılan bilginin gerçeğe aykırı olduğu ve kaynağının TÜRK TRAKTÖR olmadığı,
- Halka açık bir şirket olan TÜRK TRAKTÖR'ün daha önceki üretimi durdurma duyurularının Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda yayınlandığı ancak söz konusu olaya yönelik herhangi bir bilgilendirme yapılmadığı,
- Bahse konu bilgi paylaşımının spekülasyondan ibaret bir piyasa dedikodusu olduğu, söz konusu yazışmaya yönelik gerçek veriler incelendiğinde, 2018 yılında TÜRK TRAKTÖR'ün TÜİK verilerine konu satış adedinin 20.615 olduğu, dolayısıyla gerçeğe uygun olmayan ve kaynağına dair somut bir ifade içermeyen belgenin teşebbüsler arası bilgi değişimine dayanak olamayacağı,

- Söz konusu bilgilerin ERKUNT çalışanı tarafından iletilmiş olmasının da rekabet hukuku açısından ihlal olarak nitelendirilmesine neden olmayacağı

ifade edilmiştir.

Tespit 29'a İlişkin Savunma

- Somut bir tespit yapılmaksızın söz konusu fiyat listelerinin ERKUNT tarafından doğrudan rakip teşebbüslerden elde edildiğine dair yapılan tüm varsayımların hukuken geçersiz olduğu,
- Fiyat listelerinin salt Excel tablosu formatında olması ve içinde bayi alış fiyatının bulunabileceğine yönelik değerlendirmenin fiyat listelerinin sadece internetten elde edilemeyeceğine ilişkin çıkarımı haklı gösterebileceği,
- Fiyat listesinin Excel formatında olmasının bayiden elde edilmiş olabileceğine işaret ettiği ve bu nedenle söz konusu belgenin ihlale dayanak olarak kabul edilebilmesi için öncelikle fiyat listesinin ERKUNT çalışanı tarafından doğrudan BAŞAK'tan elde edildiğini gösteren somut delillerin tespit edilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

(135) Son olarak SDF tarafından, sektörde bayilik yapılanmasının genelde tek markalı olmasına karşın bir bayinin kolay bir şekilde farklı bir sağlayıcıya geçmesinin mümkün olduğu, bu şekilde farklı marka/sağlayıcıya geçen traktör bayilerinin yeni sağlayıcıya bilgi sağlayabileceği, keza teşebbüslerin internet siteleri, TÜİK verileri, rakip bayi ziyaretleri ve bayilerden gelen bilgiler yoluyla rakiplerin takip edilebildiği, bayilerin birbirleriyle çeşitli şekillerde iletişim sağlayıp bilgi edinebildiği, SDF tarafından 2020 yılı öncesinde aybaşından önce bayilere bildirilen fiyatların hâlihazırda fiyat listeleri halinde SDFBİS³⁸ üzerinden bildirildiği, ayrıca fiyat bilgilerinin sigorta bedelleri için Türkiye Sigorta Birliği ve tarım kredileri için de Ziraat Bankası ile de paylaşıldığı, söz konusu bilgi değişiminin genelinin piyasa bilgisi olduğu, rakipler arası doğrudan veya dolaylı bilgi paylaşımı yapıldığının ortaya konulamadığı dile getirilmiştir.

I.4.3.9. TÛMOSAN

Tespit 23'e İlişkin Savunma

- TÛMOSAN'ın yürürlüğe girmemiş herhangi bir fiyat listesini paylaşmadığı, tavsiye edilen müşteri fiyat listelerinin de internet sitesinde yayınlandığı ve ulaşılabilir olduğu,
- Traktör satışı pazarında sağlayıcıların birçok bayi ile çalıştığı ve bayilere yol gösterici olması bakımından tavsiye fiyat listelerini internette yayınlamadan önce bayilere ilettiği,
- TÛMOSAN'a ait bir bilginin rakip teşebbüsler arasında paylaşılmasının mutlak suretle TÛMOSAN'ın bu bilgiyi bizzat rakipleri ile paylaştığının bir delili veya göstergesi olamayacağı,
- Aylık satışları kamuya açık kaynaklardan elde edilebilen bir teşebbüsün geleceğe yönelik fiyatlarının tahmininin mümkün olduğu, dolayısıyla bu bilgilerin rakipler dışında başka bir yerden elde edilmesinin mümkün olmadığına tereddütten uzak, açık ve kesin bir şekilde ortaya konulmasının zorunlu olduğu,

³⁸ SDF Bilgi İletişim Sistemi.

- Piyasa yapısı gereği tüketicilerin karar vermeden önce alacakları traktöre ilişkin bilgi sahibi olmak istediği, tüketici tarafından gelen bu bilgi talebini karşılamak için bayilerin bilgi edinme faaliyeti içine girdikleri, bunun bir yansıması olarak da sağlayıcıların, bayilerine düzenli olarak bilgi verdiği ve bunun bilgi asimetrisi sorununu çözerek tüketicilere hem fiyat hem de satın almak istedikleri araçları karşılaştırabilme imkânı verdiği ve piyasanın bu işleyişi karşısında söz konusu bilginin doğrudan rakipten alındığı yönünde bir varsayımda bulunmanın mümkün olmadığı,
- Bilgi değişiminin rakipler arasında gerçekleştiği varsayımı halinde bu bilginin doğruluğunun teyit edilmesi gerektiği, tespiti ilişkin değerlendirmede bilginin rakipten alındığının varsayıldığı halde doğruluğuna ilişkin bir açıklamanın olmadığı ve verilerin hatalı olmasının da bu verilerin rakipten alındığı varsayımını engellediği,
- Traktör satış piyasasında yaklaşık kırk teşebbüsün olduğu, dolayısıyla yoğunlaşmış bir piyasadan bahsedilemeyeceği, hâlihazırda rekabetin yaşandığı bir piyasanın söz konusu olduğu ve ürünlerin homojen olmadığı,
- Böyle bir piyasada içeriği ve kim tarafından/kime yöneltildiği belirsiz olan bir bilginin tek başına piyasada işbirlikçi sonuç doğurmaya elverişli olup olmadığının belirsiz olduğu,
- İlgili bilgiye traktör satış piyasasındaki bayilerin de sahip olduğu ve piyasada işbirlikçi sonuç doğurmaya elverişli olmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 31'e İlişkin Savunma

- İlgili yazışmada yer alan "ortak işbirliği" ifadesinin rakipler arasında mutlak suretle yapılan kartel anlaşmasına işaret etmediği, bu yazışmadaki

(...TİCARİ SIR...)

ifade edilmiştir.

Tespit 32'ye İlişkin Savunma

- Yazışmanın, TUMOSAN'ın, IPSO (John Deere), AGCO, ARGO (Landini), HATTAT ve KUBOTA pazarlama müdürleri ile bir araya gelerek, fuarlar konusundaki rahatsızlıklar ve fuarları organize eden teşebbüslerin fiyatlama politikaları konusunda tek ağızdan hareket edilip edilmeyeceğinin değerlendirilmesine ilişkin olduğu,
- Soruşturma Bildirimi'nde, ilgili yazışmada yer alan ifadelerden; fuar nezdindeki rahatsızlıklar ve fuarları organize eden teşebbüsün fiyatlama politikasına karşı ne tür ortak bir tavır alınabileceğine ilişkin olduğunun anlaşıldığının, görüşmenin yapıp yapılmadığının ise anlaşılmadığının ifade edildiği,

- Görüşmenin yapıldığı kabul edilse bile ne belge içeriği ne de maddi içerik açısından bir kartel olarak değerlendirilemeyeceği ya da rekabete duyarlı bir bilgi paylaşımı şeklinde yorumlanamayacağı,
- Fuarlar hakkındaki sorunlar hakkında rakip teşebbüsler ile görüşülmesinin tek başına hukuka aykırılık teşkil etmeyeceği ve kartel anlaşması olarak değerlendirilemeyeceği,
- Fuarların traktör dışında tarımsal ekipman, iş makinası ve endüstriyel motor satışlarının da yapıldığı çok geniş pazarlar olduğu, fuarlar nezdinde fiyatlamayı yapan düzenleyici kuruluşlar tarafından belirlenen fuar koşullarının fuar katılımcıları ve müşteriler nezdinde önemli bir mağduriyete zemin hazırladığı,
- Hiçbiri kabul anlamına gelmemekle birlikte iddia edilen işbirliğinin niteliğinin ancak "ortak alım anlaşması" şeklinde nitelendirilebileceği,
- Fuarlar nezdinde alım piyasasında, ürün çeşitliliği de dikkate alındığında TÜMOSAN ile toplantıya katılan diğer teşebbüslerin pazar payının oldukça düşük olduğu,
- Ülkemizde 2010 öncesine kadar yaklaşık yedi-sekiz ilde fuarın düzenlendiği ancak günümüzde neredeyse her ilde toplamda yaklaşık 170 fuarın düzenlendiği, her bayinin her fuara katılmadığı ve verimin azaldığı,
- Ülkemizdeki fuarların genellikle TÜYAP tarafından düzenlendiği, fuarlardaki fiyatlama ve yer belirlemenin TÜYAP nezdinde yapıldığı, her fuara her şirketin katılmadığı şirketlerin kendi tercihlerine ve fuarların düzenleyicilerinin tercih/davetiyelerine göre fuara katıldıkları, fuarlardaki artışlar nedeniyle pazarın daraldığı, bu durumun müşteri menfaatine zarar verdiği bu kapsamda fuarların azaltılması adına görüşüldüğü ve sadece Konya fuarının kalmasının talep edildiği,
- Bu açıklamalar ışığında, yazışmanın fuarlar nezdinde yapılan satış fiyatlarının rakip teşebbüsler tarafından müştereken tespiti şeklinde bir anlamı ve amacı bulunmadığı, hatta fuarların azaltılmasının ve tek bir fuar bırakılmasının da değerlendirilmesinin önerildiği

ifade edilmiştir.

Tespit 33 ve 34'e İlişkin Savunma

- Her iki toplantının da hukuken ve fiilen bağlayıcı bir anlaşma yapılmasıyla sonuçlanmayan (.....) ilişkin olduğu, rekabeti kısıtlayıcı işbirliği anlaşması olmadığı,
- Rekabet hukuku ihlallerinin özünde kabahat olduğu, Kurumun ihlali her türlü şüpheden uzak, açık ve kesin delillerle ispat etmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

(136) TÜMOSAN tarafından ayrıca kabul anlamına gelmemekle birlikte fuarlar özelindeki fiyatların rakip teşebbüslerce birlikte belirlendiği iddiasının yüksek seviyede seyreden fuar alan fiyatları karşısında yalnızca pazarlık gücü oluşturabilmek amacıyla yapılan bir organizasyon mahiyetinde olabileceği, fuarlara bayilerin katıldığı durumda risklere bayilerin katıldığı ve bayiler tarafından yapılan satışlarda TÜMOSAN'ın satış fiyatlarına müdahale etmediği yönünde savunma yapılmıştır.

I.4.3.10. TÜRK TRAKTÖR

Tespit 5'e İlişkin Savunma

- Söz konusu fiyat listesinin bayilere aylar öncesinde duyurulduğu, yazışma tarihi itibarıyla yürürlükte olmadığı ve güncelliğini kaybettiği, bu kapsamda paylaşılan bilgilerin rekabete duyarlı bilgiler olarak nitelendirilemeyeceği,
- 2021 Mayıs ayında teslimatı gerçekleştirilecek ithal traktörlerin, 2020 Aralık ayında duyurulduğu, Ocak ayının ilk haftası ile sınırlı şekilde, 5-6 ay öncesinde ön satışa açıldığı, bu bağlamda Case IH ve New Holland marka ithal traktör siparişleri için Mayıs ayındaki teslimatlar bakımından (01.05.2021- 31.05.2021) geçerli olacak bayi alış fiyat listelerinin, 31.12.2020 tarihinde e-postalar yoluyla bayilere gönderildiği ve Ocak ayının ilk günlerinde sipariş toplama sürecinin gerçekleştirildiği, ilgili fiyat listeleri ve teslim tarihi üzerinden satışların sonlandırıldığı, ön siparişlerin alındığı Ocak ayı ile yazışmanın gerçekleştirildiği Mayıs ayı arasında farklı bayi alış fiyat listelerinin yayınlandığı,
- Söz konusu fiyat listesinin, 31.12.2020 tarihinde bayi ağına duyurulması ile piyasada ulaşılabilir bilgi haline geldiği, geçerliliğini kaybetmiş, geçmişe yönelik ve piyasadan ulaşılabilir bilgilerden oluştuğu, dolayısıyla verilerin de stratejik niteliğini kaybettiği,
- Geçerliliğini yitirmiş geçmiş tarihli fiyat listelerinin, pazarın istikrarsız, ürün farklılaştırması yoğun olan ve karmaşık bir görünüm arz ettiği traktör pazarında stratejik bilgi olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı,
- TÜRK TRAKTÖR'ün fiyatlandırma stratejileri kapsamında, ithal ürünlere ilişkin tavsiye fiyat listesinin bulunmadığı, bu bağlamda TÜRK TRAKTÖR'ün fiyat listeleri elde edilse dahi bayilere özel olarak uygulanmakta olan prim ve teşvik sistemlerinin varlığı sebebiyle nihai fiyatlara ilişkin herhangi bir çıkarım yapılmasının güç olduğu,
- Dağıtım ağında yer alan her bir bayinin bayi net alış fiyatlarının farklılaşabildiği, dolayısıyla yalnızca bayi brüt alış fiyatı bilgisinden TÜRK TRAKTÖR'ün uyguladığı fiyatlar hakkında çıkarım yapmanın mümkün olmadığı,
- İthal traktörlerin Türkiye'de üretilmeyen ve çiftçilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere ithalatı gerçekleştirilen niş ürünler olduğu, ithal traktörler ile yerli traktörler arasında hem özellik hem de ürün fiyatı anlamında ciddi farklar bulunduğu, benzer beygir güçlerinde olsalar dahi müşteri gözünde gerçek anlamda birbirine ikame teşkil etmediği,
- BAŞAK'ın ürün gamı içerisinde ithal traktörler bulunmadığı, tüm modellerinin yerli üretim olduğu, tespiti konu ürünler bakımından TÜRK TRAKTÖR ile BAŞAK arasında bir örtüşme bulunmadığı, dolayısıyla TÜRK TRAKTÖR ile BAŞAK'ın rakip olarak değerlendirilemeyeceği ve bahse konu paylaşımın koordinasyon doğurucu etkiye sahip stratejik bir bilgi olarak nitelendirilemeyeceği,
- Beygir gücü açısından bakıldığında da tespiti konu ithal traktörlerin genellikle 120 beygir gücü üzerinde olduğu, TÜİK raporları incelendiğinde de 120 beygir gücü ve üzeri segmentte BAŞAK'ın hiçbir traktörünün yer almadığı,
- TÜRK TRAKTÖR ile BAŞAK'ın benzer beygir gücüne sahip modelleri bulursa dahi ürünlerinin birbirine ikame kabul edilemeyeceği, zira beygir gücünün, bir

traktörün çekiş performansını ve iş yapabilme kapasitesini belirlemediği, traktörün dingiller arası mesafesi ve teknik açıdan müsaade edilen toplam ağırlığı çekiş performansını, iş yapabilme kapasitesini ve taşıyabileceği yük miktarını etkilediği,

- BAŞAK markasının çoğu ürününün teknik ve donanım özelliklerinin en düşük seviye olan “düşük donanım” kategorisinde olduğu, TÜRK TRAKTÖR’ün dağıtımının gerçekleştirdiği Case IH ve New Holland markaları ithal traktörlerin ise marka değerleri, donanım seviyeleri, çekiş performansı, konfor seviyesi ve kalite algısı yönünden “yüksek donanım” kategorisinde olduğu, bu bağlamda Case IH veya New Holland markalı ithal traktörler ile BAŞAK markalı traktörler arasında ikamelik ilişkisi bulunmayacağı,
- BAŞAK’ın ilerleyen dönemlerde de ithal ürünlere ilişkin faaliyet gösterme olasılığının oldukça düşük olduğu, benzer özelliklere sahip ürünler üretmeye başlasa dahi tüketici gözünde ikame değeri kazanmasının oldukça uzun süreceği, traktör müşterilerinin marka bağımlılığı ve ürün algısının oldukça yerleşik olduğu,
- BAŞAK’ın söz konusu dönemde yayınlanan fiyat listeleri incelendiğinde, teşebbüsün yazışma tarihinden önce ve sonra yayınlanan fiyat listelerinde bir değişiklik olmadığı

ifade edilmiştir.

Tespit 14’e İlişkin Savunma

- Belgenin, HATTAT çalışanları arasında gerçekleşen bir iç yazışma olduğu ve TÜRK TRAKTÖR ile HATTAT arasında herhangi bir iletişimi barındırmadığı, gerçekleşen fiyat değişiklikleri ile de tutarlı olmadığı,
- Yazışmada yer alan TR5 modellere ilişkin ifadenin, Konya Fuarı’nda tanıtımı yapılan New Holland markalı traktörlere ilişkin olduğu, bu modellere ilişkin kampanya bilgilerinin 18 Mart 2019 tarihinde bayilere duyurulduğu, bu çerçevede TR5 model traktörlerin listeye ekleneceği bilgisinin de stratejik niteliği haiz olmayan kamuya açık bir bilgi olduğu,
- TÜRK TRAKTÖR yetkilileri tarafından yukarı yönlü fiyat değişiminin yapılacağı dönemlerde, bayilerin bu tür değişimlerinden olumsuz etkilenmemesi adına, yapılması öngörülen değişikliklere ilişkin bayilerin bilgilendirildiği dolayısıyla bu tür bilgilerin bayi açısından veya müşterilerden elde edilmesinin mümkün olduğu,
- Söz konusu bilgilerin piyasadan elde edilmiş olabileceği zira TÜRK TRAKTÖR’ün yazışma tarihinde gerçekleştirdiği fiyatlama uygulamaları ile uyuşmadığı, dolayısıyla bahse konu belgenin TÜRK TRAKTÖR hakkında bir ihlale işaret edemeyeceği

ifade edilmektedir.

Tespit 25 ve 28’e İlişkin Savunma

- Belgenin SDF’nin iç yazışmasını içerdiği, fiyat listelerinin TÜRK TRAKTÖR tarafından bayi ağına duyurulan kesinleşmiş cari fiyatlar olduğu, bu itibarla söz konusu bilgilerin bayi ağına duyurulması ile kesinleştiği ve geleceğe yönelik bilgi niteliği taşımadığı,
- 2018 Ağustos-Eylül döneminde Türk Lirasında yaşanan değer kaybından kaynaklı fiyat değişikliklerinin tüketiciye olumsuz yansımaması adına bayi ağına

fiyat listelerinin erken bildirildiği, aynı dönemde döviz kurlarında meydana gelen ani artışların tüketici taleplerine yansıdığı ve traktör satışlarında düşüşler yaşandığı, anılan sebeplerle yeni fiyat listesi duyurusunun bayiler ile paylaşılmasının bazı hallerde zorunluluk olarak ortaya çıktığı,

- 2018 yılında TÜRK TRAKTÖR nezdinde oldukça yüksek stok yükünün bulunduğu, ilgili döneme ilişkin satış hedefinin tutturulabilmesi için fiyat artışlarının belirli hallerde bayiler ile önceden paylaşılmasının gerçekleşebildiği,
- TÜRK TRAKTÖR tarafından hâlihazırda yayınlanmış olan fiyat listelerinin ERKUNT ve SDF tarafından müşteriler aracılığıyla elde edilmesinin kuvvetli bir ihtimal olduğu, zira bayi yetkilileri tarafından alım talebinin satışa derhâl dönüştürülebilmesi için bir sonraki aya dair fiyat artış bilgilerinin müşteriler ile paylaşılabilirdiği, müşteriler ile paylaşılan bu bilgilerin de hızla farklı müşteriler arasında yayılarak ya da sosyal medyada paylaşarak kamuya açık hale geldiği,
- Perakende seviyede faaliyet gösteren bayilerin arasında akrabalık ilişkilerine rastlandığı, rakip firmalar arasında personel transferlerinin gerçekleştiği ve bu hususların pazardaki şeffaflık seviyesini artırdığı,
- Tespit 25 ve 28 kapsamında yer verilen belgelerin ERKUNT ve SDF tarafından bayilerden temin edilmesinin mümkün olduğu, bu ihtimalde de TÜRK TRAKTÖR'ün fiyat listelerine üçüncü kişiler tarafından erişim sağlanmasının TÜRK TRAKTÖR'ün iradesi dışında gerçekleştiği

ifade edilmektedir.

Tespit 27'ye İlişkin Savunma

- SDF ile ERKUNT arasında geçen yazışmada TÜRK TRAKTÖR'ün stok adedi ve üretim planının konuşulduğu ancak TÜRK TRAKTÖR ile ilgili bilgilerin tümüyle hatalı olduğu, zira araç stoklarının hiçbir zaman (.....) adede ulaşmadığı,
- Yazışmanın TÜRK TRAKTÖR dışındaki kişiler arasında gerçekleştiği, TÜRK TRAKTÖR ile teşebbüsler arasında bir iletişimi işaret etmediği, dolayısıyla ancak ikincil delil olarak nitelendirilebileceği, bu çerçevede ilgili belgenin TÜRK TRAKTÖR aleyhine bir ihlale dayanak teşkil edemeyeceği

ifade edilmiştir.

Tespit 37'ye İlişkin Savunma

- Belgenin şirket içi bir yazışma olduğu,
- Söz konusu dönemin Covid-19 dönemi olduğu ve pandemi nedeniyle üretimini durduran ve tekrar başlatan firmaların kamuya açık platformlarda paylaşıldığı,
- Söz konusu dönemde üretime başlanmasına ve durdurulmasına ilişkin bilgilerin teşebbüslerin stratejik ve rekabetçi parametrelerini etkilemeyeceği,
- Söz konusu taleplerin yalnızca genel piyasa bilgisi öğrenilmesinden ibaret olduğu dolayısıyla rekabete duyarlı bilgi niteliği taşımadığı,
- Bayi stoklarının az olduğuna ilişkin bilginin TÜRK TRAKTÖR bayilerinin fiziki gözlemleri sonucunda edinebilecek bir bilgi olduğu, rakip teşebbüslerle iletişime geçilmek suretiyle elde edilmediği,

- “(.....) perakendeyi geçemeyecekler gibi gene ay sonu belli olur” ifadesinin TÜRK TRAKTÖR çalışanının tahmini olduğu, TÜRK raporlarından elde edilen satış adetleri, fuarlarda gerçekleştirilen satışlar, kamuya açık kaynaklarda yayınlanan satış duyuruları gibi veriler dikkate alınarak rakiplerin satış adetlerinin tahmin edilebildiği,
- Anılan sebeplerle TÜRK TRAKTÖR’ün soruşturma konusu eylemlerinin 4054 sayılı Kanun’u ihlal etmediğinin tespit edilmesinin ve herhangi bir cezai müeyyide öngörülmezsizin soruşturmaya son verilmesinin talep edildiği

ifade edilmiştir.

(137) TÜRK TRAKTÖR tarafından ayrıca

- Soruşturma Raporu’nda yapılan değerlendirmelere katılmakla birlikte Tespit 3’te yer alan fiyat artış oranının maddi gerçeği yansıtmadığı, Tespit 7’de yer alan ifadelerin bilgilere bayi ve tedarikçi kanalıyla ulaşılmaya çalışıldığını ve kesinlik içermeyen duyuma dayalı bilgiler olduğunu gösterdiği, Tespit 8’deki bilgiler ile gerçek satış adetleri arasında büyük fark olduğu, bu verilerin, üçüncü taraflardan elde edilen tahmine dayalı veriler olduğu, tahmine dayalı analizlerin ise rekabeti kısıtlayıcı bir davranış olarak değerlendirilemeyeceği, Tespit 10’daki belgenin içeriğinin kişisel tahminlere dayalı, gerçeklikten uzak yazışmalardan ibaret olduğu ve rekabet hukuku açısından bir endişe taşımadığı, Tespit 19’da yer alan fiyat artış oranının gerçeği yansıtmadığı, söz konusu bilginin bayi gibi üçüncü bir taraf aracılığıyla edinilmiş olabileceği, geçmişe dönük satış adedi verilerinin pazardaki stratejik belirsizliği ortadan kaldırmasının mümkün olmadığı ve rekabeti kısıtlayıcı bir davranışa işaret etmediği,
- Tespit 9’da yer alan bilgilerin bayiler gibi üçüncü kişiler aracılığıyla elde edilebileceği, bilginin kaynağının TÜRK TRAKTÖR olmadığına belgede yer alan fiyat artış bilgisinin gerçeği yansıtmaması sebebiyle anlaşılabileceği zira ilgili dönemde TÜRK TRAKTÖR tarafından fiyat artışının gerçekleştirilmediği ve bu hususun 04.02.2020 tarih ve 2020-04 sayılı Pazarlama Bülteni’nden teyit edilebileceği³⁹; Tespit 17’de TÜRK TRAKTÖR’ün hedef ve prim uygulamalarına ilişkin dağıtım ağı ile paylaşılan bilgilerin bayi kanalından temin edilebilecek nitelikte olduğu; Tespit 30’daki yazışmada yer alan bilginin aksine TÜRK TRAKTÖR tarafından 2020 yılının Ocak ayında %(.....) fiyat artışı gerçekleştirdiği, belgede yer alan bilgilerin duyuma dayalı olduğu ve gerçeği yansıtmadığı

ifade edilmiştir.

J. DEĞERLENDİRME

J.1. HATTAT Tarafından Bayilerin Yeniden Satış Fiyatının Belirlendiği Şüphesine Yönelik Değerlendirme

- (138) 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde “*mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*” yasaklanmış olup yeniden satış fiyatının belirlenmesi (YSFB) uygulaması da söz konusu hükümde yasaklanan eylemler arasında yer almaktadır.

³⁹ Söz konusu bülten ikinci yazılı savunmanın ekinde sunulmuştur.

- (139) YSFB, en geniş şekilde, üst pazarda bulunan üreticinin alt pazarda bulunan yeniden satıcıya ürünün satışıyla ilgili fiyat zorlaması olarak tanımlanmaktadır. Yeniden satış fiyatının tespitine yönelik uygulamaların farklılaştığı görülmektedir. Üst pazardaki teşebbüs asgari bir fiyat belirleyerek ürünün belirli bir fiyattan aşağı satılmamasını, azami bir fiyat belirleyerek ürünün belirli bir fiyattan yukarı satılmamasını isteyebilmekte ya da sabit bir fiyattan satılmasını isteyerek alt pazardaki teşebbüsün satış fiyatına müdahale edebilmektedir.
- (140) Yeniden satış fiyatının, üretim ve dağıtım kartellerini kolaylaştırmak, perakende seviyede fiyat artışlarına neden olmak, piyasaya girişleri engellemek, tüketicilere zarar vermek gibi rekabeti kısıtlayıcı etkileri olduğu ifade edilmektedir. Yeniden satış fiyatının sağlayıcı tarafından belirlenmesinin pazarın şeffaflığını artırdığı ve üreticiler arasında kartel oluşumunu kolaylaştırdığı belirtilmektedir⁴⁰. Ayrıca yeniden satış fiyatının tespiti üreticiye perakendecinin kâr marjını kontrol imkânı vermektedir. Bu durum ise önemli pazar gücüne sahip üreticilerin olduğu pazarlar bakımından bir giriş engeli oluşturabilecektir.
- (141) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2002/2 sayılı Tebliği) "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesinin anlaşmayı 2002/2 sayılı Tebliği ile sağlanan grup muafiyetinin kapsamı dışına çıkaracağı belirtilmiştir. Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz (Dikey Kılavuz)'un 17. paragrafında da belirtildiği üzere, alıcının sabit veya asgari satış fiyatının belirlenmesi yasak olmakla birlikte, sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla sağlayıcının, alıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya alıcıya satış fiyatını tavsiye etmesi mümkündür. Alıcıya bildirilen azami veya tavsiye nitelikteki satış fiyatlarının asgari veya sabit fiyata dönüşmemesi için, söz konusu fiyatların azami veya tavsiye niteliğinde olduğunun yayınlanan fiyat listelerinde ya da ürünün üzerinde açıkça belirtilmesi gerekmektedir.
- (142) Öte yandan, Dikey Kılavuz'un 18. paragrafında ise YSFB uygulamasının doğrudan yapılabileceği gibi, dolaylı olarak da gerçekleştirilebileceği ifade edilmektedir. Sağlayıcı teşebbüsler akdetmiş oldukları dikey anlaşmalara açık hüküm koymak suretiyle alıcının satış fiyatını doğrudan belirleyebileceği gibi, aynı ihlali değişik uygulamalar vasıtasıyla dolaylı yollarla da gerçekleştirebilir. Alıcının kâr marjının belirlenmesi, tavsiye fiyat niteliğinde ilan edilmiş bir fiyat seviyesinden alıcının uygulayabileceği indirim oranının en üst seviyesinin belirlenmesi, alıcıya tavsiye edilen fiyatlara uyduğu oranda kendisine ilave indirimler uygulanması ya da bu fiyatlara uymaması durumunda teslimatların geciktirilmesi, askıya alınması veya anlaşmanın sona erdirilmesi şeklinde alıcının tehdit edilmesi ya da fiilen bu tür cezai yaptırımların uygulanması durumları YSFB'nin dolaylı olarak uygulanmasına örnek olarak sayılmıştır. YSFB'nin dolaylı yoldan belirlenmesi uygulamaları da 2002/2 sayılı Tebliği'nin 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır.
- (143) Dikey Kılavuz'un 19. paragrafında da ifade edildiği üzere, YSFB uygulamasına yönelik doğrudan veya dolaylı yöntemler, alıcıların uyguladığı fiyatların sağlayıcı tarafından izlenebildiği ve kontrol edebildiği durumlarda daha etkili olacaktır. Örneğin, standart fiyat listelerinden farklı fiyatlardan satış yapan alıcıları rapor etme konusunda tüm

⁴⁰ OECD Roundtable 2008, <http://www.oecd.org/daf/competition/43835526.pdf>, s. 10-11, (Erişim Tarihi: 27.12.2023).

alıcılara getirilecek bir yükümlülük sağlayıcının pazarda uygulanan fiyatları kontrol etmesini önemli ölçüde kolaylaştıracaktır.

- (144) Bunların yanı sıra, Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'un 8. paragrafında, *"Bazı anlaşmaların amacının rekabeti sınırlamak olduğu ilk bakışta görülebilecek kadar açıktır"* ifadelerine yer verilmiş olup bu anlaşmalara verilen örnekler arasında YSFB ve yeniden satış fiyatına minimum sınır getirilmesi hâlleri de sayılmıştır. Buna ek olarak, Kurulun son dönemdeki kararlarında yeniden satış fiyatının belirlenmesine ilişkin yaklaşımı; ürünlerin piyasadaki fiyatının takip edilmesinin ve alıcılara yeniden satış fiyatı iletilmesinin, alıcıların bağımsız ticari kararları neticesinde belirlemeleri gereken perakende satış fiyatına doğrudan müdahale niteliği taşıdığı ve yeniden satış fiyatının serbest rekabet koşulları çerçevesinde belirlenmesini engellediği yönündedir. Bu çerçevede Kurul tarafından, rekabetin en önemli unsurlarından biri olan fiyata müdahale edilmesinin çoğunlukla amaç bakımından bir rekabet kısıtı teşkil edeceği, dolayısıyla bu tür uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet almasının da mümkün olamayacağı belirtilmektedir. Kurulun yakın tarihli *Sony Eurasia*⁴¹, *Turkcell*⁴², *Bellona*⁴³, *Groupe SEB*⁴⁴, *Baymak*⁴⁵, *Akaryakıt*⁴⁶, *Duru Bulgur*⁴⁷ gibi kararlarında görüleceği üzere, yeniden satış fiyatının tespitinin amaç bakımından rekabet ihlali teşkil ettiği değerlendirilmekte ve etkilerinden bağımsız olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak nitelendirilmektedir. İlâveten Kurul, yeniden satış fiyatının belirlenmesini yakın tarihli 2021/2 sayılı Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Öneri Kararlarında ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ ve 2021/3 sayılı Rekabeti Kayda Değer Ölçüde Kısıtlamayan Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Teşebbüs Birliği Karar ve Eylemlerine İlişkin Tebliğ'de açık ve ağır ihlal kategorisinde ele alınmaktadır.
- (145) Yukarıdaki açıklamalar ışığında, HATTAT'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen Tespit 15'te yer alan Bayilik Sözleşmesi'nin değerlendirilmesi gerekmektedir. HATTAT ile (.....) arasında imzalanan, Kasım 2022 tarihli Bayilik Sözleşmesi'nin 8.1. maddesinde, (.....) hükmü; 17.3. maddesinde, (.....) hükmü yer almaktadır. İlgili hükümlerden, bayilerin HATTAT tarafından belirlenen satış fiyatlarına uymayı peşinen kabul ve taahhüt ettikleri, ayrıca bu fiyatların altında veya üstünde satış gerçekleştirmeleri halinde HATTAT'ın uğrayacağı her türlü zararı tazmin etmeyi taahhüt ettikleri görülmektedir. Böylece, HATTAT tarafından yetkili dağıtıcıların uygulayacağı sabit fiyatlar belirlenmekte ve bu fiyatlara uymayan dağıtıcıların yaptırıma tabi tutulması mümkün hale getirilmektedir. Dolayısıyla ilgili sözleşme hükümlerinin yeniden satış fiyatının tespiti niteliğinde olduğu değerlendirilmektedir.
- (146) Her ne kadar YSFB amaç bakımından ihlal olduğundan ihlal tespiti için ayrıca etki analizi yapılmasına gerek bulunmasa da, HATTAT'ın bayileri tarafından gerçekleştirilen satışlara dair fatura örnekleri incelendiğinde, Bayilik Sözleşmelerinde YSFB hükmü yer almasına karşın bayilerce uygulanan fiyatlar ile tavsiye edilen

⁴¹ 22.11.2018 tarih ve 18-44/703-345 sayılı Kurul kararı.

⁴² 10.01.2019 tarih ve 19-03/23-10 sayılı ile 12.11.2019 tarih ve 19-39/610-263 sayılı Kurul kararları.

⁴³ 02.11.2011 tarih ve 11-55/1434-509 sayılı Kurul kararı.

⁴⁴ 04.03.2021 tarih ve 21-11/154-63 sayılı Kurul kararı.

⁴⁵ 26.03.2020 tarih ve 20-16/232-113 sayılı Kurul kararı.

⁴⁶ 12.03.2020 tarih ve 20-14/192-98 sayılı Kurul kararı.

⁴⁷ 17.12.2020 tarih ve 20-54/754-M sayılı Kurul kararı.

fiyatların büyük ölçüde farklılaştığı, uygulanan fiyatların tavsiye fiyatların üstünde veya altında seyredebildiği görülmektedir⁴⁸.

- (147) Rekabetin en önemli unsurlarından fiyatın, YSFB yoluyla belirlenmesinin amaç bakımından bir rekabet kısıtı teşkil ettiği kabul edilmekte ve 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet alması mümkün görünmemektedir. Zira söz konusu uygulamanın, bazı istisnai haller dışında, 5. maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan *"malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması"* ve *"tüketicilerin bundan yarar sağlanması"* koşullarını karşılaması beklenmemektedir⁴⁹. YSFB'nin HATTAT ürünlerinin dağıtımında ve perakendecilerin sunduğu ürün ve hizmetlerde gelişme ve iyileşme oluşturmayaacağı belirtilmelidir. YSFB neticesinde HATTAT markalı bir ürünü almak isteyen tüketiciler marka içi rekabetin sınırlandırılması nedeniyle daha yüksek fiyatlarla karşılaşabilecektir. Fiyat rekabetinin piyasalarda etkinliği ve dolayısıyla iktisadi refahın artırılmasını sağlayan temel unsur olduğu göz önüne alındığında, marka içi fiyat rekabetin ortadan kalkması tüketici refahını önemli ölçüde olumsuz etkileyebilecektir. Bu nedenlerle HATTAT'ın perakende seviyesinde faaliyet gösteren teşebbüslerin yeniden satış fiyatlarını belirlemesi 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendindeki koşulları sağlamamakta, dolayısıyla bu uygulamaya bireysel muafiyet tanınması mümkün görünmemektedir⁵⁰. Bu kapsamda HATTAT'ın nihai satış noktalarında yeniden satış fiyatını belirleyerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

J.2. KUBOTA ve TÜMOSAN Arasındaki Rekabeti Sınırlayıcı İşbirliği Şüphesine Yönelik Değerlendirme

(148)

(.....TİCARİ SIR.....)

(149)

(.....TİCARİ SIR.....)

(150)

(.....TİCARİ SIR.....)

⁴⁸ HATTAT tarafından Kurum kayıtlarına intikal ettirilen farklı yıllara ait ve farklı traktör modellerinin satışına ilişkin toplamda 31 adet fatura incelenmiş olup bunlardan 26 tanesinin tavsiye satış fiyatı adı altında gönderilen fiyatlardan farklı meblağlar içerdiği tespit edilmiştir.

⁴⁹ 17.12.2020 tarih ve 20-54/754-M sayılı, 04.03.2021 tarih ve 21-11/154-63 sayılı Kurul kararları.

⁵⁰ 15.12.2022 tarih ve 22-55/863-357 sayılı Kurul kararı.

(151)

(.....TİCARİ SIR.....)

(152)

(.....TİCARİ SIR.....)

(153)

(.....TİCARİ SIR.....)

(154)

(.....TİCARİ SIR.....)

J.3. Rakip Teşebbüsler Arasında Fiyat Tespiti Şüphesine Yönelik Değerlendirme

- (155) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, aynı maddenin birinci fıkrası kapsamında yasaklanan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarına *“mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi”* örnek olarak verilmektedir. Bu çerçevede, mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının tespit edilmesi, ya da fiyatı oluşturan unsurlar üzerinde anlaşılması kartel olarak değerlendirilmektedir.
- (156) Karteller, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen tüketici veya üretici faydasını azaltarak, kaynakların etkinsiz kullanımına ve serbest piyasa ekonomisinin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere orantısız şekilde dağılımına yol açabilmektedir. Diğer bir deyişle, bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler rekabetçi dengeyi bozarak pazarın karşı tarafındaki oyuncuların zararına olacak şekilde refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olabilmektedirler. Böyle bir anlaşma veya uyumlu eylem *“malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması”* sonucunu doğuramayacaktır.
- (157) Karteller, bir ürünün satışına ilişkin olabileceği gibi hammadde olarak kullanılan veya yeniden satılmak üzere yapılan alımlar için de söz konusu olabilmektedir. Alıcılar tarafından kartel kabul edilecek davranışlara satın alma fiyatının tespiti, tedarikçi

paylaşımı, girdilerin ya da ürünlerin satın alma miktarının belirlenmesi ve rekabete duyarlı bilgi paylaşımı örnek olarak verilebilmektedir. Çıktı pazarındaki karteller gibi girdi pazarında oluşan alım kartelleri de rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğurabilmekte ve her iki kartel türü de rekabet hukuku bakımından ihlal olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada, alım kartelleri ile ilgili Kurul içtihadına değinilmesinde fayda görülmektedir.

- (158) Kurulun, kiraz alımı ve ihracatı yapan teşebbüslerin, kirazların alım fiyatı ve diğer koşullarını belirlemek üzere anlaştıklarını tespit ettiği *Kiraz* kararında⁵¹, ilgili teşebbüslerin fiyatlar konusunda yazılı olarak anlaştıkları ve kartelin düzgün işlemesi için koordinatör atadıkları, söz konusu anlaşmaya taraf teşebbüsler arasında bir alım karteli kurulmasını etkileyen pek çok faktör olduğu, bu faktörlerden bazılarının teşebbüslerin alım karteli kurmasını kolaylaştırdığı ve bu tip bir anlaşmanın açık şekilde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği belirtilmektedir.
- (159) Kurulun *Yaprak Tütün* kararında⁵², Ege bölgesinde on dört teşebbüsün bir araya gelerek tütün üreticileri ile yaptıkları sözleşmelerle alım şartlarını ve fiyatlarını birlikte tespit edip uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası incelenmiştir. Bir ihlal tespiti içermeyen kararda, alım yapan teşebbüslerin üreticiye veya üretici firmalara karşı bir araya gelmek ve alım gücü yaratmak suretiyle fiyatı baskı altına almaya çalışıp çalışmadıkları incelenmiş, teşebbüslerin alım güçlerini kötüye kullanmadıkları ancak Kanun'un 4. maddesinin amaç bakımından da ihlal edilebileceği vurgulanarak olay özelinde yapılan anlaşmaların rekabeti ihlal etme amacı taşımadığı belirtilmiştir.
- (160) Kurulun *Kuru İncir* kararında⁵³ ise, kuru incir alıcısı teşebbüsler arasında kuru incir alım fiyatlarının azami seviyesinin ortak biçimde belirlenmesine yönelik anlaşma yapıldığı iddiası ele alınmış; anlaşmanın amacının incir alım fiyatlarını baskılamak olduğu, ilgili teşebbüslerin pazarın en az %50'sini kontrol ediyor olmasının ilgili pazardaki fiyat seviyesini etkileme gücünün yüksek olduğu ve pazardaki rekabetin büyük ölçüde kısıtlanma riskinin olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak kuru incir alım fiyatlarının azami seviyesini ortak şekilde belirleme davranışının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine karar verilmiştir.
- (161) Bu açıklamalar çerçevesinde, yerinde incelemede elde edilen ve rakip teşebbüsler arasında fiyat tespiti şüphesi oluşturan belgeye ilişkin değerlendirmeye aşağıda yer verilmektedir.
- (162) Tespit 32'de yer verilen ve TÜMOSAN yetkilileri arasında gerçekleşen yazışmada bulunan; "...yarın Kadıköy'de John Deere, Massey Ferguson, Landini, Hattat, Kubota pazarlama müdürleriyle toplantı ayarladık. Konu fuarlar olacak. Rahatsızlıklarımız ve fiyatları konuşup tek ağızdan hareket edebilir miyiz bunu tartışacağız..." ifadeleri, TÜMOSAN, IPSO, AGCO, ARGO, HATTAT ve KUBOTA arasında rekabeti kısıtlayıcı bir işbirliği yapıldığına dair şüphe uyandırmaktadır. TÜMOSAN (.....) hitaben gönderilen söz konusu yazışmada, rakip teşebbüs yetkilileri ile fuarlar hakkında toplantı yapılacağı, toplantıda fiyatların konuşulacağı ve tek ağızdan hareket edilebilmesinin tartışılacağı belirtilmektedir. Yazışma, ilk bakışta, fuarlarda uygulanacak traktör satış fiyatlarında ortak hareket edilmek suretiyle AGCO, ARGO, HATTAT, IPSO, KUBOTA ve TÜMOSAN tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği şüphesi doğurmaktadır.

⁵¹ 24.07.2007 tarih ve 07-60/713-245 sayılı Kurul kararı.

⁵² 19.9.2002 tarih ve 02-56/699-283 sayılı Kurul kararı.

⁵³ 16.03.2012 tarih ve 12-12/383-112 sayılı Kurul kararı.

- (163) Öncelikle fuarlarla ilgili bilgi sağlamakta fayda görülmektedir. Fuar, stantlar kurularak, ticarete konu mal ve hizmetlerin ve bunlara ilişkin teknolojik gelişme, bilgi ve yeniliklerin tanıtımı ve aktarımının amaçlandığı; katılımcılar ve ziyaretçiler arasında bilgi alışverişi, işbirliği, pazar büyümeye ve geleceğe yönelik ticari ilişkilerin kurularak geliştirilmesini hedefleyen; belli kriterlere uygun olarak düzenlenen; ilgili sektörün ve toplumun menfaatlerini gözeten; düzenleyicisi, adı, türü, yeri, konusu, tarihi ve süresi önceden belirlenen etkinlikleri ifade etmektedir⁵⁴.
- (164) Uzmanlaşma gerektiren fuarcılık sektöründe, fuar alanı işletmecisi, fuar düzenleyicisi ve katılımcı firmalar olmak üzere üç taraf yer almaktadır. Yurt içinde fuar düzenleme yetkisine sahip anonim ve limited şirketler fuar düzenleyicisidir. Fuar düzenleyicileri, fuarın niteliğine uygun bir fuar alanını belirlenmiş takvime uygun şekilde fuar alanı işletmecisinden temin eden ve fuarın amacına uygun katılımcılar ile ziyaretçileri bir araya getirip fuarın gerçekleşmesi için gerekli diğer hizmetleri de ilgili kaynaklardan sağlayarak fuarı düzenleyen işletmelerdir⁵⁵.
- (165) Türkiye çapında ve bölgesel olarak düzenlenen tarım fuarları⁵⁶; ihtisas fuarları⁵⁷ olup, Türkiye’de en çok düzenlenen ve en fazla katılımcıya ev sahipliği yapan fuarlardır⁵⁸. Tarım fuarlarının bir bölümü, düzenlendiği il, ilçe veya çevre illerde yaşayan çiftçileri hedeflerken; dört büyük fuar olan Adana, Bursa, Konya ve İzmir tarım fuarları, katılımcı ve hedef kitlesiyle ulusal, hatta uluslararası çerçevede gerçekleşmektedir. Gerçekleşen bu tarım fuarlarında katılımcılar ürettikleri veya distribütörlüğünü yürüttükleri çeşitli traktör, tarım alet ve ekipmanlarını sergilemekte ve yeni teknolojilerini tanıtmaktadır.
- (166) Tarım ve hayvancılık fuarları, TOBB’un resmi internet sitesinde yıl sonuna doğru yayımlanmakta olan fuar takvimi ile başlamaktadır. Tarım fuarları, bölgenin tarımsal değeri ve satış potansiyeli göz önüne alınarak düzenlenmekte, yapılacak fuarların sayısı ekonomik koşullar ve katılımcı yoğunluğu gibi nedenlere bağlı olarak değişmektedir. Tarım ve hayvancılık fuarları yılın belli dönemlerinde Türkiye genelinde veya bölgesel olarak gerçekleşmekte; bölgesel fuarlar ise daha çok yerel bayilerin katılımı ile gerçekleşmektedir. Genellikle en yaygın ve katılımcı sayısı açısından yoğun olan fuarlar TÜYAP tarafından düzenlenmektedir⁵⁹. Ülkemizde gerçekleştirilen dört

⁵⁴ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye’deki fuarların düzenlenmesi ve denetlenmesi hususunda görevli kurumdur. Bu alan TOBB tarafından yayımlanan Yurt İçinde Fuar Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar (Usul ve Esaslar) ile düzenlenmekte, TOBB’un görevlerinin kapsamı, büyük ölçüde fuar düzenleyiciliği faaliyetlerine ve fuarların işleyişine ilişkin iken, fuar alanı işletmeciliği faaliyetlerinin düzenlenmesine ve denetlenmesine dair hususları kapsamamaktadır.

⁵⁵ Rekabet Kurumu, Fuarcılık Sektör İncelemesi Raporu, 2019, s.4.

⁵⁶ TOBB tarafından yayımlanan “Konu Grup Başlığı Kod Numarası Listesi” 62 grup başlığı ile fuar konularına yer vermekte ve 46 numaralı konuyu “Tarım, seracılık, hayvancılık ve teknolojileri” oluşturmaktadır.

⁵⁷ Usul ve Esaslar’ın 6. maddesi fuar türlerini düzenlemektedir. Buna göre genel fuarlar, belirli bir sektörü veya ürün grubunu esas almadan, çeşitli mal ve hizmetlerin birlikte sergilendiği, ticari tanıtımlarının yapıldığı, içerisinde sosyal ve kültürel etkinliklerin de bulunabildiği, en az 50 katılımcının yer aldığı ve süresi 15 günü geçmeyen etkinlikleri ifade ederken; ihtisas fuarları, belirli bir ürün veya hizmet grubu ya da sektörle doğrudan ilgili ve sektöre yönelik mal ve hizmet üreten katılımcıların teknolojik ve uygulamalı bilgi alışverişinin artırılması ve ticari işbirliğine yönelik bilgi değişimi ortamının yaratılması ile ihtiyaç duyulan ürün siparişlerinin verilmesini amaçlayan, en az 20 katılımcının yer aldığı, süresi 10 günü geçmeyen etkinlikleri ifade etmektedir.

⁵⁸ TOBB Fuarlar Müdürlüğü tarafından yıllık olarak yayımlanan Fuar İstatistikleri’ne göre Tarım, Seracılık, Hayvancılık ve Teknolojileri en çok fuar düzenlenen konu grubudur.

⁵⁹ Fuarcılık Sektör İncelemesi Raporu’na göre; 2015-2017 döneminde fuar sayısı, katılımcı sayısı ve katılımcılara kiralanan stant alanı esas alınarak yapılan hesaplamada %10’luk pazar payını aşan tek teşebbüs TÜYAP’tır. Bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/Dosya/sector-raporlari/fuarcilik-sektor-incele>,

büyük tarım fuarından Adana, Bursa ve Konya tarım fuarları TÜYAP tarafından düzenlenirken; İzmir tarım fuarı ise ORİON tarafından düzenlenmektedir.

(167) Dosya kapsamında soruşturma taraflarından, traktör pazarında faaliyet gösteren diğer teşebbüslerden ve fuar düzenleyicilerinden, fuar faaliyetleri ile ilgili çeşitli bilgi ve belgeler talep edilmiş olup teşebbüslerden gelen cevabi yazıların özetlerine aşağıda yer verilmektedir.

(168) (.....) tarafından,

- Bursa Fuarı ile Konya Fuarı'na katılmaya özen gösterildiği, bayilerin de bu fuarlara katılmaya teşvik edildiği, bölgesel fuarlara ise genellikle bayilerin katılarak ürün teşhir ve tanıtımının yapıldığı, tarım fuarlarının esasen bir satış değil, tanıtım ve pazarlama alanı olduğu, doğrudan ürün satışı yapılmadığı, fuar esnasında müşterilerden satın alma talebi gelirse bayiler ile müşteriler arasında bir ön görüşme ve ön satış sözleşmesi gerçekleştirildiği ancak daha sonra müşterilerin kredi, ikinci el traktör ve diğer şartları değerlendirdiği ve fuar sonrasında taleplerini netleştirerek bayi ile iletişime geçerek ürünü satın aldıkları,
- Bayilerin fuarlara katılım konusunda serbest oldukları ve kendi inisiyatifleri ile katıldıkları, (.....)'nın Bursa Fuarı ile Konya Fuarı'na bayileri ile birlikte katıldığı, son iki yıldır ise Adana Uluslararası Tarım Fuarı ve Agroexpo Uluslararası Tarım ve Hayvancılık Fuarı'na (İzmir Tarım Fuarı) katıldığı,
- Tarım fuarlarına katılabilmek için katlandıkları ana maliyetlerin (.....) olduğu, belirtilen masraf kalemlerine ek olarak (.....) gibi alt masraf kalemlerinin katılanlar diğer maliyet kalemleri olduğu,
- Fuar alanı kirası ile ilgili tekliflerin TÜYAP tarafından yapıldığı ve kendilerince bu kiranın tüm katılımcılar için aynı olduğunun bilindiği, TÜYAP'ın genel fuar sözleşmesi çerçevesinde fuar ödemelerini (.....) olarak talep ettiği, (.....)'nın (.....) ödeme yaptığı ve bu sayede (.....) kazandığı

ifade edilmiştir.

(169) (.....) tarafından,

- Konya ve Bursa gibi ana fuarlara doğrudan iştirak edildiği, bunlar dışındaki fuarlara ise genellikle bayilerin katıldığı, ana fuarlarda dahi talep toplama ve satış süreçlerinin o bölgenin ve o bölgeye yakın bölge bayileri tarafından yürütüldüğü, (.....)'ın fuarlarda talep toplama veya satış faaliyetinin bulunmadığı,
- Fuarlara katılım için katılanlar başlıca maliyetlerin (.....) giderlerinden oluştuğu, en yüklü maliyetlerin (.....) olduğu, stant kurulum hizmeti sağlayan çok sayıda teşebbüsün olduğu, fuar alan ücretinin organizatör tarafından belirlendiği ve organizatöre ödendiği, diğer maliyet kalemlerinin teşebbüsün pazarlığı ve karşılıklı mutabakatla belirlenebildiği

ifade edilmiştir.

(170) (.....) tarafından,

- Bayilerin fuarlara katılım taleplerini kendi bölge müdürlerine ilettikleri, (.....)göre bu taleplerin değerlendirildiği, fuara katılımın (.....) olması durumunda bayiye (.....) destek sağlandığı,
- Tarım fuarlarının, tarım alanında yaşanan son teknolojik gelişmeleri gözlemleyebilmek, fuar ziyaretine farklı bölgelerden gelen müşterilerle görüşebilmek, aktif satış yapabilmek, hem taleplere hem sorulara yerinde müdahale edebilmek bakımından önemli olduğu,
- Fuara katılım için katlanılması gereken maliyetlerin (.....) olduğu

ifade edilmiştir.

(171) (.....) tarafından,

- (.....)'ın TÜYAP tarafından düzenlenen Konya, Bursa ve Adana fuarlarına katıldığı, fuarlarda mevcut ve yeni çıkacak ürünlerin tanıtımının yapıldığı, (.....),
- Fuarlara sadece (.....) amacıyla katılım sağlandığı, yetkili bayilerin yerel fuarlara kendilerinin katıldığı, yerel fuarlarda yetkili bayilerin (.....) yapabildiği,
- Fuar katılımı için katlanılması gereken maliyetler arasında; (.....) olduğu

ifade edilmiştir.

(172) (.....) tarafından,

- (.....)'nın fuarları (.....) önemli bir fırsat olarak değerlendirdiği, fuarlara katılımın bizzat (.....) veya (.....)'nın destekleri ile bayiler tarafından gerçekleştirildiği,
- Fuarlarda satış görüşmelerinin gerçekleştiği, söz konusu satış görüşmelerinde müşteri tarafından talep edilen ürünlerin bayi veya (.....) stoklarında olması durumunda, ilgili ürünün fuar sonrasında teslim etmek üzere satış sözleşmesi yapıldığı,
- (.....)'nın satış faaliyetlerine (.....) ayında başladığı, bu nedenle katılım sağlanan ilk fuarın (.....) yılında gerçekleştiği,
- Fuarlarda katlanılan maliyetlerin başlıca (.....) gibi giderlerden oluştuğu

ifade edilmiştir.

(173) (.....) tarafından,

- (.....)'nın doğrudan son kullanıcılarına satış gerçekleştirmediği, satışların yalnızca bayiler tarafından gerçekleştirildiği, bu durumun fuarlardaki satışlar için de geçerli olduğu,
- Fuara katılan (.....) bayi ve çalışanlarının, (.....)'nın söz konusu fuarla ilgili satış performansını anlaması amacıyla fuarda gerçekleştirilen satışlar hakkında basit bir raporla (.....)'yı bilgilendirdiği,
- Fuar maliyetlerinin her yıl önemli ölçüde arttığı, maliyet kalemlerinin; (.....) giderlerinden oluştuğu,
- (.....)'nın tarım fuarları ile ilgili olarak TÜYAP'a fiyat teklifi sunmadığı, TÜYAP'ın metrekaşe alan fiyatlarını (.....)'nın talebi göz önünde bulundurarak (.....) belirlediği, fuardaki bazı alanların daha pahalı fiyatlandırıldığı bu nedenle

(.....)'nın ikili görüşmeler yoluyla daha iyi bir fiyatlandırma elde etmeye çalıştığı ve TÜYAP karşısında pazarlık gücünün sınırlı olduğu

ifade edilmiştir.

(174) (.....) tarafından,

- Düzenlenen tarım fuarlarının yalnızca traktörlerin tanıtımı ile sınırlı olmayıp aynı zamanda traktör satışlarının yapıldığı platformlar olduğu,
- (.....)'nin doğrudan katıldığı fuarların Konya Tarım Fuarı ve Bursa Tarım Fuarı olduğu, katılmak isteyen bayilerin (.....) tarafından fuara davet edildiği ve her bir bayi için ayrı odalar tasarlandığı, doğrudan (.....)'nin katıldığı veya bayilerin katılım gösterdiği tüm fuarlarda perakende satışın yetkili bayiler tarafından gerçekleştirildiği ve bu kapsamda müşterilerden sipariş alma işleminin de bayiler tarafından yönetildiği,
- Konya Tarım Fuarı ve Bursa Tarım Fuarı dışındaki fuar ve etkinliklere bayilerin kendi kararı ile katıldığı,
- Fuar ve fuar satışlarının traktör sektörü için önem arz ettiği zira müşterilerin fuarlarda farklı markalara ait yeni traktörleri inceleme ve görme fırsatı bulduğu,
- Tarım fuarlarına katılımlarda ana maliyetlerin; (.....) olduğu, ancak (.....) bağlı olarak harcama kalemlerinin değiştiği,
- Fuar katılım sağlamak amacıyla TÜYAP'a alan kiralama bedeline ilişkin herhangi bir teklif yapılmadığı, TÜYAP'ın ilgili tarım fuarlarında tüm katılımcı teşebbüsler için fuar yerlerini ve metrekafe fiyatlarını belirlediği ve katılımcılara duyurduğu, ilan edilen bu fiyatların tüm teşebbüslere koşul veya şart gözetmeksizin uygulandığı, belirlenen metrekafe fiyatları üzerinden tüm teşebbüslerin fuarda kiralayacakları alan büyüklüğüne göre sözleşme yaptıkları ve ödeme gerçekleştirdikleri

ifade edilmiştir.

(175) (.....) tarafından,

- Fuarlarda yapılan talep toplama ve satış süreçlerinde müşteri ile yüz yüze olmanın sağladığı avantaj ile sıcak satış gerçekleştiği, müşterilerin bayiler ile birebir görüşmesinin ardından satışa karar verilir ise satış sözleşmesinin imzalandığı ve sonrasında çoğunlukla bayilerce satışın yapıldığı,
- Fuar katılımlarının şirket katılımı ve bayi katılımı olmak üzere iki şekilde gerçekleştiği, şirket katılımı olan fuarlarda, fuar bedeli şirkete ait iken bayi katılımlı fuarlarda bedele bayinin katıldığı,
- Tarım fuarlarının, düzenlenen anketler ile müşteri memnuniyet ve beklentilerinin analizi, müşteriler ile birebir görüşme ve sıcak satış yapabilme, pazarlama, satış ve satış sonrası hizmetlerde önem arz ettiği, ayrıca ürün geliştirme ve yeni ürün anlamında teknolojik gelişmeleri takip etme, pazar ve müşteri beklentilerini ürün bazlı değerlendirme adına destek olduğu,
- Fuar katılım maliyetlerinin; (.....) olduğu

ifade edilmiştir.

(176) (.....) tarafından,

- (.....)'ün ulusal veya uluslararası nitelikte gerçekleşen büyük fuarlarda temsil ve maliyet anlamında doğrudan katılım gösterdiği, yerel fuarlara katılımın ise fuarın gerçekleştiği bölgeye yakın bayi veya bayilerce yapıldığı,
- (.....)'ün son kullanıcıya satışlarını bayileri kanalıyla gerçekleştirdiği, bu nedenle maliyet ve temsil anlamında doğrudan katılım gösterdiği fuarlarda dahi traktörlerin nihai kullanıcıya satışının bayilerce gerçekleştirildiği,
- Fuar giderlerini oluşturan ana masraf kalemlerinin; (.....) olduğu ve (.....)'ün bayilerin (.....) gibi giderlerine katkıda bulunduğu,
- TÜYAP'ın fuarlar bazında belirleyerek (.....)'e bildirmiş olduğu metrekare birim fiyatları bulunduğu, toplam kira bedelinin (.....) bulunduğu, bu bağlamda firmaya ayrıca bir fiyat teklifi yapılmadığı

ifade edilmiştir.

(177) (.....) tarafından,

- Fuarlarda stok durumuna göre belirlenen fiyatlar üzerinden talep doğrultusunda ürün satışı yapıldığı,
- Tarım fuarlarına katılımın (.....) bir parçası olduğu, fuarların (.....) önemli olduğu,
- Metrekare başına fiyatlandırmanın enflasyon oranında artış gösterse de çeşitli hizmetler adı altında ek ücretler talep edildiğinden söz konusu maliyet kalemlerinin değişkenlik gösterdiği

ifade edilmiştir.

(178) (.....) tarafından,

- (.....)'in tarım fuarlarına doğrudan veya bayileri aracılığı ile dolaylı olarak katılım gösterdiği, fuarlara (.....) katılsa dahi müşterilere doğrudan satış yapmadığı, bayileri aracılığı ile satış yaptığı, tarım fuarlarında müşterilerden talep toplandığı gibi (.....) bayisi olmak isteyen teşebbüslerden de talep toplanabildiği,
- Fuar alanında (.....) satış işleminin tamamlandığı,
- Fuara katılımın marka bilinirliğini arttırdığı, yeni iş bağlantıları kurmak ve rekabet avantajı elde etmek yönünden fayda sağladığı ayrıca sektöre dair güncel gelişmelerin takibi ve henüz bayilerde yer almayan yeni ürünlerin potansiyel müşterilere tanıtılması bakımından önem arz etmekte olduğu,
- Fuar düzenleyici firma tarafından (.....)'a (.....) sunulduğu, buna göre sunulan alanlar arasından seçim yapıldığı, fuarlarda alan için yapılan sözleşme sonrasında alana koyulacak stantlar için dışarıdan bir mimar ile anlaşıldığı ve alana stant temin edildiği,
- Fuara katılım ve fuar süresince katılan maliyetlerin her geçen yıl yükseldiği

ifade edilmiştir.

(179) (.....) tarafından,

- Tarım sektöründe her yıl düzenli olarak TÜYAP tarafından düzenlenen ulusal Konya, Bursa ve İzmir fuarlarına ve ayrıca her yıl düzenli olmasa da pazarın durumuna göre irili ufaklı fuar organizasyonlarına katılım sağlandığı, fuar organizasyonu yapan firmaların fuar takvimini ve metrekare birim fiyatını 1-2 ay

öncesinde bildirdiği, sunulan birim fiyat üzerinden en uygun anlaşmayı yaparak fuara katılım sağlandığı,

- Söz konusu organizasyonlara (.....) amacıyla katılım sağlandığı, yeni bir ürünün müşterilere sunulması halinde fuarlarda tanıtımının yapıldığı,
- 2017 yılından itibaren fuar fiyatlarının piyasa şartlarından orantısız şekilde artış gösterdiği, ulusal fuarlar için taleplerin aşırı olmasından dolayı fuar alanını kaybetmemek ve katılım sürekliliği sağlamak amacıyla fuar firmasının sunmuş olduğu fiyatların kabul edilmek zorunda olduğu, (.....) gibi maliyetlerin serbest piyasa koşullarında belirlendiği

ifade edilmiştir.

(180) (.....) tarafından,

- Tarım fuarlarında tanıtımı yapılan ürünlere ilgi gösteren potansiyel müşterilere stant görevlileri tarafından ürünün tanıtıldığı, iletişim bilgilerinin toplandığı, müşterinin alım yapmayı düşünmesi halinde bölgeden sorumlu bölge satış yetkilisinin/bayisinin birebir satış şartları hakkında görüştüğü,
- Fuarların sektör açısından oldukça önemli olduğu, fuarda gerçekleşen satıştan ziyade takip eden dönemlerdeki satışların önem taşıdığı, fuarda ürün tanıtılması sonrasında özel kampanya şartları ile çiftçilerin bilgilendirildiği, kampanya dâhilinde çiftçilerin finansman ve nakit gereksinimlerini oluşturarak alımlarını gerçekleştirdikleri,
- Tarım fuarına ilişkin alan/stant kiralama maliyetinin fuarı düzenleyen firma ile karşılıklı anlaşarak oluşturulduğu

ifade edilmiştir.

(181) (.....) tarafından,

- Fuarda sergilenecek olan (.....) olup olmadığına göre kiralanan alanının metrekaresinin değişiklik gösterdiği, fuar katılım metrekaresi fiyatlarının fuar firmaları tarafından belirlendiği ve her yıl neredeyse %(.....) artış gösterdiği

ifade edilmiştir.

(182) (.....) tarafından,

- Fuarların bölgesine ve önemine göre fuar alanında kullanılmak üzere organizasyonu sağlayan şirket tarafından metrekaresi birim fiyatları belirlendiği, katılımcı firmaların da uygun gördükleri alanları kiraladığı,
- Fuar alanlarındaki metrekaresi birim fiyatlarının yıllık fiyat artışlarının da piyasa koşulları ve enflasyona göre yapıldığı, çoğu zaman bu fuarlarda alan kiralamak için metrekaresi birim fiyatı ve kira bedeli üzerinde pazarlık yapma imkânı ve olanağı bulunmadığı,
- Tarım fuarlarında herhangi bir satış işleminin yapılmadığı yalnızca firmaların ürünlerinin tanıtımını yaptığı etkinlikler olduğu, fuara katılım sağlayan potansiyel müşteriye fiyat bilgisinin verildiği ve iletişim bilgilerinin alındığı akabinde satış personellerinin müşteriler ile iletişime geçerek satış ofisinde ürünler hakkında detaylı şekilde bilgi verildiği ve karşılıklı anlaşma sonucunda da satışın gerçekleştiği

ifade edilmiştir.

(183) TÜYAP tarafından,

- Tarım ve hayvancılık fuarlarının TÜYAP fuarcılık grubu şirketlerinin asli faaliyetlerinden biri olduğu, tarım fuarlarının her birinin bölgesel önemi olduğu,
- Fuarların hazırlandığı bölgenin tarımsal büyüklüğü ve çeşitliliği ile ülke ekonomisindeki ağırlığının bölge seçiminde önem arz ettiği, fuar tarihlerinin tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu dönemlerden ziyade hasat öncesi veya sonrası döneme denk gelecek şekilde, bölgesel iklim şartları göz önünde bulundurularak belirlendiği,
- Düzenlenecek fuara göre harcamaların büyüklüğünün çeşitlilik gösterdiği, (.....) göz önünde bulundurularak her bir fuar için dönemsel olarak standart bir birim fiyat belirlendiği,
- Fuarlarda belirlenen metrekare birim fiyatı üzerine enflasyon oranında artış yapılarak yeni dönem fiyatının belirlendiği, söz konusu birim fiyatı açık ve kapalı alan ve kiralanın metrekareye göre değişiklik gösterdiği,
- (.....),
- (.....),
- (.....),
- (.....)

ifade edilmiştir.

(184) ORİON tarafından,

- Fuara katılmayı talep eden firmalara öncelikli olarak standart birim metrekare fiyatlarının bildirildiği, alan fiyatlarının metrekare bazında standart olarak belirlendiği ancak (.....) göre metrekare katılım bedellerinin değişkenlik gösterdiği,
- (.....),
- Fuar alan fiyatlarında fuar öncesi enflasyon verilerine bakılarak kiralama bedellerinin belirlendiği ancak ilerleyen süre içinde aylık enflasyonların gelişimine göre fiyat değişikliğinin henüz katılmamış firmalara bildirildiği,
- (.....)

ifade edilmiştir.

(185) Tespit 32'deki yazışmada adı geçen soruşturma taraflarının birinci yazılı savunmalarında, bahse konu toplantının konusunun traktör satış fiyatları ile değil, fuar alanı kira bedelleri ile ilgili olduğu ifade edilmektedir⁶⁰. Savunmalarda genel olarak, yazışmada ismi geçen teşebbüsler arasında görüşülmek istenen konunun fuarlarla ilgili çeşitli rahatsızlıklar ve uygulanan yüksek fuar katılım bedelleri ile ilgili olduğu, herhangi bir şekilde rakip teşebbüsler arası rekabeti kısıtlayıcı bilgi paylaşımı ya da anlaşmanın söz konusu olmadığı belirtilmektedir. Teşebbüslerce öne sürülen bu genel açıklamalara ek olarak (.....) tarafından ilgili toplantıya katılım sağlanmadığı, bununla beraber fuar metrekare fiyatlarının son yıllarda hızlı bir şekilde artış gösterdiği, traktör üreticilerinin fuar işletmecilerine karşı düşük bir pazarlık gücünün olduğu, bu nedenle alıcılar ve işletmeciler arasında daha düşük fuar fiyatlarının müzakere edilmesine

⁶⁰ Ayrıca (.....), yazışmadaki toplantının konusunun 08-12.10.2019 tarihlerinde gerçekleştirilen Bursa Tarım ve Hayvancılık Fuarı için TÜYAP'tan kiralanacak olan alanın kiralama bedeli olduğunu belirtmiştir.

yönelik herhangi bir olası anlaşmanın ortak satın alım anlaşması olarak değerlendirilerek muafiyetten yararlanması gerektiği ifade edilmiştir. Benzer şekilde (.....) tarafından, tespitin dayandığı belgenin bir ortak alım anlaşmasına işaret etmediği, hatta bu yönde bir uzlaşmanın dahi olmadığı, ancak uzlaşma olsa bile bu yönde bir iş birliğinin, özellikle TÜYAP'ın yüksek sağlayıcı gücü de dikkate alındığında rekabetçi bir inisiyatif olarak görülebileceği ifade edilmiştir. (.....) tarafından, tespit içeriğinden ilgili görüşmenin yapılıp yapılamadığının anlaşılmadığı, görüşme yapıldığı kabul edilse bile fuarlardaki sorunlar hakkında rakip teşebbüsler ile görüşülmesinin tek başına hukuka aykırılık teşkil etmeyeceği, kabul anlamına gelmemekle birlikte iddia edilen işbirliğinin niteliğinin ancak "ortak alım anlaşması" şeklinde nitelendirilebileceği ifade edilmiştir. İlaveten (.....) ve (.....) tarafından, tespit tarihinde (.....) ve (.....) markalı traktörlerin distribütörlüğünü farklı teşebbüslerin gerçekleştirdiği, dolayısıyla kendilerinin ilgili yazışmanın tarafı olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.

- (186) Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, fuarların; sektörde yer alan teşebbüsler için reklam ve pazarlama bakımından önem taşıyan, teşebbüslere marka bilinirliklerini artırma noktasında fırsat yaratan, henüz sergilenmemiş ürünlerin tanıtımını yapma ve nihai kullanıcıya doğrudan bilgi verebilme imkânı doğuran önemli etkinlikler olduğu anlaşılmaktadır. Teşebbüslerin çoğu, tanıtım ve pazarlama niteliğiyle öne çıkan fuarlarda traktör satışı gerçekleştirilmediğini belirtmekte, satış gerçekleştiğini ifade eden teşebbüsler ise söz konusu satış sürecinin bayiler tarafından yönetildiğini ve satışların bayilerce gerçekleştirildiğini ifade etmektedir. Tarım fuarlarının esas olarak tanıtım ve pazarlama amaçlı düzenlenmesi, satış gerçekleşse dahi bu satışların bayilerce yapılması göz önüne alındığında, sağlayıcı konumunda bulunan teşebbüslerce, fuarlardaki traktör satış fiyatları konusunda anlaşma yapılması beklenmeyecektir. Sonuç olarak, ilgili tespitte yer alan toplantının konusunun traktör satış fiyatlarına ilişkin değil, fuarlardaki alanların metrekaşe fiyatlarına ilişkin olduğu değerlendirilmektedir.
- (187) TÜYAP tarafından, her bir fuar için standart bir metrekaşe birim fiyat belirlendiği, birim fiyat üzerine enflasyon oranında artış yapılarak yeni dönem fiyatının belirlendiği ifade edilmiştir. İlaveten, standart birim fiyatın, (.....) durumlarına göre değişebildiği, (.....) belirtilmiştir. ORION tarafından, fuara katılmak isteyen teşebbüslere standart birim metrekaşe fiyatlarının bildirildiği, (.....) göre katılım bedellerinin değişebildiği ifade edilmiştir. Benzer şekilde, tarım fuarlarına katılım sağlayan teşebbüsler tarafından, fuar alanı metrekaşe birim fiyatının fuar düzenleyicisi tarafından belirlenerek teşebbüslere bildirildiği belirtilmiştir. Bu açıklamalar doğrultusunda, fuar alanı metrekaşe birim fiyatlarının fuar düzenleyicisi tarafından tek taraflı şekilde belirlendiği, fuar katılımcılarına standart birim fiyatların uygulandığı, bununla beraber (.....) gibi unsurların fiyata etki edebildiği anlaşılmaktadır.
- (188) Aşağıdaki tablolarda, 2017-2023 yılları arasında TÜYAP tarafından düzenlenen Adana, Bursa ve Konya tarım fuarlarına katılan çeşitli teşebbüslere uygulanan metrekaşe birim fiyatları yer almaktadır⁶¹.

Tablo-5: TÜYAP Adana Uluslararası Fuar Merkezinde Düzenlenen Tarım Fuarlarındaki m² Birim Fiyatları (₺), (2017-2023)

Katılımcı/Yıl	2017	2018	2019	2021	2022	2023
AGCO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ANADOLU LANDİNİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ARGO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

⁶¹ TÜYAP tarafından, Adana ve Bursa'da 2020 yılında, Konya'da ise 2020 ve 2021 yıllarında Covid-19 salgını nedeniyle fuar düzenlenmediği belirtilmiştir. Tablodaki fiyatlara küsuratlar dâhil edilmemiştir.

BAŞAK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ERKUNT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
HATTAT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
IPSO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KUBOTA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KUTLUCAN	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SDF	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TÜMOSAN	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TÜRK TRAKTÖR	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: TÜYAP'tan gönderilen cevabi yazı.

Tablo-6: TÜYAP Bursa Uluslararası Fuar Merkezinde Düzenlenen Tarım Fuarlarındaki m² Birim Fiyatları (₺), (2017-2023)

Katılımcı/Yıl	2017	2018	2019	2021	2022	2023
AGCO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ANADOLU LANDİNİ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ANTONIO CARRARO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ARGO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
BAŞAK	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ERKUNT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
HATTAT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
IPSO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KARATAŞ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KUBOTA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KUTLUCAN	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SDF	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TÜMOSAN	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TÜRK TRAKTÖR	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: TÜYAP'tan gönderilen cevabi yazı.

Tablo-7: TÜYAP Konya Uluslararası Fuar Merkezinde Düzenlenen Tarım Fuarlarındaki m² Birim Fiyatları (₺), (2017-2023)

Katılımcı/Yıl	2017	2018	2019	2022	2023
AGCO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ANADOLU LANDİNİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ARGO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BAŞAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ERKUNT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HATTAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IPSO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KARATAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KUBOTA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KUTLUCAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SDF	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TÜMOSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TÜRK TRAKTÖR	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: TÜYAP'tan gönderilen cevabi yazı.

- (189) Tablolara bakıldığında, farklılıklar bulunmakla beraber fuar katılımcılarına uygulanan fiyatların genel itibarıyla benzer olduğu söylenebilecektir. Söz konusu fiyat farklılıklarının, yukarıda açıklandığı üzere (.....) gibi unsurlardan kaynaklanması mümkündür. Tablo-5 incelendiğinde, 2017-2021 yılları arasında tüm katılımcılara aynı fiyatların uygulandığı, 2022 yılından itibaren fiyatların farklılaştığı ancak büyük ölçüde benzer olduğu görülmektedir. Tablo-6 ve 7 incelendiğinde ise, metrekare birim fiyatlarının özellikle son iki yıl içinde daha uyumlu seyrettiği, bununla beraber Tespit 32'deki yazışma tarihi olan 2019 yılı Haziran ayından önceki fiyatların da büyük ölçüde benzerlik arz ettiği görülmektedir⁶².
- (190) Söz konusu toplantı ile ilgili dosya mevcudundaki tek belge Tespit 32 olup belgeden toplantının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği veya taraflar arasında herhangi bir anlaşmaya varılıp varılmadığı anlaşılamamaktadır. Toplantının gerçekleştirildiği varsayımında dahi, toplantı tarihi olan 2019 yılı Haziran ayından önce gerek yazışma taraflarına gerek diğer katılımcılara aynı veya benzer fiyatlar uygulanması nedeniyle teşebbüslerin ortak bir fiyat belirlemek amacıyla bir araya gelmesinin beklenmeyeceği değerlendirilmektedir. Kaldı ki, bir araya gelmiş olsalar dahi teşebbüslerin TÜYAP'a karşı bir alım fiyatı belirleyerek fiyat dayatma gücüne sahip olmadıkları, standart metrekare fiyatlarının düşürülmesi amacıyla TÜYAP karşısında pazarlık gücü oluşturabilmek adına toplanmış olmaları muhtemel görünmektedir. Diğer yandan, TÜYAP'tan veya diğer fuar düzenleyicilerinden, fuar katılımcıları tarafından metrekare fiyatlarına ilişkin ortak bir tavır alındığına dair herhangi bir şikâyet ya da açıklama söz konusu değildir. Sonuç olarak, Tespit 32'de yer verilen yazışmanın, rakip teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı amaç veya etkiye sahip bir anlaşma yapıldığını ortaya koyamadığı değerlendirilmektedir.
- (191) İlaveten, teşebbüsler tarafından sunulan açıklamalar ve Ticaret Sicil Gazetesi'nde yapılan araştırmalar neticesinde, (.....)'nın (.....) tarihinde, (.....)'nin ise (.....) tarihinde tescil edildiği ve bu tarihlerden sonra faaliyete başladıkları görülmektedir⁶³. Tespit 32'de yer verilen yazışmanın 20.06.2019 tarihinde yapılmış olması nedeniyle, söz

⁶² Bursa Fuarında 2017 yılında (.....)'e aynı fiyatların uygulandığı görülmektedir. Konya Fuarında, 2017 yılında (.....)'ye, 2018 yılında (.....)'ye aynı fiyatların uygulandığı görülmektedir.

⁶³ Söz konusu tarihlerden önce, yazışmada adı geçen "(.....)" markasının distribütörlüğünü (.....); "(.....)" markasının distribütörlüğünü ise (.....)'nin gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

konusu tarih itibariyle henüz tescil edilmemiş ve faaliyete başlamamış (.....) ve (.....)'nın, Tespit 32'deki yazışma ile ilgisi olmadığı anlaşılmaktadır.

J.4. Rakip Teşebbüsler Arasında Rekabeti Sınırlayıcı Bilgi Değişimi Şüphesine Yönelik Değerlendirme

- (192) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca *“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri”* yasaklanmaktadır. Bu doğrultuda, 4. madde kapsamında bir ihlal sonucuna ulaşabilmek için teşebbüslerin, amacı veya etkisi rekabeti engellemek, bozmak ya da kısıtlamak olan bir anlaşma ve/veya uyumlu eylemin tarafı olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Teşebbüsler arasında oluşturulan koordinasyonun gücü ve ortaya çıkış şeklindeki farklılıkların bir sonucu olarak “anlaşma” ve “uyumlu eylem” olarak iki farklı nitelendirmeye gidilmesi ile ekonomik aktörlerin piyasada alacakları kararları bağımsız bir biçimde belirlemesine yönelik sahip oldukları yükümlülüğe aykırılık teşkil edebilecek her türlü irade uyuşmasının, 4054 sayılı Kanun'un ilgili hükmü kapsamına alınması sağlanmıştır.
- (193) Rekabet hukuku uygulamasında “anlaşma” kavramı geniş olarak yorumlanmakta, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için anlaşmanın yazılı olması, hukuki bağlayıcılığının bulunması veya bir yaptırım içermesi gerekmemektedir. Aksine, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, şekline bakılmaksızın, taraflar arasında belirli bir irade uyuşmasını içeren tüm anlaşma ve/veya uyumlu eylemleri kapsamaktadır. Aynı şekilde, anlaşma tarafı herhangi bir teşebbüsün, anlaşmanın oluşumuna sınırlı katkıda bulunması veya anlaşmayı tam olarak uygulamaması, anlaşmanın tarafı olmadığı anlamına gelmemektedir.
- (194) Diğer yandan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde bilgi değişimi şeklinde ayrı bir rekabeti sınırlayıcı davranış doğrudan zikredilmemiş olsa da, rakip teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlayıcı nitelikteki bilgi değişimleri, Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki bir anlaşma ya da uyumlu eylemin parçası olarak rekabet hukuku alanında inceleme alanı bulmaktadır.
- (195) Rekabet hukukunda bilgi değişimi, aynı pazarda faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüsün tek yanlı yahut karşılıklı olarak rekabetçi kararlarına etki eden her türlü ticari bilgilerini paylaşımları olarak tanımlanabilmektedir. Bilgi değişimi, rakipler arasındaki uzlaşmanın bozulup bozulmadığının saptanmasını kolaylaştırdığı için kolaylaştırıcı eylem olarak değerlendirilebileceği gibi, bizatihi kendisi rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma olarak da değerlendirilebilmektedir⁶⁴. Bilgi değişimi; geçmiş veya cari üretim ve satış miktarlarına, fiyatlara, talebe ve maliyetlere, müşterilere, kapasitelere, yatırımlara ve Ar&Ge çalışmalarına ya da sahip olunan teknoloji ve benzerlerine ilişkin doğrulanabilir nitelikteki verilerin ve bilgilerin paylaşımını içerdiği gibi; firmaların gelecekte uygulamayı planladıkları fiyatlara, miktarlara, yeni ürünlere ya da kapasite değişikliklerine yönelik beyanları da kapsamaktadır⁶⁵.

⁶⁴ Rekabet Terimleri Sözlüğü, Gözden Geçirilmiş Altıncı Baskı, “Bilgi Değişimi”, <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Yayinlar/rekabet-terimleri-sozlugu/terimler-listesi?icerik=408437ac-097c-4da2-9da6-9bf66c24929f>, Erişim Tarihi: 28.05.2022.

⁶⁵ PİŞMAF, Ş. (2012), “İktisadi ve Hukuki Açısından Teşebbüsler Bilgi Değişimi”, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, No: 115, Ankara, s. 6.

- (196) Hangi tür bilgi değişimlerinin ihlal olarak nitelendirileceği hangilerinin menfi tespit ya da muafiyet kapsamında yer aldığı rekabet hukukunun önemli alanlarından biri oluşturmaktadır. Zira rakipler arası bilgi değişimleri teşebbüslerin rakiplerinin çeşitli parametrelere (satış fiyatı, üretim miktarı, stok durumu, müşteriler, vs.) ilişkin stratejileri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayarak rekabeti sınırlayıcı, rakip teşebbüsler arasında koordinasyon yaratıcı, hatta kimi zaman uygulanmakta olan bir kartel anlaşmasının takibini kolaylaştırıcı etkilere sahip olabileceği gibi, taraflar arasındaki bilgi asimetrisini ortadan kaldırarak, teşebbüslerin kendilerini rakipleriyle kıyaslamasını sağlayarak ve gerek teşebbüslerin gerekse tüketicilerin araştırma maliyetlerini azaltarak etkinlik kazanımlarına da yol açabilmektedir. Fiyat veya miktar tespiti amacını taşıyan bir anlaşma niteliğinde olan ya da üzerinde uzlaşılan kurallara uyup uymadığının takibini sağlayarak kartelin işleyişini kolaylaştıran bilgi değişimleri doğrudan kartel olarak nitelendirilebilmekle birlikte⁶⁶, etkinlik kazanımları doğuran bilgi değişimleri niteliğine göre menfi tespit ya da muafiyet kapsamında yer alabilmektedir.
- (197) Mevzuat AB rekabet hukuku düzenleme ve içtihatlarına bakıldığında, Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Anlaşma (*Treaty on the Functioning of the European Union-ABİDA*)'nın 101. maddesi⁶⁷ uyarınca, teşebbüsler arası bilgi değişiminin üye devletler arasındaki rekabeti önleme, kısıtlama veya bozma amacını taşıyan veya bu etkiye sahip olan anlaşma, uyumlu eylem ya da teşebbüs birliği kararları şeklinde gerçekleştiği takdirde yasaklandığı ve Komisyon ve Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) çeşitli kararlarına konu olduğu görülmektedir. Komisyon'un bilgi değişimini ABİDA'nın 101. maddesi bağlamında kartel kapsamındaki ihlalin bir parçası olarak değerlendirdiği çok sayıda kararın yanı sıra, bizzatı bilgi değişiminin varlığına dayanarak ihlal sonucuna ulaştığı kararları da bulunmaktadır.
- (198) *UK Tractors* kararında⁶⁸ Komisyon, traktör üreticileri ve ithalatçıları arasında kurulan bilgi değişimi sistemine ilişkin olarak, birlik üyelerinin bilgi değişimine taraf olan firmaların bireysel satış miktarlarını ve pazar paylarını günlük, haftalık, aylık, üç aylık ve yıllık zaman dilimlerine göre elde edebildiği bir bilgi değişimi sistemi oluşturduğunu tespit etmiştir. Öte yandan söz konusu sistem, birlik dışındaki teşebbüslerin satış verilerine ve pazar paylarına da erişilmesini sağlamaktadır.
- (199) Anılan kararda, Komisyon tarafından öncelikle bireysel satış verileri ile toplulaştırılmış satış verileri arasında ayrıma gidilmiş, bu kapsamda yoğunlaşmış piyasa yapısında pazardaki rakipler için ticari sır niteliğindeki satış verilerine ve pazar paylarına ilişkin bilgi değişiminin ABİDA'nın 101. maddesini ihlal ettiğine hükmedilmiştir. Mezkûr kararı onayan Genel Mahkeme tarafından da; ana sağlayıcılar arasında bu tür kesin bilgilerin kısa aralıklarla değişiminin, rakipler arasındaki rekabete dikkate değer şekilde zarar verme ihtimalinin oldukça yüksek olduğu ve bu tür bilgi paylaşımlarının, bireysel firmaların pazardaki konumları ve stratejileri hakkında bütün rakiplerine düzenli olarak bilgi yaymalarıyla aynı etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir⁶⁹.

⁶⁶ Bilgi değişimlerinin, taraflar arasında hâlihazırda mevcut bir anlaşmanın yürütülmesine ilişkin olabileceği gibi rekabete hassas bilgilerin değişimini içeren teşebbüsler arası irtibatların bizzatı kendilerinin de anlaşma ve/veya uyumlu eylem olarak nitelendirilebileceği Yatay Kılavuz'un 41. paragrafında yer alan "*Bilgi değişimi, bir anlaşmanın temel konusunu oluşturabileceği gibi, başka bir yatay anlaşmanın parçası da olabilir*" ifadesiyle ortaya konmaktadır.

⁶⁷ Türk rekabet hukuku mevzuatı bağlamında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine karşılık gelmektedir.

⁶⁸ UK Agricultural Tractor Registration Exchange O.J. (1992) L68/19.

⁶⁹ Case T-35/92 John Deere v. Commission [1994] ECR II 957.

- (200) Bilgi değişimi konusunda AB rekabet hukuku uygulaması bakımından önem teşkil eden bir diğer karar olan *T-Mobile* kararında⁷⁰ ABAD, taraflar arasındaki belirsizliği giderecek tek bir bilgi değişiminin dahi, teşebbüslerin davranışlarını uyumlaştırmalarını sağlayacağını ve rekabet ihlali oluşturabileceğini belirtmiştir. Karar ile belirli tür bilgi değişimlerinin amaç bakımından ihlal olarak nitelendirilmesine zemin hazırlanmıştır.
- (201) Bu aşamada, ABAD tarafından 2015 yılında alınan ve rakipler arası bilgi paylaşımlarına dair yüksek mahkemenin tavrını özetleyen *Muz Karteli* kararına⁷¹ yer vermek yerinde olacaktır. Mahkemeye göre, teşebbüslerin pazara ilişkin gelecekteki davranışlarının zamanlamasını, boyutunu veya bunlardaki değişikliklere dair aralarındaki belirsizliği ortadan kaldıran bilgi değişimleri amaç bakımından rekabeti kısıtlayıcı kabul edilmelidir⁷². Buna ek olarak Mahkeme, bir uyumlu eylemin rekabeti kısıtlayıcı amacı olması için tüketici fiyatları ile uyumlu eylem arasında bir ilişki kurulmasına gerek olmadığını, ABİDA 101. maddesinin tüketici veya rakiplerin anlık çıkarlarını koruma amacının yanı sıra genel anlamda pazarın yapısı ve rekabeti korumak gibi bir amacının da olduğunu belirtmiştir⁷³. Son olarak Mahkeme, bu tür bir bilgiyi alan ve pazarda faaliyetlerini sürdüren bir teşebbüsün, pazara ilişkin kararlarını alırken temin ettiği bilgiden faydalandığı ve bu bilgi değişiminin pazarda etki oluşturmamış bile olsa amacı bakımından rekabeti kısıtlayacağı varsayımını kabul etmiştir⁷⁴.
- (202) Bu noktada rekabet ihlaline konu olan bilgi değişiminin tespitinde, paylaşılan bilginin niteliği önem kazanmaktadır. Değişime konu olan bilgi, geçmiş tarihli fiyata ya da fiyatla ilişkili indirim-kampanya gibi unsurlara ilişkin olabileceği gibi, güncel ya da geleceğe ilişkin de olabilmektedir. Geleceğe ilişkin fiyatın ve fiyatla ilişkili bilgilerin paylaşılması, rekabet hukuku literatüründe ABİDA'nın 101. maddesi bağlamında "*amacı itibarıyla rekabeti kısıtlayıcı*" nitelikte kabul edilmekte ve yasaklanmaktadır⁷⁵. Dolayısıyla geleceğe ilişkin fiyat bilgisi paylaşımının tek başına rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma teşkil etmesi ya da bu anlaşmanın bir unsurunu oluşturması mümkündür.
- (203) Türk rekabet hukukunda Yatay Kılavuz, bilgi değişimi teorisi bakımından kapsamlı bir rehber niteliğindedir. Yatay Kılavuz'a göre teşebbüsler arasında bilgi değişimi rakipler arasında doğrudan veya meslek kuruluşları gibi teşebbüs birlikleri, pazar araştırma kuruluşları ve benzeri üçüncü taraflar veya teşebbüslerin tedarikçi ya da dağıtım ağı yoluyla dolaylı olarak gerçekleşebilmektedir⁷⁶.
- (204) Normal şartlar altında teşebbüslerin, rakiplerinin mevcut ya da beklenen davranışlarına göre basiretli bir biçimde kendilerini uyarlaması ihlal olarak değerlendirilmemektedir. Ancak, rakipler arasında, pazardaki olağan koşullardan farklı rekabet koşulları yaratma amacına veya etkisine sahip olan doğrudan ya da dolaylı her türlü iletişim ihlal olarak değerlendirilmekte ve yasaklanmaktadır. Yatay Kılavuz'da, teşebbüsün, kendi uyguladığı veya uygulamayı düşündüğü politikayı rakibine açıklaması ihlal sonucunu oluşturan durumlara örnek olarak sayılmaktadır. Bu noktada, yapılan bilgi değişimi,

⁷⁰ Case C-8/08, *T-Mobile Netherlands* (2009) ECR I 4529.

⁷¹ Case C-286/13P.

⁷² Case C-286/13P, para. 122.

⁷³ Case C-286/13P, para. 125-126.

⁷⁴ Case C-286/13P para. 127. İlaveten 2009 tarihli *T-Mobiles Netherlands* kararı (Case C-8/08) da benzer değerlendirmeler içermektedir.

⁷⁵ WHISH, R. ve D. BAILEY (2012), *Competition Law*, Oxford University Press, New York, s. 122; *Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements*, OJ [2011] C 11/1, para. 74.

⁷⁶ Yatay Kılavuz, para. 40.

rekabete duyarlı bilgilerin değişimi ile pazardaki belirsizliği azaltıyor ve rekabeti kısıtlayıcı işbirliğini kolaylaştırıyorsa, 4. madde kapsamında rekabet ihlali teşkil edebilecektir⁷⁷.

- (205) Yatay Kılavuz'da, teşebbüsün posta, e-posta, telefon görüşmeleri, toplantılar gibi vasıtalarla rekabete duyarlı bilgilerini, bunları açıkça veya zımnen kabul eden rakiplerine tek taraflı olarak açıklaması ile çok sayıda teşebbüsün, amaçları ve planları hakkında birbirlerini bilgilendirmesi arasında fark bulunmadığı belirtilmektedir. Rakibinden rekabete duyarlı bilgiyi alan teşebbüsün böyle bir bilgiyi almak istemediğine dair net karşılık vermemesi durumunda, teşebbüsün bu bilgiyi kabul ettiği ve pazardaki davranışlarını buna göre değiştirdiği varsayılmaktadır⁷⁸.
- (206) Yatay Kılavuz'da rekabete duyarlı bilgi değişiminin pazardaki şeffaflığı yapay olarak artırarak teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonunu kolaylaştırması suretiyle işbirlikçi sonuç doğurabileceği vurgulanmaktadır⁷⁹. Bilgi değişiminin rekabeti azaltıcı risklerinden biri, pazardaki belirsizliklere ilişkin olarak teşebbüslerin ortak ve uyumlu beklentilere sahip olmasıdır. Böyle bir senaryoda, teşebbüsler arasında açık bir anlaşma olmasına gerek olmaması önem taşımaktadır. Gelecekteki davranışlara yönelik bilgi değişiminin ise bu tür bir anlayış birliğini sağlayacak en tipik bilgi değişimi örneği olduğu belirtilmektedir⁸⁰.
- (207) Öte yandan, rakipler arasındaki iletişime ilişkin katı yaklaşımın bir yansıması olarak, rekabeti kısıtlama amacıyla yapılan her türlü bilgi değişimlerinde Yatay Kılavuz'a göre amaç unsuru bakımından bilgi değişiminin meydana geldiği hukuki ve iktisadi çerçeve irdelenmelidir. Bu kapsamda hangi bilgilerin doğası gereği rekabeti kısıtladığı değerlendirilirken, geleceğe ilişkin bilgi değişimine özel önem atfedilmekte, bu tür gelecek planlarına ilişkin bilgi paylaşımının amaç yönünden rekabeti kısıtlama ihtimalinin, mevcut verilerin değişimine göre daha yüksek olduğuna değinilmektedir. Bu noktada, Yatay Kılavuz'da yer verilen ve normal koşullar altında kartel olarak değerlendirileceği ifade edilen bilgi değişimi kümesi, "*rakiplerin, gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgiler*"den oluşmaktadır. Ayrıca Yatay Kılavuz'da bu tür bilgi değişimlerinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarını sağlama ihtimalinin çok düşük olduğu vurgulanmaktadır⁸¹.
- (208) Temel olarak rekabeti kısıtlama amacına sahip olduğu tespit edilen tüm bilgi değişimleri 4. madde kapsamında amacı bakımından rekabeti kısıtlayıcı bir uyumlu eylem/anlaşma olarak kabul edilmektedir. Özellikle fiyat veya üretim miktarına ilişkin bilgi değişimlerine, genel rekabet hukuku uygulaması göz önüne alındığında rekabet hukuku kapsamında ayrı bir önem atfedilmektedir. Hemen hemen tüm rekabet otoriteleri fiyat veya üretim miktarını tespit eden anlaşmaların amaç bakımından rekabeti sınırladığında hem fikir olduğu gibi; karşılıklı olsun veya olmasın, kendisi de en azından taraflar arası bir uyumlu eylem teşkil eden rekabete hassas bilgi değişimlerinin de tarafların fiyat veya üretim miktarına ilişkin bilgiler içermesi halinde amaç bakımından rekabeti kısıtlayıcı olduğu kabul edilmektedir. Yatay Kılavuz'un 44. paragrafında yer verilen "(...) *rakipler arasında bilgi değişimi, fiyat veya miktar tespiti*

⁷⁷ Yatay Kılavuz, para. 45.

⁷⁸ Yatay Kılavuz, para. 46.

⁷⁹ Yatay Kılavuz, para. 49.

⁸⁰ Yatay Kılavuz, para. 50.

⁸¹ Yatay Kılavuz, para. 56 ve 57.

amacını taşıyan bir anlaşma niteliği taşıdığına kartel olarak kabul edilerek cezalandırılır.” ifadesi de bu duruma dikkat çekmektedir.

- (209) Kurulun da rekabete duyarlı bilgi paylaşımlarını amaç bakımından ihlal olarak değerlendirdiği kararlar bulunmaktadır. Bunlardan 04.07.2007 tarih ve 07-56/672-209 sayılı *Emaye Bobin* kararında rekabete duyarlı veriler bakımından kategorik bir sınıflandırma yapılmaksızın aşağıdaki tespitlerde bulunulmuştur:

“Teşebbüslerin fiyatlarına, maliyetlerine, üretim miktarlarına, kapasite kullanımlarına, teklif şartnamelerine, stoklarına, ticari sırlarına ilişkin bilgi alışverişinde bulunmaları, bu bilgilerin firmaların rekabetçi stratejileriyle doğrudan ilgili olmaları nedeniyle davranışlarını koordine etmelerine olanak vermektedir. Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin rekabet stratejilerinin en önemli değişkeni ve aracı niteliğinde olan fiyatlara, kapasite kullanımlarına, üretim miktarlarına, müşteri bazında satış rakamlarına ilişkin bilgi alışverişinde bulunmalarının rekabeti kısıtlayıcı olduğu ve 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi çerçevesinde bir ihlal niteliğinde değerlendirilmesi ve anılan Kanun’un 16. maddenin ikinci fıkrası gereğince idari para cezası ile cezalandırılmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır”.

- (210) Öte yandan Kurulun 26.10.2021 tarih ve 21-17/208-86 sayılı *Sıcak Hava Balonu* kararında da fiyat, üretim ve satış miktarı gibi başta gelen rekabete duyarlı bilgilerin paylaşımının amaç bakımından ihlal niteliği taşıdığı Yatay Kılavuz’un ilgili maddesine atıfla aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

“Rakiplerin gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgileri aralarında değişmesi, genellikle fiyat ya da miktar tespitine yönelik olduğundan normal koşullar altında kartel olarak değerlendirilir ve amacı bakımından rekabet ihlali teşkil eder. Zira bu tür bir bilgiyi alan ve pazarda faaliyetlerini sürdüren bir teşebbüsün, pazara ilişkin kararlarını alırken temin ettiği bilgiden faydalandığı ve bu bilgi değişiminin pazarda etki oluşturmamış bile olsa amacı bakımından rekabeti kısıtlayacağı varsayımı kabul edilmiştir.”

- (211) Kurulun *Otomotiv Üreticileri ve Distribütörleri* kararına⁸² karşı açılan davalara ilişkin olarak Danıştay 13. Dairesi tarafından alınan kararda⁸³ bu hususa ilişkin şu değerlendirmelere yer verilmektedir:

“Rekabet açısından önemli olduğunda kuşku bulunmayan geleceğe ilişkin rekabete hassas bilgilerin piyasada rekabet edilen başka bir teşebbüsle paylaşılmasında, rekabeti ihlal edici bir amacın olduğu şüphesi ortaya çıkacaktır. Nitekim gerek Avrupa Birliği Adalet Divanının (ABAD’ın) “T-Mobile” kararında gerekse doktrinde rakipler arasında gelecekteki davranışlarına yönelik belirsizlikleri ortadan kaldıracabilecek nitelikte olan bilgi paylaşımlarının rekabete aykırı olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu rekabete hassas bilgi; geleceğe ilişkin fiyat veya buna ilişkin stratejik bir bilgi olduğu takdirde, rekabeti ihlal etme amacının ayrıca irdelenmeye ihtiyaç göstermeyecek şekilde ortada olduğu da açıktır. Ayrıca, teşebbüsler arası bilgi paylaşımlarının, piyasada bir etkisinin olmadığı ileri sürülebilirse de, belirtilen rekabete hassas bilgi paylaşımının, teşebbüslerin gelecekte piyasada alacakları kararlarda etkili olacağının aksi ispatlanmadıkça kabul edilmesi gerekmektedir. Bu durum, ABAD’ın “Polypropylene” ve “Sugar” kararlarında teşebbüsler aleyhine bir karine olarak değerlendirilmiştir.”

- (212) Konuya etki bakımından yaklaşıldığında ise rakipler arası bilgi değişimlerinin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlama etkisinin bulunması için, bilgi değişiminin fiyat, üretim miktarı, ürün kalitesi, ürün çeşitliliği ya da inovasyon gibi

⁸² 18.04.2011 tarih ve 11-24/464-139 sayılı Kurul kararı.

⁸³ Danıştay 13. Dairesi 06.04.2017 tarihli, E.2011/3814, K.2017/958 sayılı kararı.

rekabet parametrelerinden en az biri üzerinde olumsuz etki doğurabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu bakımdan, yine Yatay Kılavuz'a göre bilgi değişiminin mevcut ve olası etkileri ile bilgi değişiminin bulunmadığı durumdaki rekabet koşullarının karşılaştırılması gerekmektedir⁸⁴.

- (213) Rakipler arası bilgi değişimlerinin rekabeti sınırlayıcı etki doğurup doğurmayacağı temel olarak iki unsura bağlıdır. Bu unsurlardan ilki, pazarın yoğunlaşma derecesi, şeffaflığı, istikrarı, karmaşıklığı ve pazardaki teşebbüslerin benzerliği (simetri) gibi pazarın yapısına ilişkin unsurlar olup diğeri ise paylaşılan bilginin niteliğidir.
- (214) Bu bağlamda öncelikle pazarın yapısına ilişkin unsurlardan pazarın yoğunlaşma derecesi bir başka deyişle pazardaki teşebbüs sayısı ele alındığında, dar oligopollerde, az sayıda teşebbüsün koordinasyon koşulları konusunda uzlaşmasının ve anlaşmadan sapmaların izlenmesinin daha kolay olması nedeniyle bir bilgi değişimi neticesinde işbirlikçi sonuçların gerçekleşme olasılığı daha yüksektir. Dolayısıyla, dar oligopollerde, bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere yol açma olasılığı, diğer oligopollere kıyasla daha fazladır. Öte yandan tam rekabetçi pazar yapılarında, bir başka deyişle çok sayıda alıcı ve satıcının bulunduğu pazarlarda, bilgi değişimlerinin anti-rekabetçi etkiler doğurma ihtimali daha düşüktür.
- (215) Pazarın yapısına ilişkin unsurlardan şeffaflığa gelindiğinde ise, tahmin edilebileceği üzere pazar şeffaflaştıkça işbirlikçi sonuçların ortaya çıkma olasılığı artacaktır. Pazarın şeffaf hale gelmesine fazla katkıda bulunmayan bir bilgi değişiminin rekabeti kısıtlama olasılığı, pazardaki şeffaflığı önemli ölçüde artıran bir bilgi değişimine kıyasla daha düşüktür. Dolayısıyla, pazarın bilgi değişimi öncesi ve sonrasındaki şeffaflık düzeyi ile bilgi değişiminin bu düzeyi nasıl değiştirdiği, bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etki doğurma olasılığının belirleyici unsurudur. Bilgi değişimi öncesi şeffaflık düzeyi, pazardaki teşebbüs sayısı ve alım-satım işlemlerinin alenilik derecesi gibi faktörlere bağlıdır.
- (216) Bilgi değişiminin anti-rekabetçi etki doğurup doğurmayacağını belirleyen pazar yapısına ilişkin unsurlardan bir diğeri pazarın karmaşıklık derecesi ve pazarın istikrarlı bir yapı arz edip etmediğidir. Teşebbüslerin, karmaşık bir pazar yapısında, işbirlikçi sonuca ulaşmaları daha zor olup, işbirlikçi sonuçların ortaya çıkma olasılığı, arz ve talep koşullarının görece daha az değişken olduğu, diğer bir deyişle istikrarlı olduğu pazarlarda daha yüksektir. Yine teşebbüslerin maliyetler, talep, pazar payları, ürün yelpazesi, kapasite gibi açılardan benzer olduğu simetrik pazar yapılarında, teşebbüslerin rekabetçi güdüler de benzer olacağından, bu yapıdaki pazarlarda bilgi değişimi de teşebbüsler arası koordinasyon ihtimalini artmaktadır.
- (217) Pazara ilişkin bu unsurlardan sonra konuya paylaşılan bilginin niteliği bakımından yaklaşıldığında ise öncelikle üzerinde durulması gereken husus değişilen bilginin rekabete duyarlı (stratejik) bilgi olup olmadığıdır. Yatay Kılavuz'da fiyata, miktara, müşterilere, maliyetlere, cirolara, satışlara, alımlara, kapasiteye, ürün niteliklerine, pazarlama planlarına, risklere, yatırımlara, teknolojilere, AR-GE programlarına ilişkin ve benzeri bilgilerin rekabete duyarlı bilgi kabul edildiği, fiyat ve miktara ilişkin bilgilerin stratejik niteliği en yüksek bilgiler olduğu, bunları maliyete ve talebe ilişkin bilgilerin takip ettiği belirtilmiştir.
- (218) Rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmadığına yönelik paylaşılan bilginin niteliğine ilişkin diğer unsurlar ise paylaşılan verinin güncel olup olmadığı, pazarı kapsayıp kapsamadığı,

⁸⁴ Yatay Kılavuz, para. 58.

toplulaştırılmış mı teşebbüs bazında veri mi olduğu, verinin hangi sıklıkla paylaşıldığı ve paylaşılan bilgilerin ve bilgi değişiminin kamuya açık olup olmadığı unsurlarıdır.

- (219) Verinin güncelliği kriteri bakımından, geçmiş tarihli verilerin değişiminin rekabeti kısıtlama olasılığı, güncel ve geleceğe yönelik verilerin değişimine kıyasla daha düşüktür. Komisyon yaklaşımında geleceğe dönük stratejik verilerin rakipler arasında paylaşımı genellikle rekabeti kısıtlayıcı bulunmakta, ancak güncel olmayan verilerin rakiplerin gelecekteki davranışlarına ilişkin bir gösterge olarak kullanılmasının veya pazarda ortak bir anlayış geliştirilmesinin sağlanmasının pek mümkün olmadığı yaklaşımı benimsenmektedir. Bununla birlikte hangi verinin güncel hangisinin güncel olmadığını belirleyecek bir eşik bulunmamaktadır. Bu açıdan verilerin güncel olup olmadığının sektör bazında değerlendirmesi uygun olacaktır.
- (220) Paylaşılan bilginin niteliği ile ilgili bir diğer unsur verinin toplulaştırılmış ya da bireysel bazda (teşebbüs bazında) olup olmadığıdır. Tahmin edileceği gibi herhangi bir teşebbüsün bireysel verilerinin tespitini yeterince güçleştirecek şekilde toplulaştırılmış verilerin değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere neden olma olasılığı, teşebbüs bazındaki verilerin değişimine kıyasla çok daha düşüktür. Hatta satış, kapasite verileri ya da girdi ve bileşen maliyetleri gibi verilerin bir meslek birliği ya da pazar araştırma şirketi tarafından toplanması ve toplulaştırılmış halde yayınlanması, sektörün ekonomik durumuna ışık tutacağından ve teşebbüslerin kendilerini sektör ortalaması ile kıyaslayabilmesini sağlayacağından tedarikçilerin ve müşterilerin yararına olabilir. Teşebbüs bazındaki verilerin değişimi ise bir yandan teşebbüslerin, pazar konusunda dair ortak bir anlayışa varmalarını kolaylaştırırken öte yandan tarafların anlaşmadan sapan ya da pazara yeni giren teşebbüsleri hedef almalarını sağlayarak uygun cezalandırma stratejileri geliştirmelerini mümkün kılabilmektedir. Bu bağlamda rekabet hukuku bakımından bilgi değişiminin teşebbüs bazında değişimden ziyade toplulaştırılmış şekilde değişimi tercih edilmektedir.
- (221) Diğer yandan sık aralıklarla yapılan bilgi değişimleri, teşebbüslerin pazarda ortak bir anlayışa ulaşmasını ve anlaşmadan sapmaların izlenmesini kolaylaştırarak, işbirlikçi sonuç riskini artırmaktadır. İstikrarsız pazarlarda işbirlikçi sonuç doğurmak için, istikrarlı pazarlara kıyasla daha sık aralıklarla bilgi değişimi yapılması gerekir. Bununla birlikte bilgi değişiminin hangi sıklıkla yapıldığında rekabetçi etkiler hangi sıklıkta yapıldığında rekabetçi riskler doğuracağına ilişkin genel geçer bir paylaşım aralığı olmayıp bu husus aynı zamanda verinin niteliği, güncelliği, toplulaştırılmış olup olmaması gibi unsurlara da bağlıdır.
- (222) Söz konusu bilgi değişiminin pazarı kapsama derecesinin de dikkate alınması önemlidir. Pazarın büyük bir bölümünü kapsayan bilgi paylaşımının rekabeti kısıtlama ihtimali daha yüksekken, pazarın sınırlı bir bölümünü kapsayan bilgi değişimlerinin etkisi bilgi değişimine taraf olmayan rakiplerin davranışları ile azaltılabilecektir. Örneğin, bilgi değişiminin tarafı olmayan teşebbüsler, koordinasyonla tespit edilen fiyat düzeyinin altında fiyatlandırma yaparak, rekabeti kısıtlayıcı anlaşmanın sürdürülebilirliğini tehdit edebilecektir.
- (223) Paylaşılan bilginin niteliği ile ilgili bir diğer önemli husus paylaşımın tek taraflı mı çok taraflı yani karşılıklı olarak mı yapıldığı konusudur. Yatay Kılavuz'da bir teşebbüsün posta, e-posta, telefon görüşmeleri, toplantılar gibi vasıtalarla rekabete duyarlı bilgilerini, bunları açıkça veya zımnen kabul eden rakiplerine tek taraflı olarak açıklaması ile çok sayıda teşebbüsün, amaçları ve planları hakkında birbirlerini bilgilendirmesi arasında fark bulunmadığı ifade edilmektedir. Zira rekabet hukukunda teşebbüslerin davranışlarını rakiplerinin stratejilerine göre uyarlayacağı

varsayılmaktadır. Öte yandan bu tür tek taraflı bir paylaşımın rakip teşebbüsler arasında rekabeti sınırlayıcı bir uzlaşmanın başlatılması ve yönetilmesi sürecinde sinyal görevi görüyor olması da ihtimal dâhilindedir. Bu doğrultuda Yatay Kılavuz'da, bir teşebbüsün fiyatlama politikasının rakiplere açıklandığı bir toplantıya yalnızca katılmış olmanın bile – fiyatları artırmak üzere bir uzlaşmaya varılmamış olsa dahi – 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebileceği ifade edilmektedir. Yatay Kılavuz'a göre, bir teşebbüse, rakibi tarafından herhangi bir şekilde rekabete duyarlı bir bilgi gönderildiğinde, ilgili teşebbüs böyle bir bilgiyi almak istemediğine dair net bir karşılık vermiyor ise, teşebbüsün bu bilgiyi kabul ettiği ve pazardaki davranışlarını buna göre değiştireceği varsayılacaktır. Diğer yandan rekabet hukukunda, tek taraflı bir bilgi paylaşımı salt rakip teşebbüslerden ziyade tüm kamuoyuna açık şekilde yapılıyorsa, somut olayın özellikleri belirleyici olmakla birlikte, rekabetçi risklerin daha düşük olduğu değerlendirilmektedir.

- (224) Kurulun *Work and Travel Hizmetleri*⁸⁵ ve *Otomotiv Üreticileri ve Distribütörleri*⁸⁶ kararlarında bu hususlara değinilmiştir. *Work and Travel* kararında, AB uygulamalarına atıfta bulunularak, uyumlu eylemin karşılıklı temasların varlığını ifade ettiği, karşılıklılık koşulunun ise bir teşebbüsün rakibinin niyetleri veya gelecekteki uygulaması hakkında bilgi edindiği bir toplantının yapılması ve toplantı kayıtlarından, rakip niyetini bildirdiğinde herhangi bir itirazın yapılmadığının anlaşılması durumunda yerine gelmiş olacağı belirtilmektedir⁸⁷. Ek olarak *Otomotiv Üreticileri ve Distribütörleri* kararında da “*Rekabet ihlali niteliğindeki bir toplantıya katılmış olan teşebbüslerin tamamı karine olarak ihlalin tarafı olarak kabul edilmekte, ilgili teşebbüsler ancak toplantıda görüşülen rekabeti sınırlayıcı hususlara muhalif kaldığını açıkça ifade etmiş olması ve bu hususu ispat etmesi durumunda sorumluluktan kurtulabilecektir.*” ve “*...katılımcıların alınan kararları uygulamadığı iddiası yahut fiyatlama ve sair davranışların ilgili toplantıda tartışılan hususları yansıtmadığı savunması teşebbüslerin ihlale ilişkin yapılanmaya dahil olmadıklarının ispatında yeterli kabul edilmemektedir.*” ifadelerine yer verilmektedir.
- (225) Son olarak bilgi değişimi kapsamındaki verilerin ve nihayetinde bilgi değişimi sonucunda elde edilen verilerin kamuya açık olup olmadığına gelindiğinde ise, gerçek anlamda kamuya açık bilgilerin değişimi genellikle 4. madde kapsamında ihlal teşkil etmemektedir. Gerçek anlamda kamuya açık bilgiler, bilgiye erişim maliyetleri bakımından bütün rakipler ve müşterilerce aynı derecede erişilebilir olan bilgilerdir. Öte yandan, rakipler arasında paylaşılan verilerin toplanma maliyeti, diğer teşebbüsleri ve müşterileri bu verileri toplamaktan caydırıyorsa, bu tür veriler gerçek anlamda kamuya açık bilgi olarak kabul edilmemektedir. Diğer yandan bilgi değişimi neticesinde elde edilen verilerin teşebbüsler arasında paylaşımının yanı sıra kamu ile de paylaşılması, verinin diğer özelliklerine de bağlı olmakla birlikte asimetric bilgi sorununu ortadan kaldıracığından, rekabet açısından daha az risk teşkil etmektedir.
- (226) Bilgi değişimi ile rekabet arasındaki ilişkiye yönelik yukarıda bahsedilen hususlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

⁸⁵ 11.04.2007 tarih ve 07-31/325-120 sayılı Kurul kararı.

⁸⁶ 18.04.2011 tarih ve 11-24/464-139 sayılı Kurul kararı.

⁸⁷ Case T-3/89 *Atochem v. Commission*.

Tablo-8: Bilgi Değişiminin Rekabete Etki Eden Faktörler Bakımından Değerlendirilmesi

Kriter Pazarın Yapısı	Derece	Rekabet Üzerinde Olumsuz Etki İhtimali
Şeffaflık	Yüksekse	Yüksektir
Yoğunlaşma	Yüksekse	Yüksektir
Pazarın Karmaşıklığı	Yüksekse	Düşüktür
Pazarın İstikrarı	Yüksekse	Yüksektir
Firmaların Benzerliği	Yüksekse	Yüksektir
Bilginin Niteliği		
Stratejik Bilgi	Yüksekse	Yüksektir
Pazarı Kapsama	Yüksekse	Yüksektir
Bireysel	Yüksekse	Yüksektir
Toplulaştırılmış	Yüksekse	Düşüktür
Verinin Güncelliği	Yüksekse	Yüksektir
Bilgi Değişiminin Sıklığı	Yüksekse	Yüksektir
Bilgilerin Kamuya açıklığı	Yüksekse	Düşüktür
Kaynak: 15.02.2018 tarihli ve 18-05/79-43 sayılı Kurul kararı.		

- (227) Bilgi değişimine ilişkin yer verilen teorik bilgiler çerçevesinde, yerinde incelemede elde edilen belgelerin, bilgi değişimi kapsamında rekabet ihlali niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Dosya mevcudunda bilgi değişimi kapsamında değerlendirilmesi gereken pek çok tespit yer aldığından, akıcılık sağlamak adına, öncelikle fiyata ilişkin bilgi değişimi şüphesi taşıyan tespitler; ardından üretim, stok ve miktar gibi fiyat dışı unsurlara ilişkin bilgi değişimi şüphesi taşıyan tespitler ele alınacaktır.

J.4.1. Fiyata İlişkin Bilgi Değişimi Şüphesi Taşıyan Belgelerin Değerlendirilmesi

- (228) Yerinde incelemelerde elde edilen belgeler arasında, rakip teşebbüsler arasında fiyata ilişkin bilgi değişimi yapıldığı şüphesi uyandıran çeşitli yazışmalar yer almaktadır. Bahse konu yazışmalar incelendiğinde, rakiplerin güncel ve gelecek fiyat listeleri ile zam oranlarının rakip teşebbüslerce elde edildiği anlaşılmaktadır. Yazışmaların çoğu, rakipler arası iletişim bulunmayan, teşebbüs içi yazışmalardan meydana gelmekte; bir kısmı ise rakipler arası iletişim kurulduğunu göstermektedir. Öncelikle, rakipler arası iletişim bulunmayan tespitler ele alınacak ve bu tespitlerle ilgili değerlendirmelere yer verilecektir. Bahse konu tespitler bir bütün olarak değerlendirileceğinden tespitlerin ayrı ayrı ele alınmasına gerek duyulmamıştır. Tespitlerdeki yazışmaların hangi teşebbüs çalışanları arasında gerçekleştirildiği ve hangi teşebbüslere ait bilgilerin elde edildiği aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo-9: Fiyata İlişkin Bilgi Değişimi Şüphesi Taşıyan Teşebbüs İçi Yazışmalar

Tespit No	Tespitin Elde Edildiği Teşebbüs	Bilgisi Paylaşılan Teşebbüs ve Bilginin Niteliği
4	AGCO	-IPSO'nun 8 gün önce uygulamaya giren fiyat listesi.
6	BAŞAK	-ERKUNT'un 11 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listesi.
9	ERKUNT	-KUBOTA'nın gelecek hafta uygulayacağı zam oranı.
11	ERKUNT	-HATTAT'ın mevcut ay için uygulayacağı zam oranı.
12	ERKUNT	-HATTAT'ın 2 gün önce uygulamaya giren fiyat listesi -SDF'nin güncel zam oranı.
14	HATTAT	-TÜRK TRAKTÖR'ün 3 gün sonra uygulayacağı zam oranı.
20	KUBOTA	-ERKUNT'un gelecek aylarda uygulayacağı zam oranları.
21	SDF	-HATTAT'ın 3 gün sonra uygulayacağı zam oranı.
22	SDF	-TÜRK TRAKTÖR'ün 28 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listesi.
24	SDF	-TÜMOSAN'ın 4 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listesi.
26	SDF	-ERKUNT'un gelecek 3 ayda uygulamaya girecek fiyat listeleri.
35	TÜMOSAN	-ERKUNT'un 13 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listeleri.
36	TÜMOSAN	-ERKUNT'un 20 gün sonra uygulamaya girecek fiyat listesi.

- (229) Bahse konu tespitlerde yer alan yazışmaların tamamı, aynı teşebbüs çalışanları arasında gerçekleşen şirket içi yazışmalardan ibarettir. Dolayısıyla salt yazışma içeriklerinden rakipler arası iletişim kurulduğu anlaşılamamaktadır. Yine tespitlerde, söz konusu rakip bilgilerinin nereden ve ne şekilde elde edildiğine dair herhangi bir bulgu yer almamaktadır. Sonuç olarak söz konusu tespitler, rakipler arasında doğrudan bilgi paylaşımı yapıldığını ortaya koyamamaktadır.
- (230) Teşebbüslerin birinci yazılı savunmalarında, söz konusu tespitlerde yer alan bilgilerin rakiplerden elde edilmediği, piyasa istihbaratı yoluyla, sahadan ve bayilerden elde edildiği ifade edilmektedir. Örneğin rakip bayi ziyaretlerinin, bayiler arasındaki çalışan geçişlerinin, bayiler arasındaki akrabalık ilişkilerinin, bayilerin zamanla farklı sağlayıcının bayisi haline gelmesinin ve kırsal kesimde bayilerin yakın yerleşkelere kurulmalarının bayiler arasındaki bilgi geçişkenliğini artırdığı vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra müşterilerin traktör satın alırken farklı sağlayıcı bayilerine kolaylıkla ulaşarak bu bayilerden fiyat teklifleri alması ve bu teklifleri bir diğer sağlayıcının bayisinde pazarlık etmek amacıyla kullanması, tarım fuarlarında bayilerin etkileşime girmesi, pazarda gizli müşteri uygulamasının yaygın olması, fiyat listelerinin sağlayıcı internet sitelerinde yayımlanması, internet üzerinde ziraat ve tarım alanında faaliyet gösteren kişilerin mensup olduğu çok sayıda forum ve sosyal medya platformunun olması ve kimi zaman bayilerin bu forum siteleri üzerinden yeni satışa sunulacak ürünlerini ve fiyat listelerini paylaşmasının piyasada şeffaflığı artırdığı ifade edilmektedir.
- (231) Yerinde incelemelerde elde edilen belgeler arasında, teşebbüslerin savunmalarını destekleyecek şekilde, rakip teşebbüslere ait çeşitli bilgilerin bayiler aracılığıyla elde edilebildiğini gösteren yazışmalar yer almaktadır:
- Tespit 1'de, AGCO (.....) bayisinin, HATTAT ve TÜRK TRAKTÖR bayi yetkilileriyle görüştüğü ve çeşitli traktörlere ilişkin bayi alış ve satış fiyatları ile prim tutarları hakkında bilgileri edinerek AGCO yetkilileri ile paylaştığı anlaşılmaktadır.
 - Tespit 9'da yer alan ve ERKUNT çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmadaki, "Kubota bayilerini bugün bilgi vermiş gelecek hafta %(.....) oranında zam yapacaktı" ifadeleri, KUBOTA'nın gelecek zam oranı bilgisinin KUBOTA bayilerinden elde edildiğini göstermektedir.

- Tespit 13'te, HATTAT (.....) bayisinin aynı zamanda BAŞAK bayisi olduğu ve rica edilmesi üzerine BAŞAK'a ait fiyat listesini HATTAT çalışanları ile paylaştığı görülmektedir.
- Tespit 16'da, HATTAT yetkilisinin, hem HATTAT hem de SDF'nin (.....) bayisi olan kişiyle görüşerek SDF'nin bayi hedefleriyle ilgili bilgileri edinmeye çalıştığı, bayi tarafından "Enflasyon oranında her ay yüzde (.....) arasında zam gelecek mi abim Fiyat listelerine" sorusuna karşılık olumlu cevap verdiği görülmektedir.
- Tespit 17'de, HATTAT yetkilisinin, hem HATTAT hem TÜRK TRAKTÖR'ün (.....) bayisi olan kişiyle görüşerek TÜRK TRAKTÖR'ün bayi hedefleriyle ilgili bilgileri edinmeye çalıştığı, bayinin, "(.....)... Fakat 2022 de bizim hedef genel anlamda %(.....) Büyüdü 2023 de hedefledikleri %(.....) olduğunu söylüyorlar" ifadeleriyle TÜRK TRAKTÖR'e ait bilgileri HATTAT yetkilisi ile paylaştığı anlaşılmaktadır.
- Tespit 18'de yer alan ve IPSO çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmadaki, "Sizden ricam piyasayı (.....) fiyatları anlamında takip etmeye devam eder misiniz?" "Tamamdir yeni fiyat listesi var mi veya zam var mi diye arastiralim...Yeni gelen (.....) bulursak Trakya da" "Bu gün Antep'e bayi adayları ile görüşeceğim....(.....) ile ilgili fiyatı araştıracağım...Antep'teyim (.....) bayisi ile görüşüldü. (.....) zam gelmiş, henüz uygulamamışlar. 80 BG bağ bahçe (.....) perakende satış 100 BG bağ bahçe (.....) perakende satılıyor" "(.....) serisini getirmiş (.....) mekanik şanzıman müşteri fiyatı (.....) TL" "Kaynak (.....): landini (.....) Bayi" ifadelerinden, hâlihazırda ARGO bayisi olan teşebbüslerle IPSO bayi adaylığı için görüşüldüğü ve bu görüşmeler esnasında rakip teşebbüse ait zam ve fiyat bilgilerinin elde edildiği anlaşılmaktadır.
- Tespit 21'de yer alan ve SDF çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmadaki, "(.....) zam açıklamış Bilginiz olsun... Bayim 250 kişilik iftar verdi Büyün traktör cüler burada Hepsinden şimdi öğreneceğim...(.....) zam yapmış Sabah fiyat listesi bende olacak size gönderirim" ifadeleri, HATTAT'ın zam oranının rakip bayiden elde edildiğini göstermektedir.
- Tespit 30'da yer alan ve SDF çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmadaki, "Arkadaşlar Yılsonu geldi. Rakiplerin neler yaptığını sahadan öğrenmeliyiz. Sizlerden bu konu ile ilgili dönüşlerinizi bekliyoruz Bana gelen bilgi : (.....) yılsonu zammı yaptı şeklinde..... (Çok inanmadım ama.)" ifadeleri, rakiplere ait bilgilerin sahadan öğrenilmeye çalışıldığını göstermektedir. Tespitin devamında yer alan "çok inanmadım ama" ifadesi, elde edilen bilginin duyuma dayalı, sahadan toplanmış bilgi niteliğinde olduğunu desteklemektedir.

(232) Söz konusu belgeler bir bütün olarak ele alındığında, rakip teşebbüslere ait fiyat, zam oranı, bayi hedefleri gibi çeşitli bilgilerin, çok markalı çalışan bayilerden, bayi adaylığı için görüşülen rakip teşebbüs bayilerinden, rakip bayilerden bir şekilde edildiği bilgileri sağlayıcı ile paylaşan bayilerden elde edilebildiği anlaşılmaktadır.

(233) İlâveten soruşturma tarafı teşebbüslerden, fiyat listelerinin bayiler ile paylaşılmasına dair bilgi talep edilmiş olup teşebbüslerden gelen cevabi yazılarda;

- (.....) tarafından, bayi alış ve tavsiye edilen perakende satış fiyat listelerinin, bayilere düzenleme yapılan ayın içinde e-posta yoluyla bildirildiği, fiyat artışı yapılacak ayın içinde, güncel fiyat listelerinin bayilere toplu olarak gönderildiği, yılbaşında yapılacak fiyat artışlarının ise net bir süre olmamakla birlikte genellikle yeni yılın başlamasından 2-3 ay önce bayilere duyurulduğu ifade edilmiştir. Yıl içerisindeki fiyat listesi duyurularının geçerli olduğu ay içinde

bayilere yapıldığı ve bu fiyatların duyurunun gönderildiği ayın başı itibarı ile geçerli olduğu belirtilmiştir. Fiyatların bayilere bildirimi konusunda net bir süre olmadığı ancak fabrikalar bir önceki ayın kapatılması nedeniyle ürünleri sonraki ayın ikinci yarısında sevk ve fatura ettikleri için, fiyat listesi duyurularının sevkiyat ve fatura zamanından önce yapılmasına gayret edildiği ifade edilmiştir.

- (.....) tarafından, bayi alış fiyatları ve tavsiye edilen satış fiyatlarına dair listelerin bayilerle paylaşıldığı, aynı zamanda tavsiye edilen yeniden satış fiyatlarının (.....)'ın internet sitesinde ilan edildiği, söz konusu listelerde bir güncelleme yapılacaksa güncellenmenin ilgili olduğu ayın ilk haftasında yapılmasına gayret edildiği ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, bayi alış ve tavsiye edilen perakende satış fiyatlarına ilişkin bilgilendirme metninin bayilere fiyat listelerinin geçerlilik tarihinden 15 gün önce sirküler aracılığıyla bildirildiği, yeni fiyat listelerinin geçerlilik tarihi itibarıyla internet sitelerinde yayınlandığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, tavsiye edilen fiyat listelerinin güncellenmesinde izlenen belirli bir takvim olmadığı, güncelleme yapılması halinde en geç geçerlilik tarihinden bir gün önce e-posta ile bayilere iletilindiği ve aynı gün içinde (.....)'ın kendi internet sitesinde de güncellendiği ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, fiyat listelerinin yürürlüğe girme tarihi öncesinde bayilerle e-posta yoluyla paylaşıldığı ve yürürlüğe girme tarihinde ilgili değişikliğin (.....) Bayi Portalına girildiği, bu kanallar haricinde herhangi bir kanalda fiyat yayımlanmadığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, fiyat listelerinin e-postalar yoluyla tüm bayilere birlikte ve aynı zamanda gönderildiği ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, bayi alış ve tavsiye edilen satış fiyat listelerinin son iki yıldır her ayın son günü veya ilgili ayın ilk haftasında “(.....)” üzerinden bayilere bildirildiği, paylaşılmasının önlenmesi adına şifreleme ve barkod gibi önlemler alındığı ifade edilmiştir.
- (.....) tarafından, bayilere sunulan ödeme olanakları, vadeler ve prim sistemlerine ilişkin bilgilendirmelerin, bayilerle akdettiği sözleşmelere uygun şekilde, “(.....)” olarak hazırlandığı ve tüm bayilere e-posta ile bayi portal sistemi üzerinden iletilindiği, fiyat listelerine de aynı isimli bültende yer verildiği ve aynı kanallardan bayilere ulaştırıldığı, ayrıca internet sitesine de yüklenildiği ifade edilmiştir. İlaveten fiyat listelerinin ay sonunda hazırlandığı ve listenin yayımının aynı gün yapıldığı, internet sitesine yüklemenin ise müteakip ayın ilk gününde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.
- (.....) tarafından, fiyat değişikliklerinin ekonomik koşullar ve piyasa koşulları dikkate alınarak ihtiyaç duyulması halinde yapıldığı, ilgili değişikliklerin bayilere duyurumunun e-posta aracılığıyla gerçekleştiği, uygulamada genellikle yıl içerisinde yapılan fiyat değişikliklerinin ayın son haftası ya da bir sonraki ayın ilk haftası duyurulabileceği gibi, geleceğe yönelik ön sipariş toplama kampanyalarının yapıldığı dönemlerde gelecek bir ayda geçerli olacak fiyat listesinin önceden yayınlanmasının da söz konusu olduğu ifade edilmiştir. İlaveten, yeni fiyat listeleri veya kampanya bilgilerinin resmi olarak bayilere açıklanmadan önce, (.....) bayi yönetim ekipleri tarafından bayi ziyaretleri ve telefon görüşmeleri kapsamında bayilere şifahi olarak da açıklanabildiği belirtilmiştir.

- (234) Cevabi yazılar incelendiğinde, teşebbüsler tarafından düzenlenen fiyat değişikliklerinin, uygulamaya girme tarihinde ya da daha öncesinde bayiler ile yazılı olarak paylaşıldığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber, fiyat listelerinin yazılı olarak paylaşılmasından önce, bölge müdürleri gibi bayilerle iletişim kuran saha personelinin, uygulanacak fiyat listeleri hakkında bayilere önceden şifahi bilgi vermelerinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.
- (235) Dosya mevcudundaki belgelerin içeriği, teşebbüslerin savunmaları ve cevabi yazıları birlikte değerlendirildiğinde, rakip teşebbüslere ait fiyat listeleri ve zam oranları bilgilerinin, bayiler aracılığıyla, sahadan bilgi toplanarak elde edilmiş olması muhtemel görünmektedir. Bu çerçevede, doğrudan rakip teması içermeyen söz konusu tespitlerin, rakipler arasında dolaylı bilgi paylaşımı kapsamında ele alınması gerekmektedir.
- (236) Yatay Kılavuz'da da belirtildiği üzere bilgi değişimi, rakipler arasında doğrudan veya meslek kuruluşları gibi teşebbüs birlikleri, pazar araştırma kuruluşları ve benzeri üçüncü taraflar veya teşebbüslerin tedarikçi ya da dağıtım ağı yoluyla dolaylı olarak paylaşılabilir. AB Yatay İşbirliği Kılavuzunda⁸⁸, ticari açıdan hassas bilginin, rakiplerle paylaşılması konusunda üçüncü tarafla açıkça veya gizlice uzlaşarak paylaşılması veya üçüncü taraf aracılığıyla bilginin rakiplerle paylaşılmasının amaçlanması halinde rakipler arası dolaylı bilgi paylaşımı olacağı ifade edilmektedir. Yine, bilgiyi paylaşan teşebbüsün, üçüncü tarafın bu bilgiyi teşebbüsün rakipleriyle paylaşacağını makul olarak öngörebildiği ve bunun getireceği riski kabul etmeye hazır olduğu durumlarda da dolaylı bilgi paylaşımının söz konusu olabileceği düzenlenmektedir. Diğer yandan, üçüncü tarafın, teşebbüsün ticari açıdan hassas bilgisini teşebbüsten habersiz bir şekilde teşebbüsün rakipleriyle paylaşması ya da teşebbüsün, bilginin paylaşılacağını makul olarak öngöremediği durumların dolaylı bilgi paylaşımına sebebiyet vermediği ve ihlal oluşturmadığı açıklanmaktadır⁸⁹.
- (237) Sağlayıcı konumunda bulunan bir teşebbüsün, fiyat listelerini kendi bayilerine iletmesi ticari hayatın bir gereğidir. Bununla beraber, yukarıda açıklandığı üzere fiyata ilişkin bilgilerin, rakip teşebbüse gönderilmesi amacıyla bayiye paylaşılması dolaylı bilgi paylaşımına sebebiyet verebilecektir. Dosya mevcudunda yer alan belgeler bir bütün olarak ele alındığında, elde edilen bilgilerin, rakip teşebbüslerle paylaşılması amacıyla veya niyetiyle bayilere gönderildiğine işaret eden herhangi bir bulgu yer almamaktadır. Dolayısıyla eldeki deliller ile rakipler arasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişimi gerçekleştirildiği ortaya konulamamakta, teşebbüslerin piyasa araştırması yoluyla, rakip teşebbüslerin herhangi bir dahli olmaksızın sahadan ve bayilerden bilgi topladığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak rakipler arası iletişim içermeyen söz konusu tespitlerin rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi paylaşımı niteliğinde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (238) Yerinde incelemelerde elde edilen ve rakipler arası iletişim içeren tespitlere ilişkin değerlendirmelere ise aşağıda ayrıca yer verilmektedir.

Tespit 3'e İlişkin Değerlendirme

- (239) ERKUNT çalışanı (.....) tarafından AGCO (.....)'a gönderilen 19.12.2018 ve 21.12.2018 tarihli yazışmalarda, "Nh- 1 ocak dan geçerli-2018 model stok traktörleri için %(.....) -

⁸⁸ Approval of the content of a draft for a COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements, 01.06.2023.

⁸⁹ a.g.e., para. 403

2019 model üretimler için Ocak ayı ortadından geçerli ek %(.....) zam yapacağı bilgisi gelmiştir. NH -2019 stratejisi olarak (.....) izleyeceğini söylemiştir” ifadeleri yer almaktadır.

- (240) Tespit, ERKUNT ve AGCO arasında gerçekleşen bir yazışmayı içerse de yazışmada paylaşılan bilgilerin üçüncü bir taraf olan TÜRK TRAKTÖR’e ait olduğu görülmektedir. Bununla beraber TÜRK TRAKTÖR ile ERKUNT arasında bilgi paylaşıldığını gösteren bir tespit yer almamaktadır. Dolayısıyla, AGCO’ya iletilen bilgilerin, TÜRK TRAKTÖR’den elde edildiği ispatlanamamaktadır. TÜRK TRAKTÖR, birinci yazılı savunmasında, 2018 Ağustos-Eylül döneminde yaşanan makroekonomik gelişmeler ve döviz kurundaki artış nedeniyle fiyat listelerinin bayilere erken bildirilmesi zorunluluğunun doğduğunu, yine 2018 yılında oldukça yüksek stok yükü bulunduğundan ilgili döneme ilişkin satış hedefinin tutturulabilmesi için fiyat artışlarının belirli hallerde bayiler ile önceden paylaşılmasının gündeme geldiğini belirtmektedir. TÜRK TRAKTÖR’ün birinci yazılı savunması ve yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, on üç gün sonra uygulamaya girecek fiyat listelerinin ve dolayısıyla yapılacak zam bilgilerinin piyasadan elde edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Yine, TÜRK TRAKTÖR’ün 2019 yılı stratejisi olarak (.....) bir strateji izleyeceği bilgisinin de duyuma dayalı ve stratejik niteliği haiz olmayan bir bilgi olduğu değerlendirilmektedir. Kaldı ki, pazar lideri konumunda olan TÜRK TRAKTÖR’ün rakip teşebbüsler tarafından izlenmesinin olağan bir durum ve ticari hayatın bir gereği olduğu söylenebilecektir. Sonuç olarak, piyasadan toplanabilecek, herhangi bir stratejik değeri olmayan üçüncü taraf bilgisinin, ERKUNT ve SDF çalışanları arasında paylaşılmasının rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.

Tespit 5’e İlişkin Değerlendirme

- (241) TÜRK TRAKTÖR çalışanı (.....) tarafından BAŞAK çalışanı (.....)’a gönderilen 27.05.2021 tarihli yazışmada, TÜRK TRAKTÖR bünyesinde yer alan “Case” ve “New Holland” markaları için uygulanan Mayıs ayı fiyat listelerinin paylaşıldığı görülmektedir.
- (242) Paylaşılan fiyat listelerinde, söz konusu fiyatların 01.05.2021 ile 31.05.2021 tarihleri arasında geçerli olduğu ibaresi yer almaktadır. TÜRK TRAKTÖR tarafından, söz konusu fiyat listelerinin 2020 yılı Aralık ayında bayilere e-posta ile duyurulduğu ve 2021 yılı Ocak ayında sipariş toplama sürecinin gerçekleştirildiği, ilgili fiyat listeleri ve teslim tarihi üzerinden satışların sonlandırıldığı, ön siparişlerin alındığı Ocak ayı ile yazışmanın gerçekleştirildiği Mayıs ayı arasında farklı bayi alış fiyat listelerinin yayınlandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda TÜRK TRAKTÖR tarafından, Tespit 5’te yer alan fiyat listelerinin 31.12.2020 tarihinde bayiler ile paylaşıldığına dair e-posta yazışmaları sunulmuştur. TÜRK TRAKTÖR tarafından yapılan açıklamalar ve sunulan belgelerden, fiyat listelerinin rakip teşebbüs ile paylaşılmasından çok daha önce bayilere gönderilmiş olduğu, güncelliğini yitirdiği ve sahadan elde edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.
- (243) İlaveten BAŞAK tarafından, söz konusu fiyat listelerinde yer alan traktörlerin, BAŞAK bünyesinde üretilen ürün gamında yer almayan yüksek beygir gücüne sahip ithal ürün segmentinde oldukları ifade edilmektedir. Gerçekten de, fiyat listelerinde yer alan traktörlerin ithal traktörler olduğu ve beygir güçlerinin 115 ile 165 aralığında değiştiği, bunlardan yalnızca ikisinin 115 beygir gücüne sahip olup diğerlerinin 125 ve üzeri beygir gücüne sahip olduğu, BAŞAK ürün gamında yer alan tarla tipi traktörlerin beygir gücü aralığının ise 72 ile 122 arasında değiştiği görülmektedir. Benzer şekilde TÜRK TRAKTÖR tarafından, ithal traktörlerin, Türkiye’de üretimi gerçekleştirilmeyen ve

çiftçilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere ithalatı gerçekleştirilen niş ürünler olduğu, ithal traktörlerin beygir güçlerinin yerli traktörlere oranla daha yüksek olduğu ve müşteri gruplarının da farklılaştığı, BAŞAK'ın ürün gamı içerisinde ithal traktör bulunmadığı, Tespit 5 kapsamındaki ürünler bakımından, TÜRK TRAKTÖR ile BAŞAK arasında herhangi bir örtüşme bulunmadığı, dolayısıyla paylaşım konu fiyat listelerinin koordinasyon doğurucu etkiye sahip stratejik bir bilgi olarak nitelendirilemeyeceği belirtilmektedir.

- (244) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, güncelliğini aylar öncesinden yitirmiş olan ve BAŞAK ürün gamından farklı nitelikte ürünler içeren fiyat listelerinin paylaşılmasının, rekabeti kısıtlayıcı bir etki doğurmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Tespit 23'e İlişkin Değerlendirme

- (245) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 20.06.2018 tarihli yazışmada, TUMOSAN'ın Haziran ayı için geçerli fiyat listesinin ERKUNT tarafından SDF'ye gönderildiği ve Temmuz ayında zam yapacağı bilgisinin paylaşıldığı görülmektedir.
- (246) Tespit, ERKUNT ve SDF arasında gerçekleşen bir yazışmayı içerse de yazışmada paylaşılan bilginin üçüncü bir taraf olan TUMOSAN'a ait olduğu görülmektedir. Bununla beraber TUMOSAN ile ERKUNT arasında bilgi paylaşıldığını gösteren bir tespit yer almamaktadır. Dolayısıyla, SDF'ye iletilen bilginin, TUMOSAN'dan elde edildiği ispatlanamamaktadır. TUMOSAN'ın güncel fiyat listesinin, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda piyasadan elde edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Yine, TUMOSAN'ın temmuz ayında zam yapacağı bilgisinin muğlak bir ifade olup piyasa duyumu niteliğinde olabileceği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, piyasadan toplanabilecek üçüncü taraf bilgisinin, ERKUNT ve SDF çalışanları arasında paylaşılması rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi olarak değerlendirilemeyecektir.

Tespit 25 ve Tespit 28'e İlişkin Değerlendirme

- (247) SDF (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen yazışmalarda, TÜRK TRAKTÖR'ün bir gün ve üç gün sonra uygulamaya girecek fiyat listelerinin paylaşıldığı görülmektedir.
- (248) Tespitler, ERKUNT ve SDF arasında gerçekleşen yazışmaları içerse de yazışmalarda paylaşılan bilginin üçüncü bir taraf olan TÜRK TRAKTÖR'e ait olduğu görülmektedir. Bununla beraber TÜRK TRAKTÖR ile ERKUNT arasında bilgi paylaşıldığını gösteren bir tespit yer almamaktadır. Dolayısıyla, SDF'ye iletilen fiyat listelerinin, TÜRK TRAKTÖR'den elde edildiği ispatlanamamaktadır. Ayrıca, bir ve üç gün sonra yürürlüğe girecek fiyat listelerinin stratejik bilgi olduğu söylenemeyecektir. TÜRK TRAKTÖR, söz konusu fiyat listelerinin yazışma tarihinden önce bayilere duyurulmuş ve kesinleşmiş fiyat listeleri olduğunu belirtmiş ve duyurulara ilişkin yazışmaları sunmuştur. Dolayısıyla paylaşılan fiyat listelerinin, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda piyasadan elde edilmesinin mümkün olduğu, piyasadan toplanabilecek, herhangi bir stratejik değeri olmayan üçüncü taraf bilgisinin ERKUNT ve SDF çalışanları arasında paylaşılması rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi olarak değerlendirilemeyecektir.

Tespit 29'a İlişkin Değerlendirme

- (249) SDF Satış Koordinatörü (.....) ile ERKUNT çalışanı (.....) arasında gerçekleştirilen 12.10.2018 tarihli yazışmada, BAŞAK'ın Ekim ayı için geçerli fiyat listesinin paylaşıldığı görülmektedir.
- (250) Tespit, ERKUNT ve SDF arasında gerçekleşen bir yazışmayı içerse de yazışmada paylaşılan bilginin üçüncü bir taraf olan BAŞAK'a ait olduğu görülmektedir. Bununla beraber BAŞAK ile ERKUNT arasında bilgi paylaşıldığını gösteren bir tespit yer almamaktadır. Dolayısıyla, SDF'ye iletilen fiyat listesinin, BAŞAK'tan elde edildiği ispatlanamamaktadır. BAŞAK'ın güncel fiyat listesinin, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda piyasadan elde edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, piyasadan toplanabilecek, herhangi bir stratejik değeri olmayan üçüncü taraf bilgisinin, ERKUNT ve SDF çalışanları arasında paylaşılmasının rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.

J.4.2. Fiyat Dışı Unsurlara İlişkin Bilgi Değişimi Şüphesi Taşıyan Belgelerin Değerlendirilmesi

- (251) Dosya mevcudundaki belgelerden, birtakım teşebbüsler tarafından rakiplere ait üretim ve stok adetleri gibi fiyat dışı unsurlara yönelik bilgilerin elde edildiği görülmektedir. Aşağıda, söz konusu tespitlere ilişkin değerlendirmelere yer verilmektedir.

Tespit 2 ve Tespit 27'ye İlişkin Değerlendirme

- (252) ERKUNT çalışanı (.....) tarafından AGCO (.....) ile SDF (.....)'a ayrı ayrı gönderilen, aynı tarihli WhatsApp yazışmalarında, TÜRK TRAKTÖR'e ait birtakım bilgilerin paylaşıldığı görülmektedir. Bununla beraber TÜRK TRAKTÖR ile ERKUNT arasında bilgi paylaşıldığını gösteren bir tespit yer almamakta, dolayısıyla AGCO ve SDF'ye iletilen bilgilerin TÜRK TRAKTÖR'den elde edildiği ispatlanamamaktadır. Ayrıca, *"NH yıl sonuna kadar üretimi durdurmuş? Bayi ve şirket stoğu (.....) yaklaşmış? (biraz abartma var sanki) sadece yurtdışı haftada (.....) adet üretim yapacakmış! Nisan ayına kadar bu stokla gidilecekmiş..."* ifadelerini içeren yazışmanın dilinden, elde edilen bilgilerin kesinlik içermeyen, teyide muhtaç bilgiler olduğu anlaşılmaktadır. Yazışmada yer alan *"biraz abartma var sanki"* ifadesi ve soru işaretleri, bilginin kaynağının TÜRK TRAKTÖR olmadığını, duyuma dayalı bilgilerin aktarıldığını göstermektedir.
- (253) TÜRK TRAKTÖR'ün birinci yazılı savunmasında, söz konusu bilgilerin maddi gerçeği yansıtmadığı, TÜRK TRAKTÖR'ün bayileri ile birlikte toplam araç stokunun yılın hiçbir döneminde (.....) adede ulaşmadığı, 2018 Eylül-Aralık döneminde yerli üretimin devam ettiği, ihraç edilen traktörlerin ise eylül ayından yılsonuna kadar aylık ortalama (.....) adet seviyesinde oluştuğu belirtilmektedir.
- (254) TÜRK TRAKTÖR'ün birinci yazılı savunması ve yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, kaynağı TÜRK TRAKTÖR olmayan, duyuma dayalı ve hatalı bilgilerin piyasadan edinilerek taraflar arasında paylaşıldığı, pazar lideri konumunda olan TÜRK TRAKTÖR'ün rakip teşebbüsler tarafından takip edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak söz konusu yazışmaların, rekabeti kısıtlayıcı amacı veya etkisi olan bir bilgi değişimi olarak ele alınamayacağı değerlendirilmektedir.

Tespit 7'ye İlişkin Değerlendirme

- (255) ERKUNT çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmalardan oluşan ilgili tespitte, ERKUNT (.....) tarafından teşebbüsün stok fazlalığı ve pazarın küçüklüğü dile getirilerek, *"Rakiplerin üretim temposunu Erkunt Dokum ve (.....) bey vasıtası ile diğer*

önemli tedarikçilerden öğrendiniz mi? Onların yol haritasını bilmek bizim için önemli bir veriye ulaşmak demektir.” ifadeleriyle rakip teşebbüslerin üretim bilgilerinin toplanmasının istendiği görülmektedir. Yazışmanın devamında ERKUNT çalışanı (.....) tarafından, “Tedarikçiler vasıtası ile rakiplerin durumuna yönelik alabileceğiniz istihbaratları toplayabilir misiniz ? Öncelikli olarak New Holland, Tümosan, Başak ve Hattat’ın durumunu öğrenmek istiyoruz. (.....) bey, Senden ricam toplayabildiğin kadar New Holland, Tümosan, Başak ve Hattat ile ilgili bilgileri acilen toplamaya çalışır mısın ? (.....) bayimiz (.....) beyden Başak ile ilgili bir görüşme yapmasını isteyebilir misin ? (.....) beyin istihbarat toplama konusunda desteği olacaktır.” ifadeleriyle, tedarikçiler ve bayiler vasıtasıyla rakip teşebbüslere dair istihbarat toplanmasının talep edildiği görülmektedir. Yazışmalara cevaben, BAŞAK, TÜRK TRAKTÖR, TÜMOSAN ve HATTAT’ın üretim adetleri ve stok bilgilerinin elde edilerek şirket içinde paylaşıldığı anlaşılmaktadır.

- (256) Öncelikle, ERKUNT (.....) ifadeleri incelendiğinde, ilgili dönemde ERKUNT’un stoklarının fazla olması nedeniyle pazardaki küçülmenin takip edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, toplanması istenen rakip bilgilerinin “Erkunt Döküm” olarak ifade edilen “Erkunt Sanayi AŞ” (ERKUNT DÖKÜM), tedarikçiler ve bayi ağı vasıtası ile piyasa istihbaratı yoluyla elde edilmeye çalışıldığı görülmektedir. ERKUNT tarafından, tahmini üretim rakamlarının ortak tedarikçilerden elde edildiği, tahmini stok bilgilerinin ise bayiler, bayilerin akrabaları ve tedarikçilerden elde edildiği ifade edilmiştir.
- (257) ERKUNT DÖKÜM, ERKUNT ve MAHINDRA ortaklığında bulunan, motor bloğu, silindir kafası, transmisyon, volan ve yağ karteri gibi traktör üretiminde de kullanılan çeşitli parçaların üretimini gerçekleştiren bir teşebbüstür. ERKUNT DÖKÜM’ün yurt içindeki müşterileri arasında, ERKUNT, TÜRK TRAKTÖR, TÜMOSAN, BAŞAK ve HATTAT yer almaktadır. Dolayısıyla, ERKUNT tarafından da ifade edildiği gibi, yazışmada adı geçen rakip teşebbüslere ait bilgilerin ERKUNT’un rakiplerinin olağan ticari hayata ilişkin siparişlerine ait olduğu gözetildiğinde, bahse konu bilgilerin bu teşebbüslere ürün tedarik eden ERKUNT DÖKÜM aracılığıyla öğrenilmesi mümkündür. Yazışmada yer alan ifadelerden, bilgilerin tedarikçi ve bayiler aracılığıyla toplanmaya çalışıldığı anlaşılmakta olup doğrudan rakipler arası temas kurulduğu ispatlanamamaktadır. Sonuç olarak, yazışmada yer alan bilgilerin tedarikçi ve bayi ağı vasıtasıyla elde edilmeye çalışıldığı, yazışmaların, rakip teşebbüsler arasında doğrudan veya dolaylı şekilde rekabeti kısıtlayıcı amacı veya etkisi olan bilgi değişimi olarak ele alınamayacağı değerlendirilmektedir.

Tespit 8’e İlişkin Değerlendirme

- (258) ERKUNT çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmada, rakip teşebbüslerin 2018 yılı Ocak-Kasım ayları arasında gerçekleştirdikleri fabrika satış adetlerinin ay bazında elde edildiği görülmektedir. Yazışmada, söz konusu verilerin rakip firmalarda çalışan tanıdıklardan alındığı ifade edilmektedir. Bununla beraber, ilgili verilerin paylaşılmasının ardından ERKUNT (.....) tarafından iletilen *“İnsallah pazarda da 6.liga dusememisizdir..ekim sonuclari ne zaman gelecek? Gelmiş olmalı. Geldiyse bana acil bilgi verin pazar payımız ve kacinci sirada olduğumuz hakkında.”* ifadeleri, rekabeti kısıtlama amacını içermemekte, ERKUNT’un amacının pazardaki konumunu tahmin etmeye çalışarak rekabette geriye düşmek istemediğini göstermektedir. Yazışmadaki ifadelerden ayrıca, verilerin kesin olmadığı ve verilere şüpheyle yaklaşıldığı anlaşılmaktadır. ERKUNT tarafından da amacın pazar payı hesaplamak olduğu, kasım ayı hariç diğer ayların verilerinin TÜİK tarafından açıklanmış durumda olduğu için TÜİK

verileri ile kendi tahminlerinin birleştirilerek tahmin edildiği, kasım ayı verisinin ise sahadan toplanan tahmini rakamlar olduğu belirtilmektedir.

- (259) Önaraştırma safhasında teşebbüsler tarafından, belirli bir abonelik ücreti karşılığında TÜİK tarafından dönemsel veri setlerinin temin edildiği, veri setlerinin trafiğe tescilli yapılan traktörlere ait tescil tarihi, tescil ili, marka, model ve tip bilgilerini kapsadığı, ilgili ayın verilerinin genellikle takip eden ayın ikinci yarısında paylaşımına açıldığı belirtilmiş ve örnek veri setleri sunulmuştur. İlaveten, TÜİK'e ait "biruni.tuik.gov.tr" internet adresinde de geçmiş traktör satışlarına dair adet bilgilerinin elde edilmesi mümkündür. Dolayısıyla teşebbüslerin, bayiler tarafından gerçekleştirilen ve tescil edilmiş traktörlere ait satış verilerini düzenli olarak takip etme imkânı bulunmaktadır. Hâlihazırda bu imkânı sahip teşebbüsler tarafından, fabrika satış verilerinin, yani sağlayıcı tarafından bayilere gerçekleştirilen satış adetlerinin elde edilmesinin, rekabet üzerinde ayrıca bir olumsuz etkisinin olmayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla söz konusu bilgi paylaşımının rekabeti kısıtlayıcı bir amacı veya etkisi olmadığı, amacın satış adetleri toplanarak pazar konumunun tahmin edilmesi ve kıyaslama yapılması olabileceği değerlendirilmektedir.

Tespit 10'a İlişkin Değerlendirme

- (260) ERKUNT çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmada, bazı rakip teşebbüslerin stok verilerinin elde edildiği görülmektedir. Stok verilerinden bazılarının geçmiş döneme ilişkin olduğu, bazılarının ise gelecekteki stok hedeflerini yansıttığı anlaşılmaktadır.
- (261) Söz konusu bilgilerin nereden ve ne şekilde elde edildiğine dair herhangi bir bulgu yer almamaktadır. ERKUNT tarafından, 2020 yılı Nisan ayında devreye girecek regülasyon sonrasında AB müktesebatına uyum anlamında traktör üretiminde birtakım ilave koşulların ortaya çıkacağı, bu durumun o dönemki tahminlere göre üretim maliyetlerinde %3 oranında bir artış meydana getireceği, ilgili yazışmanın amacının, regülasyon öncesinde pazarın durumunu simüle etmek olduğu belirtilmiştir. Bu simülasyonların, ERKUNT'un pazardaki rekabetçi konumunu korumak bakımından gerekli olduğu, bilgilerin pazar istihbaratı yoluyla, rakiplerle herhangi bir iletişim gerçekleştirilmeksizin, bayiler, tedarikçiler ve sahadaki duyumlar aracılığıyla toplandığı ifade edilmiştir.
- (262) Şirket içi yazışmadan ibaret olan ilgili tespitin, rakipler arası bilgi paylaşımını ispatlamaya yeterli olmadığı, tespitteki ifadeler ve teşebbüsün açıklamalarından, bilgilerin regülasyon öncesindeki pazar durumunu ortaya koyabilmek ve ona göre aksiyon alabilmek adına elde edilmeye çalışıldığı, herhangi bir rekabeti kısıtlayıcı amaç veya etkisinin olmadığı değerlendirilmektedir.

Tespit 19'a İlişkin Değerlendirme

- (263) IPSO çalışanları arasında gerçekleştirilen 31.10.2022 tarihli yazışmada, rakip teşebbüslere ait çeşitli bilgilerin elde edildiği görülmektedir. Söz konusu bilgiler arasında, TÜRK TRAKTÖR'ün kasım ayında yapacağı zam oranı ve ekim ayında gerçekleştirdiği satış adedi; HATTAT'ın ekim ve kasım aylarında yaptığı zam oranları ile aylık üretim adedi bilgileri yer almaktadır.
- (264) Bahse konu bilgilerin nereden ve ne şekilde elde edildiği anlaşılamamaktadır. Geçmiş ekim ayı ile bir gün sonra uygulamaya girecek kasım ayı fiyatlarına ilişkin bilginin, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda sahadan elde edilebileceği, aksini gösteren bir delilin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Benzer şekilde geçmiş aya ilişkin satış verilerinin de saha gözlemiyle elde edilebileceği anlaşılmaktadır. "Ay

kapanışı (.....) NH, (.....) civarı IH perakendesi ile olacak” ifadesinden, tahmini ve yaklaşık rakamlara yer verildiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, yukarıda da belirtildiği üzere, teşebbüslerin trafik tescil bilgilerini TÜİK’ten düzenli olarak elde edebilmeleri karşısında, rakip teşebbüsün geçmiş ayda gerçekleştirdiği satış adedi bilgisinin elde edilmesinin rekabeti kısıtlayıcı bir amaç veya etkiye sahip olamayacağı değerlendirilmektedir. Son olarak, HATTAT’ın aylık (.....) bandında üretime devam ettiği bilgisine ilişkin IPSO tarafından, söz konusu bilginin müşteri ve saha ziyaretleri çerçevesinde piyasadan edinilen duyumlara dayandığı ve piyasaya yönelik genel tahminden öteye gitmediği belirtilmiştir. Belirtildiği üzere, bahse konu bilginin HATTAT ile iletişim kurularak elde edildiğini ispatlar bir bulgu söz konusu değildir. Ayrıca, satış adetlerinin düzenli olarak takip edilebilmesi karşısında, aylık üretim adedi bilgisinin rekabeti kısıtlayıcı bir etkiye sahip olmayacağı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, tespitte yer alan yazışmanın, rakip teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı amaç veya etkiye sahip bir bilgi değişimi gerçekleştirildiğini göstermeye yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

Tespit 37’ye İlişkin Değerlendirme

- (265) TÜRK TRAKTÖR çalışanları arasında gerçekleştirilen yazışmada, ERKUNT’a ilişkin birtakım bilgilerin elde edildiği görülmekte, söz konusu bilgilerin nereden ve ne şekilde edildiği ise anlaşılamamaktadır.
- (266) TÜRK TRAKTÖR tarafından, söz konusu yazışma tarihinde Covid-19 pandemisinin Türkiye üzerindeki etkilerinin oldukça yoğun olduğu, bu dönemde Covid-19 nedeniyle üretimini durduran ve tekrar başlatan firmaların, kamuya açık çeşitli platformlarda söz konusu bilgileri paylaştığı ve kamuoyunu bilgilendirdiği, keza bir firmanın üretime başladığı veya üretimini durdurduğu bilgisinin müşteriler aracılığıyla bayilere, bayilerden de sağlayıcılara aktarılabilirdiği belirtilerek, üretime başlanıp başlanmadığı bilgisinin kamuya açık kaynaklardan erişilebilecek bir bilgi olduğu ifade edilmiştir. İlaveten, söz konusu dönemde üretime başlanması ve durdurulmasına ilişkin bir bilginin, teşebbüslerin stratejileri ve rekabetçi parametreler üzerinde etki göstermesinin söz konusu olmadığı, TÜRK TRAKTÖR’ün bu dönemde üretime ara vermeyerek rekor üretim gerçekleştirdiği, yazışmada yer alan talebin yalnızca genel piyasa bilgisinin öğrenilmesine, Covid-19 pandemisinin piyasa üzerinde etkilerinin tespit edilebilmesi amacıyla hizmet ettiği belirtilmiştir. Belgede yer verilen *“çok hızlı toparlayacaklarmış”* yönündeki açıklamanın da müşteriler tarafından TÜRK TRAKTÖR bayileriyle paylaşılan bir bilgi niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Yine, yazışmada yer alan bayi stok bilgisinin, TÜRK TRAKTÖR bayilerinin fiziki gözlemleri sonucunda takip edilebilen bir bilgi olduğu, rakip ile doğrudan iletişime geçilmek suretiyle elde edilmediği, rakip markaların bayilerinin birbirlerine oldukça yakın konumlandıkları, her bir bayinin, diğer bayilerin araç parkında bulunan traktörlerini rahatlıkla gözlemleyebileceği öne sürülmüştür. Bayilerin sosyal medyada yaptıkları paylaşımlar yoluyla da kamuya açık kaynaklar kullanılmak suretiyle stok ve satış bilgisi takibi yapılabildiği ifade edilmiştir. Yazışmada yer alan *“(.....) perakendeyi geçemeyecekler gibi gene ay sonu belli olur”* ifadesinin ise tahminden ibaret olduğu, TÜİK raporlarından elde edilen satış adetleri, fuarlarda gerçekleştirilen satışlar, kamuya açık kaynaklarda yayınlanan satış duyuruları gibi veriler dikkate alınarak rakiplerin satış adetlerinin tahmin edilebildiği belirtilmiştir. ERKUNT tarafından da benzer şekilde söz konusu bilgilerin ERKUNT’un haberi olmaksızın TÜRK TRAKTÖR tarafından istihbarat faaliyetleriyle elde edilen teyide muhtaç bilgiler olduğu belirtilmiştir.
- (267) Yazışmada yer alan, *“erkunt üretime başladı (.....) bey geçen hafta...çok hızlı toparlayacaklarmıs....Ama bayi stokları az (.....) perakendeyi gecemeyecekler*

gibi...gene ay sonu belli olur” ifadelerinin, söz konusu bilgilerin tahmini ve duyuma dayalı bilgiler olduğu izlenimi vermesi, ERKUNT ile TÜRK TRAKTÖR arasında iletişim kurulduğunu gösterir herhangi bir bulgu yer almaması ve tarafların açıklamaları gözetildiğinde, tespitte yer alan yazışmanın rakip teşebbüsler arasında bilgi değişimi kapsamında değerlendirilemeyeceği, bilgilerin sahadan elde edilebilecek nitelikte olduğu, bilgi değişimi yapıldığı varsayımında dahi bu bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı amaç veya etkiye sahip olmadığı değerlendirilmektedir.

J.5. Genel Değerlendirme

(268) Yer verilen delil, açıklama ve değerlendirmeler ışığında,

Yeniden satış fiyatının belirlenmesi şüphesine ilişkin olarak;

- a) HATTAT’ın nihai satış noktalarında yeniden satış fiyatını belirleyerek 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği,
- b) Söz konusu rekabet ihlalinin bir yıldan uzun, beş yıldan kısa sürdüğü, bu nedenle HATTAT hakkında 4054 sayılı Kanun’un 16. maddesi ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik’in (Ceza Yönetmeliği) çerçevesinde idari para cezası verilmesi gerektiği,

Rakip teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişimi ve/veya anlaşma yapılması şüphesine ilişkin;

- a) KUBOTA ve TÛMOSAN’ın açıklamaları ve sunmuş oldukları belgeler ve ilgili tespitlerin içerik ve zamanlama açısından birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu, önaraştırma sürecinde şüphe doğuran belirsizliklerin ortadan kalktığı, taraflar arasında rekabeti kısıtlayıcı bir işbirliği bulunmadığı, söz konusu işbirliğinin (.....) mahiyetinde olduğu, bu nedenle KUBOTA ve TÛMOSAN hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı,
- b) AGCO, ARGO, HATTAT, IPSO, KUBOTA ve TÛMOSAN arasında fuar fiyatlarına ilişkin fiyat tespiti şüphesi uyandıran belgenin, tarım fuarlarında fuar düzenleyicisine ödenen alan kiralama bedelleri ile ilgili olduğu, kiralama bedellerinin TÛYAP tarafından tek taraflı olarak ve standart metrekafe fiyatı şeklinde belirlendiği, yazışmada adı geçen teşebbüslerin ortak bir fiyat belirlemelerinin söz konusu olmadığı, teşebbüslerin herhangi bir rekabeti kısıtlayıcı anlaşma içinde olduklarının ortaya konulamadığı, ayrıca (.....) ve (.....) ilgili yazışma tarihinden sonra kurulmuş olduklarından söz konusu yazışma ile bir bağlantılarının olmadığı, sonuç olarak AGCO, ARGO, HATTAT, IPSO, KUBOTA ve TÛMOSAN hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı,
- c) AGCO, BAŞAK, ERKUNT, HATTAT, IPSO, KUBOTA, SDF, TÛMOSAN ve TÜRK TRAKTÖR’ün taraf olduğu veya adı geçen teşebbüslere ait çeşitli bilgilerin paylaşıldığı yazışmalarda yer alan bilgilerin bir kısmının genel piyasa bilgisi olduğu, teşebbüslerin başkası veya kendi fiyatlarını birbirine göndermesi koordinasyon sebebi olmakla birlikte mevcut dosyada pazarın yapısı ve ürünün özelliği gibi nedenlerle doğrudan veya dolaylı bilgi paylaşımı yapıldığının ortaya konulamadığından bahisle söz konusu teşebbüsler hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı

kanaatine ulaşılmıştır.

J.6. Ceza Yönetmeliği Çerçevesinde Değerlendirme

- (269) Dosya kapsamında HATTAT'ın nihai satış noktalarında yeniden satış fiyatını belirleyerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği ve bu kapsamda aynı Kanun'un 16. maddesi uyarınca bahse konu teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (270) Ceza Yönetmeliği'nin "Para cezasının belirlenmesine ilişkin ilkeler" başlıklı 4. maddesine göre; teşebbüslere verilecek nihai para cezası miktarı belirlenirken öncelikle Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesi çerçevesinde temel para cezası belirlenmelidir. Anılan maddenin ilk fıkrasında, temel para cezasının belirlenmesi bakımından "karteller" ve "diğer ihlaller" şeklinde bir ayırım yapılmıştır.
- (271) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin birinci fıkrasına göre, diğer ihlaller için temel para cezası hesaplanırken ihlale taraf olan teşebbüslerin Kurul tarafından saptanacak yıllık gayri safi gelirlerinin %0,5'i ile %3'ü arasında bir oran esas alınacaktır. Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca temel para cezasının belirlenmesinde ilgili teşebbüslerin "*piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı*" gibi hususların dikkate alınacağı hükmüne yer verilmiştir.
- (272) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, temel para cezasının belirlenmesinde dikkate alınacak diğer husus ihlalin süresidir ve aynı maddenin birinci fıkrasına göre bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında arttırılır. HATTAT'ın 2015 yılından itibaren yetkili dağıtıcılarıyla akdettiği Bayilik Sözleşmeleri incelendiğinde, yukarıda zikredilen maddelerin Haziran 2019, Kasım 2020, Haziran 2021, Kasım 2022 ve Ocak 2023 tarihlerinde akdedilen sözleşmelerde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, HATTAT tarafından Kurum kayıtlarına intikal ettirilen belge ile YSFB hükümleri içeren Bayilik Sözleşmelerinin, 16.11.2023 tarihinden itibaren ilgili hükümlerin çıkarılarak tadil edilmeye başlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda ihlalin başlangıç tarihinin Haziran 2019, ihlalin sona erme tarihinin ise 16.11.2023 olarak kabul edilmesi ile birlikte ihlale konu eylemin bir yıldan uzun beş yıldan kısa sürmesi sebebiyle temel para cezasının, Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine göre yarı oranında artırılması gerekmektedir.

K. SONUÇ

- (273) 05.01.2023 tarihli ve 23-01/17-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,
- 1- Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ tarafından nihai satış noktalarında yeniden satış fiyatının belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğine,
 - 2- Bu nedenle, Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ'ye aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca 2023 yılı gayrisafi geliri üzerinden takdiren %(.) oranında olmak üzere 20.675.810,53- TL idari para cezası verilmesine,

3-

- AGCO Tarım Makineleri Tic. Ltd. Şti.
- Argo Tractors Turkey Traktör San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Başak Satış Pazarlama ve Yatırım AŞ
- Erkunt Traktör Sanayi AŞ
- Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ
- IPSO Tarım AŞ
- Kubota Turkey Makine Ticaret Ltd. Şti.
- Same Deutz Fahr Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ
- Tümosan Motor ve Traktör Sanayi AŞ
- Türk Traktör ve Ziraat Makinaları AŞ

ünvanlı teşebbüslerin rekabeti kısıtlayıcı bir bilgi değişimi ve/veya anlaşma içerisinde olmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'u ihlal etmediklerine ve dolayısıyla aynı Kanun'un 16. maddesi uyarınca adı geçen teşebbüslere idari para cezası uygulanmasına yer olmadığına gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere Kurul Üyesi Hasan Hüseyin ÜNLÜ'nün farklı gerekçesi ve OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

18.07.2024 tarih, 24-30/717-301 sayılı Karara ilişkin farklı gerekçe

Hattat Traktör Sanayi ve Ticaret AŞ hakkında yürütülen soruşturma süreci sonunda, teşebbüsün ihracat hariç, 2023 cirosu üzerinden nihai olarak (.....) oranında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Diğer hususlara katılmakla birlikte, aşağıda yer alan gerekçelerle ihracat cirosunun idari para cezası hesabında dışarda bırakılmasına katılmamaktayım.

4054 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde *“Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilir.”* hükmü yer almaktadır.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem Ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik)’in tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinin (f) fıkrasında ise; *“Yıllık gayri safi gelir: Tek düzen hesap planındaki net satışları veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa, Kurul tarafından saptanacak olan, net satışlara en yakın geliri (teşebbüslerin, her ne sebeple olursa olsun, (esas) faaliyet gelirlerini, diğer faaliyetlerden olağan gelir veya karlar gibi net satışların hesaplanmasında dikkate alınmayan hesap kalemleri altında muhasebeleştirmiş olduklarının tespiti halinde, söz konusu bedeller de yıllık gayri safi gelir saptanırken dikkate alınır)”* tanımı yer almaktadır.

Görüldüğü üzere ne Kanun ne de bu konudaki ikincil düzenlemeler, ihracatın ceza hesabında dışarıda bırakılmasına yönelik herhangi bir düzenleme içermemekte, bilakis teşebbüsün toplam ekonomik gücü üzerinden cezalandırılmasını hedeflediğinden yıllık gayri safi gelirler üzerinden cezalandırılmasını emretmektedir. Esasen teşebbüsün ekonomik gücünün tam olarak hedeflenebilmesi ve bazı farklı muhasebe teknik ve kayıtları nedeniyle zafiyet oluşmaması için çok yakın zamanda yukarıda yer alan Yönetmeliğe *“(teşebbüslerin, her ne sebeple olursa olsun, (esas) faaliyet gelirlerini, diğer faaliyetlerden olağan gelir veya karlar gibi net satışların hesaplanmasında dikkate alınmayan hesap kalemleri altında muhasebeleştirmiş olduklarının tespiti halinde, söz konusu bedeller de yıllık gayri safi gelir saptanırken dikkate alınır)”* kısmı eklenmiştir.

Birkaç istisnai karar bulunmakla birlikte, Kurul'un yaygın uygulaması da ihracat rakamları çıkarılmadan cezada toplam cironun esas alınması yönündedir. Bazı dosyalarda ihracat rakamlarının cezaya esas ciroya dahil edilmemesi gerektiği Teşebbüs vekillerince ileri sürülmüş, bu husus çeşitli davalara ve mahkeme kararlarına da konu olmuştur. (Danıştay 13. Daire'nin 09.05.2012 tarihli, 2008/8485 E., 2012/968 K. no'lu Hes Hacılar Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kararı; Danıştay 10. Daire'nin 28.11.2002 tarihli, 2000/6064 E., 2002/4541 K. no'lu Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A. Ş. Kararı; Danıştay 13. Daire'nin 02.04.2013 tarihli, 2009/2586 E., 2013/898 K. no'lu Toprak Seniteri ve Turizm işletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Kararı).

"Net satışlar"dan, "yurtdışı satışlar"ın çıkarılması ile bulunan cezaya esas rakamda bir diğer sorun ise; net bir rakamdan brüt bir rakamın çıkarılmasıdır. Şöyle ki, tek düze muhasebe sisteminde gelir tablosunda, yurtiçi satışlar ve yurtdışı satışlar (ve diğer gelirler) ayrı ayrı olmak üzere brüt satış kalemin altında muhasebeleştirilmektedir. Daha sonra satıştan iadeler, satış iskontoları ve diğer indirimler alt başlıklarında satış indirimleri yer almaktadır. Buna göre satış indirimlerinin (satıştan iadeler, satış iskontoları ve diğer indirimler), ne kadarının yurtiçi satışlar, yurtdışı satışlar veya diğer gelirler üzerinden düşüldüğü detayı bulunmamakta, bu kalemler toplam brüt gelir üzerinden düşülerek net satışlar elde edilmektedir. Dolayısıyla net olan bir rakamdan brüt olan bir rakam çıkarılarak (en düşük rakamdan en yüksek rakam çıkarılmakta) hesaplama yapılmış olmaktadır. Bu durum da mahkeme kararlarında ifade edilen *"teşebbüsün pazar içindeki gücünü esas alan yaklaşım"* anlayışıyla çelişmektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalarımız, açık mahkeme kararları, ilgili Kanun maddeleri ve ikincil düzenlemeler ile yerleşik Kurul uygulamaları dikkate alındığında, 4054 sayılı Kanun uyarınca uygulanacak idari para cezalarında, ihracat rakamlarının ceza hesabında dışarda bırakılmasının doğru olmadığı, toplam ciro üzerinden para cezasının hesaplanması gerektiği düşüncesiyle, bu husustaki Kurul'un çoğunluk görüşüne katılmam mümkün olmamıştır.

Hasan Hüseyin ÜNLÜ
Kurul Üyesi